

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

31 Δεκεμβρίου 2018

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 5968

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 137675/ΕΥΘΥ1016

Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 110427/ΕΥΘΥ/1020/20.10.2016 (ΦΕΚ Β' 3521) υπουργικής απόφασης με τίτλο «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 81986/ΕΥΘΥ712/31.7.2015 (ΦΕΚ Β' 1822) υπουργικής απόφασης "Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 - 2020 - Έλεγχος νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από Αρχές Διαχείρισης και Ενδιάμεσους Φορείς - Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων"».

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα» που κυρώθηκε για το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ Α' 98).

2. Το ν. 4314/2014 (ΦΕΚ Α' 265) σχετικά με τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 και λοιπές διατάξεις, όπως κάθε φορά ισχύει και ειδικότερα τα άρθρα 58 παρ. 2, 21 παρ. 2 και 28 παρ. 12.

3. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1083/2006.

4. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με τον στόχο «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την

απασχόληση» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1080/2006.

5. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1304/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1081/2006 του Συμβουλίου.

6. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1300/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1084/2006.

7. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1698/2005 του Συμβουλίου.

8. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθμ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθμ. 861/2006, (ΕΚ) αριθμ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθμ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

9. Τον Κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 2018 σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθμ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθμ. 223/2014, (ΕΕ) αριθμ. 283/2014 και της απόφασης αριθμ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθμ. 966/2012.

10. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/2393 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2017 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθμ. 1305/2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), (ΕΕ) αριθμ. 1306/2013 σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής, (ΕΕ) αριθμ. 1307/2013, περί θεσπίσεως κανόνων για άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς

βάσει καθεστώτων στήριξης στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, (ΕΕ) αριθμ. 1308/2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και (ΕΕ) αριθμ. 652/2014 για τη θέσπιση διατάξεων σχετικά με τη διαχείριση των δαπανών που αφορούν, αφενός, τη διατροφική αλυσίδα, την υγεία των ζώων και την καλή μεταχείριση των ζώων και, αφετέρου, την υγεία των φυτών και το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό.

11. Το π.δ. 147/2017 (ΦΕΚ Α' 192) «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης».

12. Το π.δ. 123/2016 (ΦΕΚ Α' 208) περί ανασύστασης και μετονομασίας Υπουργείων.

13. Το π.δ. 22/2018 (ΦΕΚ Α' 37) περί διορισμού Υπουργών, Αναπληρωτή Υπουργού και Υφυπουργών.

14. Το π.δ. 88/2018 (ΦΕΚ Α' 160) περί διορισμού Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών.

15. Την υπ' αριθμ. 91589/2018 απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (ΦΕΚ 3814/Β'/4.9.2018) «Ανάθεση Αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης, Ευστάθιο Γιαννακίδη».

16. Την υπ' αριθμ. 69137/ΕΥΘΥ628/22.6.2015 (ΦΕΚ Β' 1451) υπουργική απόφαση «Αναδιάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας Θεσμικής Υποστήριξης του άρθρου 15 παρ. 3 του ν. 4314/2014 και αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 3851/ΕΥΣ 524/29.1.2008 (ΦΕΚ 333/Β'/29.2.2008) κοινή υπουργική απόφαση, όπως ισχύει».

17. Την υπ' αριθμ. 110427/ΕΥΘΥ/1020/20.10.2016 (ΦΕΚ Β' 3521) υπουργική απόφαση «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 81986/ΕΥΘΥ712/31.7.2015 (ΦΕΚ Β' 1822) υπουργικής απόφασης "Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 - 2020 - Έλεγχος νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από Αρχές Διαχείρισης και Ενδιάμεσους Φορείς - Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων"» και το από 10-12-2018 εισηγητικό σημείωμα της ΕΥΘΥ.

18. Το γεγονός ότι από την παρούσα δεν προκαλείται πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Την αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 110427/ΕΥΘΥ/1020/20.10.2016 (ΦΕΚ Β' 3521) υπουργικής απόφασης «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 81986/ΕΥΘΥ712/31.7.2015 (ΦΕΚ Β' 1822) υπουργικής απόφασης "Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 - 2020 - Έλεγχος νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από Αρχές Διαχείρισης και Ενδιάμεσους Φορείς - Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων"» ως ακολούθως:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Στο πρώτο μέρος προσδιορίζονται οι κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών των πράξεων που εντάσσονται στα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 και συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

(ΕΚΤ), και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση», καθώς και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) (στο εξής τα «Ταμεία»). Οι κανόνες απορρέουν από τον Κανονισμό Κοινών Διατάξεων και τους ειδικούς κανονισμούς για τα ταμεία, όπως αυτοί τροποποιήθηκαν από τον Κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθμ. 2018/1046 (Κανονισμός Omnibus) και τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 2017/2393, δηλαδή:

- τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1303/2013 (Κανονισμός Κοινών Διατάξεων)
- τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1301/2013 (Κανονισμός ΕΤΠΑ)
- τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1304/2013 (Κανονισμός ΕΚΤ)
- τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1300/2013 (Κανονισμός Ταμείου Συνοχής)
- τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1305/2013 (Κανονισμός ΕΓΤΑΑ)
- τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 508/2014 (Κανονισμός ΕΤΘΑ)

ενώ συμπληρώνονται με εθνικούς κανόνες, όπου κρίνεται απαραίτητο. Ειδικές διατάξεις που αφορούν στην επιλεξιμότητα δαπανών για πράξεις συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ προσδιορίζονται στα άρθρα 38Α και 38Β της παρούσας, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1305/2013 και τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 508/2014, και εξειδικεύονται, όπου απαιτείται, από τις αρχές διαχείρισης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδος 2014-2020 (ΠΑΑ) και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020 (ΕΠΑΛΘ).

Οι κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών έχουν υποχρεωτική εφαρμογή και πρέπει να τηρούνται από όλους τους φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση και τον έλεγχο των προγραμμάτων, αλλά και στην υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων.

Οι φορείς διαχείρισης διασφαλίζουν ότι οι δικαιούχοι είναι ενήμεροι σχετικά με τους κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020, τον τρόπο αποτελεσματικής πρόσβασης και χρήσης των Ταμείων, καθώς και αξιοποίησης της συμπληρωματικότητας με άλλα μέσα σχετικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα Ταμεία χρησιμοποιούνται για να παρέχουν υποστήριξη υπό τη μορφή:

- επιχορηγήσεων
- επιστρεπτέας συνδρομής
- βραβείων
- μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής (ή χρηματοοικονομικών μέσων)
- συνδυασμού των ανωτέρω.

2. Στο δεύτερο μέρος προσδιορίζονται οι λεπτομέρειες που αφορούν στον έλεγχο νομιμότητας των δημόσιων συμβάσεων που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και διενεργούνται από τις Αρχές Διαχείρισης και τους Ενδιάμεσους Φορείς.

3. Στο τρίτο μέρος θεσπίζεται η δυνατότητα άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής, το διοικητικό όργανο προς το

οποίο αυτή θα ασκηθεί, καθώς και η προθεσμία άσκησης της από τους δυνητικούς δικαιούχους που συμμετέχουν στην διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης προτάσεων, στο πλαίσιο πρόσκλησης για την ένταξη πράξεων στο ΕΣΠΑ 2014-2020, κατά του πίνακα κατάταξης αξιολογούμενων προτάσεων.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΕΘΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΣΠΑ 2014 - 2020
ΤΙΤΛΟΣ Ι
ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 2

Γενικοί κανόνες επιλεξιμότητας από τα Ταμεία

1. Όλες οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί για την υλοποίηση των πράξεων που έχουν αποφασιστεί από τη διαχειριστική αρχή του οικείου προγράμματος ή από την ευθύνη της, σύμφωνα με τη μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής που έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων από την επιτροπή παρακολούθησης, είναι επιλέξιμες για στήριξη από τα Ταμεία με την επιφύλαξη των όρων που διευκρινίζονται στις επόμενες παραγράφους του πρώτου μέρους του παρόντος εγγράφου.

2. Μια πράξη μπορεί να χρηματοδοτηθεί από ένα ή περισσότερα Ταμεία ή από ένα ή περισσότερα προγράμματα και από άλλα μέσα της Ένωσης, υπό τον όρο ότι η δαπάνη που δηλώνεται σε αίτηση πληρωμής για ένα από τα Ταμεία δεν δηλώνεται για υποστήριξη από άλλο ταμείο ή μέσο της Ένωσης, ή για υποστήριξη από το ίδιο Ταμείο στο πλαίσιο άλλου προγράμματος. Το ύψος της δαπάνης που εισάγεται σε αίτηση πληρωμής ενός ταμείου μπορεί να υπολογίζεται κατ' αναλογία για κάθε ταμείο και για το εκάστοτε πρόγραμμα ή προγράμματα σύμφωνα με το έγγραφο που ορίζει τους όρους της στήριξης.

3. Το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ μπορούν να χρηματοδοτούν, με συμπληρωματικό τρόπο και με την επιφύλαξη ορίου 10% της χρηματοδότησης της Ένωσης για κάθε άξονα προτεραιότητας ενός επιχειρησιακού προγράμματος, μέρος μιας πράξης της οποίας οι δαπάνες είναι επιλέξιμες για στήριξη από το άλλο Ταμείο βάσει των κανόνων που ισχύουν για το εν λόγω Ταμείο, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι δαπάνες είναι απαραίτητες για την ικανοποιητική υλοποίηση της πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτήν.

4. Επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από τα Ταμεία είναι οι πράξεις που αφορούν σε θεματικούς στόχους, επενδυτικές προτεραιότητες, ειδικούς στόχους, ενέργειες και δράσεις που καθορίζονται στους ειδικούς κανονισμούς των ταμείων.

5. Δαπάνη η οποία καθίσταται επιλέξιμη λόγω της τροποποίησης του προγράμματος είναι επιλέξιμη μόνο από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος τροποποίησης στην Επιτροπή ή, σε περίπτωση απόφασης τροποποίησης στοιχείων του προγράμματος που δεν καλύπτονται από την εγκριτική απόφαση της ΕΕ, άρθρο 96(11) του Καν. 1303/2013 και άρθρο 22(1β) του Καν. 508/2014, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της απόφασης τροποποίησης του προγράμματος.

Κατά παρέκκλιση, το πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης, σε περιπτώσεις μέτρων έκτακτης ανάγκης λόγω φυσικών καταστροφών, μπορεί να προβλέπει ότι η επιλεξιμότητα των δαπανών που σχετίζονται με τροποποιήσεις του προγράμματος μπορεί να αρχίσει από την ημερομηνία εκδήλωσης της φυσικής καταστροφής.

6. Οι πράξεις δεν επιλέγονται για χρηματοδότηση από τα Ταμεία σε περίπτωση που έχουν περατωθεί φυσικά ή έχουν υλοποιηθεί πλήρως πριν να υποβάλει ο δικαιούχος στη διαχειριστική αρχή την αίτηση χρηματοδότησης, ανεξάρτητα αν όλες οι σχετικές πληρωμές έχουν γίνει από τον δικαιούχο.

Ειδικότερα για το ΕΓΤΑΑ, εξαιρουμένων των γενικών εξόδων όπως ορίζονται στο άρθρο 45(2)(γ) του Καν. 1305/2013, όσον αφορά τις επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο μέτρων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της ΣΛΕΕ, θεωρούνται επιλέξιμες μόνο οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί μετά την υποβολή αίτησης στην αρμόδια αρχή.

7. Οι δαπάνες για την υλοποίηση μιας πράξης δύνανται να καλύπτουν όλα τα στάδια εκτέλεσής της, από τον εκ των προτέρων προγραμματισμό έως την ολοκλήρωση της πράξης και τα σχετικά μέτρα δημοσιότητας. Οι επιλέξιμες δαπάνες μιας πράξης δύνανται να περιοριστούν με απόφαση της διαχειριστικής αρχής σε ένα ή περισσότερα στάδια της υλοποίησής της.

8. Οι όροι υλοποίησης της πράξης όπως ορίζονται στην απόφαση ένταξης είναι ουσιώδεις και οποιαδήποτε μονομερής αλλαγή από τον δικαιούχο, χωρίς προηγούμενη έγκριση από την αρμόδια διαχειριστική αρχή, συνιστά βάσιμη αιτία διακοπής χρηματοδότησης της πράξης. Οι πληρωμές που πραγματοποιούνται συνεπεία αυτής της αλλαγής δεν είναι επιλέξιμες μέχρι την αναγνώρισή τους από την αρμόδια διαχειριστική αρχή. Υποτροπή του δικαιούχου συνιστά βάσιμη αιτία ανάκλησης της απόφασης ένταξης της πράξης στο πρόγραμμα και μετακύληση σε αυτόν των δημοσιονομικών επιπτώσεων.

9. Η διάρκεια υλοποίησης μιας πράξης αφορά στην απαραίτητη χρονική περίοδο για την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης μέχρι τη στιγμή που θα έχουν εκπληρωθεί οι ειδικότεροι στόχοι, όροι και υποχρεώσεις που τίθενται στην απόφαση ένταξής της.

10. Η διάρκεια υλοποίησης των πράξεων ορίζεται στην απόφαση ένταξης και μπορεί να τροποποιείται με αιτιολογημένη απόφαση του οργάνου που την εξέδωσε μετά από πρωτοβουλία του ή πριν τη λήξη της, μετά από αίτημα του δικαιούχου.

Άρθρο 3

Συμμόρφωση με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο

1. Οι πράξεις και οι δραστηριότητες αυτών καθώς και οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την υλοποίησή τους και υποστηρίζονται από τα Ταμεία πρέπει να συμμορφώνονται με το εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή του εθνικό δίκαιο («εφαρμοστέο δίκαιο») και ιδίως με τους κανόνες περί δημοσίων συμβάσεων, κρατικών ενισχύσεων, ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης και τους περιβαλλοντικούς κανόνες.

2. Οι δαπάνες είναι επιλέξιμες εφόσον είναι νόμιμες και κανονικές και επιπλέον έχουν χρησιμοποιηθεί με βάση την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης ήτοι, σύμφωνα με τις αρχές της οικονομίας, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας. Η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης εφαρμόζεται και στις δαπάνες όλων των δικαιούχων ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή.

- Η αρχή της οικονομίας ορίζει ότι τα μέσα που χρησιμοποιούνται από το δικαιούχο για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων της πράξης καθίστανται εγκαίρως διαθέσιμα, στην ενδεδειγμένη ποσότητα και ποιότητα και στην καλύτερη τιμή.

- Η αρχή της αποδοτικότητας αφορά στην καλύτερη σχέση μεταξύ χρησιμοποιηθέντων μέσων και επιτευχθέντων αποτελεσμάτων.

- Η αρχή της αποτελεσματικότητας αφορά στην εκπλήρωση των ειδικών στόχων που έχουν ορισθεί και στην επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.

3. Μη συμμόρφωση της πράξης με τους εφαρμοστέους κανόνες, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων επιλεξιμότητας της παρούσας, συνεπάγεται δημοσιονομική διόρθωση ή/και ανάκτηση των αχρεωστήτως ή παράνομως καταβληθέντων ποσών. Τα ποσά των δαπανών που τεκμηριώνονται ως μη επιλέξιμες και διορθώνονται δεν μπορούν να αντικατασταθούν από άλλες επιλέξιμες δαπάνες του δικαιούχου στο πλαίσιο της πράξης.

Άρθρο 4 Επιλεξιμότητα πράξεων βάσει γεωγραφικής θέσης

1. Με την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που αναφέρονται στις παραγράφους 1α και 1β, και των ειδικών κανόνων για κάθε Ταμείο, οι πράξεις που χρηματοδοτούνται από τα Ταμεία υλοποιούνται στην περιοχή του προγράμματος.

Οι πράξεις που αφορούν στην παροχή υπηρεσιών σε πολίτες ή επιχειρήσεις που καλύπτουν ολόκληρη την επικράτεια θεωρείται ότι υλοποιούνται σε όλες τις περιοχές του προγράμματος.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι δαπάνες κατανέμονται κατ' αναλογία στις εν λόγω περιοχές του προγράμματος, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Το δεύτερο εδάφιο της παρούσας παραγράφου δεν εφαρμόζεται στο εθνικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 1305/2013 ή στο ειδικό πρόγραμμα για τη δημιουργία και λειτουργία του εθνικού αγροτικού δικτύου που αναφέρεται στο άρθρο 54 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού.

1α. Για πράξεις που υποστηρίζονται από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ, η διαχειριστική αρχή δύναται να αποδεχθεί την υλοποίηση μιας πράξης εκτός της περιοχής του προγράμματος αλλά εντός της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται όλοι οι ακόλουθοι όροι:

- α) η πράξη είναι προς όφελος της περιοχής του προγράμματος,

- β) το συνολικό ποσό που χορηγείται βάσει του προγράμματος στις πράξεις οι οποίες υλοποιούνται εκτός

της περιοχής του προγράμματος δεν υπερβαίνει το 15% της υποστήριξης από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΓΤΑΑ ή το ΕΤΘΑ σε επίπεδο προτεραιότητας τη χρονική στιγμή της έγκρισης του προγράμματος,

- γ) η επιτροπή παρακολούθησης έχει εγκρίνει την πράξη ή τους τύπους των εν λόγω πράξεων,

- δ) οι υποχρεώσεις των αρχών για το πρόγραμμα σε σχέση με τη διαχείριση, τον έλεγχο και τον δημοσιονομικό έλεγχο της πράξης πληρούνται από τις αρχές που είναι υπεύθυνες για το πρόγραμμα στο πλαίσιο του οποίου χρηματοδοτείται η εν λόγω πράξη ή συνάπτουν συμφωνίες με τις αρχές της περιοχής στην οποία υλοποιείται η πράξη.

Στις περιπτώσεις όπου πράξεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΘΑ υλοποιούνται εκτός της περιοχής του προγράμματος σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο και έχουν οφέλη τόσο εντός όσο και εκτός της περιοχής του προγράμματος, οι εν λόγω δαπάνες κατανέμονται κατ' αναλογία στις εν λόγω περιοχές βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Στις περιπτώσεις όπου πράξεις αφορούν στον θεματικό στόχο που αναφέρεται στο άρθρο 9, παρ. 1, σημείο 1) του Καν. 1303/2013 (ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας) και υλοποιούνται εκτός της ελληνικής επικράτειας αλλά εντός της Ένωσης, εφαρμόζονται μόνο τα στοιχεία β) και δ) του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου.

1β. Για πράξεις που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ, το ΕΚΤ δύναται να παράσχει στήριξη για δαπάνες που αφορούν πράξεις που εκτελούνται εκτός της περιοχής του προγράμματος, αλλά εντός της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθοι δύο όροι:

- α) η πράξη είναι προς όφελος της περιοχής όπου υλοποιείται το πρόγραμμα,

- β) οι υποχρεώσεις των αρχών για το πρόγραμμα σε σχέση με τη διαχείριση, τον έλεγχο και τον δημοσιονομικό έλεγχο της εν λόγω πράξης εκπληρώνονται από τις αρχές που είναι αρμόδιες για το πρόγραμμα στο πλαίσιο του οποίου υποστηρίζεται η εν λόγω πράξη ή συνάπτουν συμφωνίες με τις αρχές του κράτους μέλους στο οποίο υλοποιείται η πράξη υπό την προϋπόθεση ότι στο εν λόγω κράτος μέλος πληρούνται οι υποχρεώσεις σε σχέση με τη διαχείριση, τον έλεγχο και τον δημοσιονομικό έλεγχο της εν λόγω πράξης.

Σε περίπτωση που οι πράξεις που εμπίπτουν στο ανωτέρω στοιχείο α) είναι προς όφελος και της γεωγραφικής περιοχής του προγράμματος στην οποία υλοποιούνται, οι δαπάνες κατανέμονται κατ' αναλογία στις εν λόγω περιοχές του προγράμματος, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Εντός του ορίου του 3% του προϋπολογισμού ενός προγράμματος του ΕΚΤ ή του χρηματοδοτούμενου από το ΕΚΤ μέρους ενός πολυταμειακού προγράμματος, οι δαπάνες που πραγματοποιούνται εκτός της Ένωσης είναι επιλέξιμες για ενίσχυση από το ΕΚΤ εφόσον αφορούν στους θεματικούς στόχους του άρθρου 3(1)(α) «Πρώτη της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων» ή του άρθρου 3(1)(γ) «επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση

και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση» του Καν. 1304/2013 και εφόσον η οικεία επιτροπή παρακολούθησης έχει εγκρίνει την πράξη ή τους τύπους των εν λόγω πράξεων.

1γ. Για πράξεις που αφορούν τεχνική συνδρομή ή μέτρα πληροφόρησης, επικοινωνίας και προβολής και δραστηριότητες προβολής και για πράξεις που αφορούν στον θεματικό στόχο που αναφέρεται στο άρθρο 9 πρώτο εδάφιο σημείο 1) του Καν. 1303/2013, και δεν υποστηρίζονται από το ΕΚΤ, οι δαπάνες μπορούν να πραγματοποιηθούν εκτός της Ένωσης εφόσον αυτές οι δαπάνες είναι αναγκαίες για την ικανοποιητική υλοποίηση της πράξης.

2. Οι πράξεις τεχνικής συνδρομής που υποστηρίζονται από το ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής, μπορούν να υλοποιούνται εκτός της περιοχής του προγράμματος, αλλά εντός της Ένωσης, υπό τον όρο ότι οι πράξεις λειτουργούν προς όφελος του προγράμματος, ή, στην περίπτωση του προγράμματος «Τεχνική Βοήθεια», προς όφελος των λοιπών οικείων προγραμμάτων.

Άρθρο 5

Περίοδος επιλεξιμότητας δαπανών

1. Μια δαπάνη είναι επιλέξιμη για χρηματοδότηση από τα Ταμεία εφόσον έχει πραγματοποιηθεί από έναν δικαιούχο και έχει πληρωθεί το διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως την 31η Δεκεμβρίου 2023. Κατά παρέκκλιση, οι δαπάνες για την ΠΑΝ είναι επιλέξιμες από την 1η Σεπτεμβρίου 2013. Επιπροσθέτως, οι δαπάνες είναι επιλέξιμες για συνεισφορά του ΕΓΤΑΑ, μόνο εάν η σχετική ενίσχυση καταβάλλεται πράγματι από τον οργανισμό πληρωμής μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 2014 έως και τις 31 Δεκεμβρίου 2023.

2. Σε περίπτωση επιστροφής δαπανών βάσει των διατάξεων του άρθρου 10 παρ. 1 σημεία (β) και (γ), τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους και κατ' αποκοπή ποσά οι δράσεις που αποτελούν τη βάση για επιστροφή πρέπει να έχουν εκτελεστεί κατά το διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως την 31η Δεκεμβρίου 2023. Κατά παρέκκλιση, η ημερομηνία έναρξης όσον αφορά τις επιστρεφόμενες δαπάνες βάσει του άρθρου 10 παρ. 1 σημεία (β) και (γ), για δράσεις στο πλαίσιο της ΠΑΝ είναι η 1η Σεπτεμβρίου 2013.

3. Για τις κατηγορίες πράξεων/ενεργειών/δράσεων που η χρηματοδότησή τους χορηγείται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση οι δαπάνες που πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) αφορούν έργο, προϊόν ή υπηρεσία το οποίο παρασχέθηκε εντός της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου,

(β) έχουν καταβληθεί εντός της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, με εξαίρεση τις περιπτώσεις για τις οποίες η επιλέξιμη περίοδος ορίζεται διαφορετικά στους όρους της σχετικής πρόσκλησης του φορέα διαχείρισης για την υποβολή των προτάσεων.

4. Για τις πράξεις κρατικών ενισχύσεων, για τις οποίες οι αποφάσεις έγκρισης χορήγησης της ενίσχυσης εκδόθηκαν είτε πριν είτε μετά την 1.1.2014, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που πραγματοποιούν οι δικαιούχοι μετά την

1.1.2014, εκτός εάν ορίζεται μεταγενέστερη ημερομηνία στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων ή/και στις αποφάσεις που ορίζουν τους όρους της ενίσχυσης.

Άρθρο 6

Διάρκεια των πράξεων

1. Μια πράξη που περιλαμβάνει επένδυση σε υποδομή ή παραγωγική επένδυση επιστρέφει την συνεισφορά των Ταμείων, εάν εντός πέντε ετών από την τελική πληρωμή στον δικαιούχο ή εντός της προθεσμίας που ορίζεται στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, κατά περίπτωση, υπόκειται σε οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:

α) παύση ή μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εκτός της περιοχής του προγράμματος, σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 2 του Καν. 1303/2013,

β) αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής, η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα,

γ) ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση της, τους στόχους ή τους όρους υλοποίησης, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε υπονόμηση των αρχικών στόχων της.

2. Τα αχρεωστήτως καταβαλλόμενα ποσά για την εν λόγω πράξη ανακτώνται αναλογικά προς την περίοδο για την οποία δεν εκπληρώθηκαν οι απαιτήσεις.

3. Το οριζόμενο στο πρώτο εδάφιο χρονικό περιθώριο μειώνεται στα τρία έτη όταν πρόκειται για περιπτώσεις που αφορούν σε διατήρηση επενδύσεων ή θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν από ΜΜΕ.

4. Μια πράξη που περιλαμβάνει επένδυση σε υποδομή ή παραγωγική επένδυση επιστρέφει τη συνεισφορά των Ταμείων εάν, εντός 10 ετών από την τελική πληρωμή στον δικαιούχο η παραγωγική δραστηριότητα μεταφέρεται εκτός της Ένωσης, με την εξαίρεση της περίπτωσης ο δικαιούχος να είναι ΜΜΕ. Όταν η συνεισφορά από τα Ταμεία λαμβάνει τη μορφή κρατικής ενίσχυσης, η περίοδος των 10 ετών αντικαθίσταται από την ισχύουσα προθεσμία σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

5. Πράξεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και πράξεις που χρηματοδοτούνται από τα άλλα Ταμεία οι οποίες δεν αποτελούν επενδύσεις σε υποδομή ή παραγωγικές επενδύσεις επιστρέφουν τη συνεισφορά από το Ταμείο μόνο όταν υπόκεινται σε υποχρέωση διατήρησης της επένδυσης βάσει των εφαρμοστέων κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων και υπόκεινται σε παύση ή μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εντός της περιόδου που ορίζεται στους εν λόγω κανόνες.

6. Οι ανωτέρω παράγραφοι 1 έως 5 δεν εφαρμόζονται στις συνεισφορές σε ή από χρηματοοικονομικά μέσα ή για χρηματοδοτική μίσθωση δυνάμει του άρθρου 45 παρ. 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 1305/2013 ούτε προς οποιαδήποτε πράξη η οποία επιφέρει διακοπή μιας παραγωγικής δραστηριότητας εξαιτίας μη δόλιας πτώχευσης.

7. Οι ανωτέρω παράγραφοι 1 έως 5 δεν εφαρμόζονται σε φυσικά πρόσωπα που είναι δικαιούχοι ενίσχυσης για επένδυση και, μετά την ολοκλήρωση της επενδυτικής πράξης, καθίστανται επιλέξιμοι για να λάβουν και λαμβά-

νουν ενίσχυση βάσει του Καν. 1309/2013, όταν η εν λόγω επένδυση συνδέεται άμεσα με τον τύπο δραστηριότητας που κρίνεται ως επιλέξιμη για ενίσχυση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση.

Άρθρο 7

Επίπεδο δημιουργίας της δαπάνης

1. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που πραγματοποιούνται από το δικαιούχο για την εκτέλεση της πράξης και καταγράφονται στο λογιστικό του σύστημα.

2. Στις περιπτώσεις πράξεων που κατά την εκτέλεση τους συμμετέχουν επί μέρους φορείς υπό τη συνολική ευθύνη του δικαιούχου, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την πράξη από τους επιμέρους φορείς, με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

α) υπάρχουν έγγραφα τεκμήρια της συμφωνίας με τους άλλους φορείς σχετικά με τη συνεισφορά τους στην εκτέλεση της πράξης,

β) ο δικαιούχος διατηρεί τη συνολική ευθύνη για την υλοποίηση της πράξης, με βάση την έγγραφη συμφωνία και την απόφαση ένταξης,

γ) οι δαπάνες που καταβάλλονται από κάθε επιμέρους φορέα για την υλοποίηση του έργου καταγράφονται στο λογιστικό του σύστημα,

δ) η διαδρομή ελέγχου καλύπτει έως και το επίπεδο των επί μέρους φορέων,

ε) ο δικαιούχος και οι συμμετέχοντες φορείς είναι υπεύθυνοι για την ορθή εκτέλεση του τμήματος της πράξης που αναλαμβάνουν με βάση την έγγραφη συμφωνία και την απόφαση ένταξης και μέχρι του ποσού συμμετοχής του κάθε φορέα στον προϋπολογισμό της πράξης.

Στους επιμέρους φορείς δύναται να περιλαμβάνονται και φορείς οι οποίοι συνδέονται με το ορισθέντα δικαιούχο με δεσμό νομικό ή κεφαλαιακό, ο οποίος δεν περιορίζεται στην πράξη για την οποία ζητείται χρηματοδότηση, ούτε δημιουργείται με μοναδικό σκοπό την υλοποίησή της.

3. Η παραπάνω παράγραφος 2 δεν ισχύει για τις περιπτώσεις που οι επιμέρους φορείς, σχηματίζουν από κοινού ένα νέο ενιαίο φορέα, με ανεξάρτητη νομική μορφή από αυτήν των επιμέρους φορέων, ο οποίος ορίζεται ως ο μοναδικός δικαιούχος, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης κατά την οποία ο νέος φορέας δημιουργείται ειδικά για το σκοπό της υλοποίησης της πράξης.

4. Στις περιπτώσεις πράξεων για τις οποίες την ευθύνη υλοποίησης της πράξης αναλαμβάνει άλλος φορέας ως δικαιούχος αντί του κυρίου του έργου, στη βάση προγραμματικής σύμβασης είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που καταβάλλονται για την πράξη, από τον κύριο του έργου ή από το δικαιούχο, ανάλογα με τα προσδιοριζόμενα στην προγραμματική σύμβαση, υπό τους ακόλουθους όρους:

α) Η προγραμματική σύμβαση περιλαμβάνει με κάθε λεπτομέρεια και ακρίβεια όλα τα στοιχεία που απαιτεί το οικείο θεσμικό πλαίσιο στη βάση του οποίου συνάπτεται.

β) Η υλοποίηση πράξεων μέσω προγραμματικών συμβάσεων, ακολουθεί τις γενικές και ειδικές, ανάλογα με τη φύση αυτών, διατάξεις που διέπουν το σύνολο των

συγχρηματοδοτούμενων πράξεων. Ειδικότερα όλοι οι αντισυμβαλλόμενοι, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, τηρούν την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και ειδικότερα, τους κανόνες για τον ανταγωνισμό, την ανάθεση δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος και τη δημοσιότητα.

γ) Με την υποβολή της πρότασης χρηματοδότησης στο πρόγραμμα ο δικαιούχος υποχρεούται να δηλώσει την εκτέλεση της συγκεκριμένης πράξης μέσω προγραμματικής σύμβασης.

δ) Η διαχειριστική αρχή, κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της πράξης, υποχρεούται να αξιολογεί τον αναλαμβάνοντα την εκτέλεση μέσω της προγραμματικής σύμβασης φορέα, ως δικαιούχο, ή/και τον κύριο του έργου για την περίπτωση που η προγραμματική σύμβαση προβλέπει την εκτέλεση μέρους των απαιτούμενων ενεργειών για την υλοποίηση της πράξης από αυτόν.

ε) Ανάλογα με τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση, ο δικαιούχος ή ο κύριος του έργου διατηρεί τη συνολική ευθύνη της πράξης, επαληθεύει την πραγματοποίηση και την επιλεξιμότητα των αναφερομένων δαπανών, καθώς και την ολοκλήρωση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών, πριν από τη δήλωση στην αρμόδια διαχειριστική αρχή. Σε κάθε περίπτωση ενημερώνεται ο κύριος του έργου για την εκτέλεση της πράξης σύμφωνα με τους όρους της προγραμματικής σύμβασης και τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες σε βάρος της συγκεκριμένης πράξης.

στ) Η προγραμματική σύμβαση προβλέπει ρητά σε ποιόν εκδίδονται τα τιμολόγια ή άλλα παραστατικά έγγραφα που αφορούν τη πράξη και ποιος καταβάλλει τη δαπάνη για την εξόφλησή τους. Οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες από το δικαιούχο ή/και από τον κύριο του έργου, όταν έτσι προβλέπεται από την προγραμματική σύμβαση, πρέπει να αποδεικνύονται και να συνοδεύονται από εξοφλημένα τιμολόγια, ή όταν αυτό δεν είναι εφικτό, από λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας, εφόσον η μορφή της επιχορήγησης για την πράξη είναι αυτή του άρθρου 10, παρ. 1 στοιχείο α).

ζ) Η διαδρομή ελέγχου καλύπτει και το επίπεδο του κυρίου του έργου, όταν αυτός καταβάλλει τις δαπάνες (τελικός λήπτης πιστώσεων).

η) Οι συμβαλλόμενοι στην προγραμματική σύμβαση οφείλουν να τηρούν ο καθένας πλήρη φάκελο με όλα τα στοιχεία της πράξης συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και λοιπών συναλλαγών που διενήργησαν και οι οποίες αφορούν στην πράξη.

θ) Ο δικαιούχος και ο κύριος του έργου είναι από κοινού υπεύθυνοι για πιθανές κυρώσεις που επιφέρει ή μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στην απόφαση ένταξης, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που αναλαμβάνει ο καθένας μέσω της προγραμματικής σύμβασης.

5. Δαπάνες για την υλοποίηση πράξεων που εκτελούνται για λογαριασμό του δικαιούχου από κεντρικές αρχές, σύμφωνα με το εθνικό θεσμικό πλαίσιο, θεωρούνται ως πραγματικές δαπάνες του δικαιούχου και είναι επιλέξιμες.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΕΠΤΕΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Άρθρο 8

Επιχορηγήσεις και επιστρεπτέα συνδρομή

Α. Επιχορηγήσεις

1. Οι επιχορηγήσεις είναι άμεσες μη επιστρεπτέες χρηματοδοτικές συνεισφορές, από το πρόγραμμα, οι οποίες χορηγούνται προκειμένου να χρηματοδοτηθεί:

α) είτε πράξη προοριζόμενη να προωθήσει την υλοποίηση ενός στόχου του προγράμματος.

β) είτε η λειτουργία οργανισμού/φορέα ο οποίος επιδιώκει και υποστηρίζει στόχο ή στόχους του προγράμματος (επιχορήγηση λειτουργίας).

2. Οι επιχορηγήσεις λειτουργίας χορηγούνται κατ'έτος σε φορείς για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων τους οι οποίες συνδέονται με τους επιδιωκόμενους στόχους του προγράμματος, και αποτυπώνονται τεκμηριωμένα σε επιχειρησιακό πλάνο, το σύνολο ή μέρος του οποίου αποτελεί αντικείμενο της χρηματοδότησης.

3. Οι επιχορηγήσεις τηρούν τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης, της μη αποκόμισης κέρδους, της μη σώρευσης και της μη αναδρομικότητας.

4. Οι επιχορηγήσεις που δίνονται για την υλοποίηση πράξεων αποτελούν αντικείμενο δημοσίευσης, ώστε να εξασφαλίζεται η απαιτούμενη διαφάνεια. Η δημοσίευση λαμβάνει τη μορφή πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, εκτός εάν πρόκειται για πράξεις οι οποίες αποτελούν αποκλειστική αρμοδιότητα ενός δικαιούχου ή όταν ο δικαιούχος προσδιορίζεται στο πρόγραμμα ή στο ειδικό θεσμικό πλαίσιο που αφορά την υλοποίηση της πράξης.

Οι αιτήσεις επιχορήγησης είναι επιλέξιμες εφόσον υποβάλλονται από:

α) νομικά πρόσωπα, ή

β) φυσικά πρόσωπα, εφόσον αυτό απαιτείται λόγω της φύσης ή των χαρακτηριστικών της ενέργειας ή του στόχου που επιδιώκεται.

Για τους σκοπούς του στοιχείου α) του πρώτου εδαφίου, οι αιτήσεις επιχορήγησης είναι δυνατόν να είναι επιλέξιμες εάν υποβάλλονται από οντότητες που δεν διαθέτουν νομική προσωπικότητα δυνάμει της οικείας εθνικής νομοθεσίας, υπό τον όρο ότι οι εκπρόσωποί τους έχουν την ικανότητα να αναλάβουν νομικές δεσμεύσεις για λογαριασμό της οντότητας και να προσφέρουν τυχόν εγγυήσεις ισοδύναμες με εκείνες που παρέχουν τα νομικά πρόσωπα.

5. Οι επιχορηγήσεις δεν μπορούν να δημιουργούν κέρδος στον δικαιούχο, αποζημιώνουν μόνο το κόστος υλοποίησης της πράξης ή το ετήσιο κόστος λειτουργίας του δικαιούχου, για τις περιπτώσεις επιχορηγήσεων λειτουργίας.

Ι. Η αρχή της μη αποκόμισης κέρδους δεν ισχύει για:

α) ενέργειες/πράξεις με στόχο την ενίσχυση της οικονομικής επιφάνειας δικαιούχου, ή πράξεις που δημιουργούν εισόδημα προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχειά τους μετά την περίοδο κατά την οποία χορηγείται η χρηματοδότηση από το πρόγραμμα που προβλέπεται στην απόφαση ένταξης,

β) ενέργειες που συνιστούν στήριξη/για σπουδές, έρευνα, επαγγελματική κατάρτιση ή εκπαίδευση που κα-

ταβάλλεται σε φυσικά πρόσωπα, ή άλλη άμεση στήριξη η οποία καταβάλλεται σε φυσικά πρόσωπα που την χρειάζονται επιτακτικά, όπως οι άνεργοι και οι πρόσφυγες, γ) ενέργειες που υλοποιούνται από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς,

δ) επιχορηγήσεις της μορφής του άρθρου 10 παρ. 1 στοιχείο ε) (χρηματοδότηση μη συνδεδεμένη με τις δαπάνες πράξεων)

ε) επιχορηγήσεις μικρότερες ή ίσες των 60.000 ευρώ (μικρές επιχορηγήσεις)

ΙΙ. Το κέρδος ορίζεται ως το πλεόνασμα των εσόδων από την υλοποίηση της πράξης έναντι των επιλέξιμων δαπανών που βάρυναν τον δικαιούχο, όταν υποβάλλεται αίτηση για την καταβολή του υπολοίπου της επιχορήγησης (τελευταία δήλωση δαπανών του δικαιούχου).

ΙΙΙ. Τα έσοδα υπολογίζονται στο επίπεδο της πράξης και όχι στο επίπεδο του δικαιούχου. Περιορίζονται στα έσοδα που δημιουργούνται από την επιχορήγηση για την υλοποίηση της πράξης από το επιχειρησιακό πρόγραμμα και σε αυτά που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης.

ΙV. Η αμοιβή αναδόχων που περιλαμβάνονται στο τίμημα δημοσίων συμβάσεων οι οποίες συνάπτονται για την υλοποίηση πράξεων που χρηματοδοτούνται με επιχορήγηση ή επιστρεπτέα συνδρομή δεν συνιστούν κέρδος για το δικαιούχο.

6. Το φυσικό αντικείμενο μίας πράξης είναι κατά κανόνα δυνατόν να επιχορηγηθεί μόνο μία φορά. Στις περιπτώσεις επιχορηγήσεων λειτουργίας, ένας δικαιούχος μπορεί να λάβει μία και μόνο επιχορήγηση λειτουργίας ανά οικονομικό έτος για τις ίδιες δαπάνες από οποιαδήποτε πηγή. Ο δυνητικός δικαιούχος ενημερώνει αμέσως το φορέα διαχείρισης για τυχόν πολλαπλές αιτήσεις και πολλαπλές επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του ίδιου ή άλλου προγράμματος ή και άλλης χρηματοδοτικής πηγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή επιχορήγησης από τον κρατικό προϋπολογισμό. Τα παραπάνω δεν ισχύουν στις περιπτώσεις που η επιχορήγηση αφορά σε:

α) στήριξη για σπουδές, έρευνα, επαγγελματική κατάρτιση ή εκπαίδευση που καταβάλλεται σε φυσικά πρόσωπα,

β) άμεση στήριξη η οποία καταβάλλεται σε φυσικά πρόσωπα που τη χρειάζονται επιτακτικά, όπως οι άνεργοι και οι πρόσφυγες.

7. Η αναδρομική επιχορήγηση πράξεων που έχουν ολοκληρωθεί ήδη αποκλείεται. Οι ίδιες δαπάνες ουδέποτε είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν περισσότερες φορές από τα προγράμματα ή/και άλλες εθνικές πηγές χρηματοδότησης.

8. Με την επιφύλαξη του ποσοστού χρηματοδότησης που προβλέπεται στην οικεία πρόσκληση, οι επιχορηγήσεις δεν υπερβαίνουν το εκάστοτε συνολικό ανώτατο ποσό, το οποίο καθορίζεται με βάση:

α) το συνολικό ποσό της χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες των υποκείμενων πράξεων, σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο ε),

β) τις εκτιμώμενες επιλέξιμες δαπάνες, εφόσον είναι δυνατόν, στην περίπτωση που αναφέρεται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο α),

γ) το συνολικό ποσό των εκτιμώμενων επιλέξιμων δαπανών που προσδιορίζεται με σαφήνεια εκ των προτέρων υπό τη μορφή χρηματοδότησης με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή ενιαίο συντελεστή όπως ορίζονται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο στοιχεία β), γ) και δ).

9. Οι επιχορηγήσεις που λαμβάνουν τη μορφή του άρθρου 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο στοιχείο α) δεν υπερβαίνουν τις επιλέξιμες δαπάνες. Είναι επιλέξιμες οι δαπάνες οι οποίες πράγματι βαρύνουν τον δικαιούχο και ικανοποιούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια:

α) πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της πράξης, με εξαίρεση τις δαπάνες που αφορούν τελικές εκθέσεις και πιστοποιητικά ελέγχου, εφόσον απαιτούνται,

β) προβλέπονται στον εκτιμώμενο συνολικό προϋπολογισμό της πράξης,

γ) είναι αναγκαίες για την υλοποίηση της πράξης που αποτελεί αντικείμενο της επιχορήγησης,

δ) είναι αναγνωρίσιμες και επαληθεύσιμες, εγγράφονται στα λογιστικά βιβλία του δικαιούχου, και προσδιορίζονται σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα στον τόπο εγκατάστασης του δικαιούχου και σύμφωνα με τις συνήθεις λογιστικές πρακτικές που αυτός εφαρμόζει,

ε) συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις της εφαρμοστέας φορολογικής και εργατικής νομοθεσίας,

στ) είναι εύλογες, δικαιολογημένες και συμμορφώνονται προς την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, ιδίως όσον αφορά την οικονομία και την αποδοτικότητα.

10. Οι προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων προσδιορίζουν τις κατηγορίες δαπανών που θεωρούνται επιλέξιμες για χρηματοδότηση.

Β. Επιστρεπτέα συνδρομή

11. Η επιστρεπτέα συνδρομή είναι μορφή χρηματοδοτικής συνδρομής όμοια με την επιχορήγηση η οποία όμως χορηγείται υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, η πλήρωση ή η μη πλήρωση των οποίων οδηγεί σε επιστροφή μέρους ή του συνόλου της συνδρομής μετά την ολοκλήρωση της πράξης.

12. Η χρηματοδότηση μιας πράξης με τη μορφή επιστρεπτέας συνδρομής εφαρμόζεται σε περιπτώσεις πράξεων για τις οποίες δεν είναι δυνατόν να αποφασιστεί εκ των προτέρων το ακριβές μίγμα επιστρεπτέας και μη επιστρεπτέας συνδρομής και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για πράξεις που υλοποιούνται μέσω μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής, κατά την έννοια του άρθρου 37 του Κανονισμού 1303/2013.

13. Χρηματοδότηση μιας πράξης η οποία περιλαμβάνει υποχρέωση επιστροφής της συνδρομής χωρίς προϋποθέσεις δεν αποτελεί επιστρεπτέα συνδρομή. Ομοίως χρηματοδότηση μιας πράξης η οποία δεν εμπίπτει στον ορισμό και το πεδίο εφαρμογής των χρηματοδοτικών εργαλείων, αλλά περιλαμβάνει προϋποθέσεις επιστροφής, αποτελεί επιστρεπτέα συνδρομή.

14. Η συνδρομή, το μέρος αυτής που επιστρέφεται και οι όροι και προϋποθέσεις επιστροφής μετά την ολοκλήρωση της πράξης, οι υποχρεώσεις δήλωσης από το δικαιούχο των όρων και προϋποθέσεων που εκπληρώθηκαν και αποτελούν τη βάση υπολογισμού του επιστρεπτέου

μέρους της συνδρομής περιλαμβάνονται στην απόφαση ένταξης.

15. Το ποσό που χορηγείται με τη μορφή επιστρεπτέας συνδρομής για την υλοποίηση μιας πράξης αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένου του ποσού που επιστρέφεται από το δικαιούχο, εφόσον τηρούνται και οι λοιποί όροι της απόφασης ένταξης.

16. Στην περίπτωση πράξεων που παράγουν έσοδα κατά την έννοια του άρθρου 32 (μετά την υλοποίησή της) ή κατά την υλοποίησή τους, κατά την έννοια του άρθρου 33, η επιλέξιμη δαπάνη μειώνεται κατά τα καθαρά έσοδα τα οποία θα δημιουργηθούν ή δημιουργήθηκαν το αργότερο κατά το κλείσιμο της πράξης (τελικό αίτημα πληρωμής του δικαιούχου), εκτός και εάν η πράξη έχει υποχρέωση πλήρους επιστροφής του ποσού της επιστρεπτέας συνδρομής. Όταν δεν είναι επιλέξιμο για συγχρηματοδότηση όλο το κόστος, τα καθαρά έσοδα κατανέμονται κατ' αναλογία στα επιλέξιμα και στα μη επιλέξιμα μέρη του κόστους.

17. Το ποσό της επιστρεπτέας συνδρομής που επιστρέφεται μετά την ολοκλήρωση της πράξης στον φορέα που τη χορήγησε ή σε άλλη αρχή που ορίζεται, κατατίθεται σε συγκεκριμένο για το σκοπό τραπεζικό λογαριασμό, καταχωρείται στο λογιστικό σύστημα της Αρχής Πιστοποίησης ή άλλης αρμόδιας αρχής και χρησιμοποιείται για τον ίδιο σκοπό ή σύμφωνα με τους στόχους του επιχειρησιακού προγράμματος.

18. Το ποσό της τυχόν δημοσιονομικής διόρθωσης που επιβάλλεται στην πράξη απομειώνει το σύνολο της επιλέξιμης δαπάνης.

Άρθρο 9

Μορφές υλοποίησης πράξεων

1. Οι πράξεις ή τα μέρη αυτής που υποστηρίζονται από τα Ταμεία μέσω επιχορηγήσεων ή επιστρεπτέας συνδρομής υλοποιούνται από το δικαιούχο κατά κανόνα, με τους ακόλουθους τρόπους:

α) από τον ίδιο το δικαιούχο με ίδια μέσα,

β) από τρίτο (ανάδοχο) μέσω ανάθεσης σύμβασης,

γ) από τον δικαιούχο και άλλους φορείς υπό την ευθύνη του δικαιούχου με μία ή περισσότερες από τις ανωτέρω επιλογές ανά φορέα, συμπεριλαμβανομένου του δικαιούχου,

δ) από άλλους φορείς που επιλέγονται από το δικαιούχο στη βάση πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Οι άλλοι φορείς μπορεί να υλοποιούν το έργο τους με ίδια μέσα ή/και μέσω τρίτων (ανάδοχοι), το οποίο περιγράφεται σε σύμβαση,

ε) από το δικαιούχο, φυσικά πρόσωπα/συμμετέχοντες στην πράξη και από άλλους φορείς.

Τα φυσικά πρόσωπα/συμμετέχοντες στην πράξη επιλέγονται από το δικαιούχο στη βάση πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, ενώ οι άλλοι φορείς μπορεί να επιλέγονται είτε από το δικαιούχο είτε/και από τα φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν στην υλοποίηση της πράξης (π.χ. υλοποίηση πράξης μέσω voucher).

στ) με συνδυασμό των ανωτέρω επιλογών ή/και με άλλες μορφές υλοποίησης.

2. Οι επιχορηγήσεις και η επιστρεπτέα συνδρομή μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση μέρους

ή του συνολικού κόστους του δικαιούχου για την υλοποίηση της πράξης. Για πράξεις που δημιουργούν έμμεσες δαπάνες, υλοποίηση με ίδια μέσα, το συνολικό κόστος του δικαιούχου δύναται να συνίσταται από τις άμεσες και έμμεσες δαπάνες της πράξης, εφόσον η πρόσκληση προβλέπει την επιλεξιμότητα των έμμεσων δαπανών.

3. Υλοποίηση με ίδια μέσα νοείται η εκτέλεση μέρους ή του συνόλου της πράξης από το δικαιούχο με τη χρήση ιδίων πόρων. Μέρος των ενεργειών που απαιτούνται μπορεί να ανατίθεται σε τρίτους (ανάδοχοι) υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος συνεχίζει να διατηρεί τον πλήρη έλεγχο τόσο της διοίκησης όσο και της υλοποίησης του μέρους της πράξης που υλοποιείται με ίδια μέσα.

4. Άμεσες δαπάνες είναι οι δαπάνες που πραγματοποιεί ο δικαιούχος οι οποίες συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση του συγχρηματοδοτούμενου έργου και αυτή η σύνδεση μπορεί τεκμηριωμένα να αποδειχθεί.

5. Έμμεσες δαπάνες είναι οι δαπάνες που δεν συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση του έργου, αλλά μπορούν να προσδιοριστούν και τεκμηριωθούν από το λογιστικό σύστημα του δικαιούχου ως δαπάνες πραγματοποιούμενες σε ευθεία συσχέτιση με τις άμεσες δαπάνες οι οποίες αποδίδονται στο έργο.

6. Οι έμμεσες δαπάνες, είναι επιλέξιμες μόνο στη βάση επιλογών απλοποιημένου κόστους, σύμφωνα με τα άρθρα 25 και 25Α της παρούσας.

Άρθρο 10

Μορφές επιχορηγήσεων και επιστρεπτέας συνδρομής

1. Οι επιχορηγήσεις και η επιστρεπτέα συνδρομή μπορούν να λάβουν μία από τις ακόλουθες μορφές:

- α) αποζημίωση επιλέξιμων δαπανών που όντως πραγματοποιήθηκαν και πληρώθηκαν, μαζί με, ανάλογα με την περίπτωση, συνεισφορές σε είδος και αποσβέσεις,
- β) τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους,
- γ) κατ' αποκοπή ποσά,
- δ) κατ' αποκοπή χρηματοδότηση που καθορίζεται με την εφαρμογή ενός ποσοστού σε μια ή περισσότερες προκαθορισμένες κατηγορίες δαπανών,
- ε) χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με τις δαπάνες των συναφών πράξεων, αλλά βασίζεται στην εκπλήρωση των προϋποθέσεων που σχετίζονται με την επίτευξη προόδου στην υλοποίηση ή στην επίτευξη των στόχων των προγραμμάτων.

Η επιλογή (α) συνιστά αποζημίωση του δικαιούχου στην αρχή του πραγματικού κόστους, ενώ οι εναλλακτικές επιλογές (β) έως (δ) συνιστούν αποζημίωση του δικαιούχου στη βάση επιλογών απλουστευμένου κόστους. Η επιλογή (ε) αποτελεί μορφή χρηματοδότησης για επιστροφή δαπανών στη βάση εκπλήρωσης προϋποθέσεων που ορίζονται στην απόφαση ένταξης.

2. Οι μορφές επιχορηγήσεων και επιστρεπτέας συνδρομής της παραγράφου 1, δύνανται να περιορίζονται για ορισμένες πράξεις, από τους ειδικούς κανόνες των Ταμείων. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, πρόσθετες μορφές επιχορηγήσεων και μέθοδοι υπολογισμού μπορούν να θεσπιστούν από τον Κανονισμό ΕΤΘΑ.

3. Οι εναλλακτικές επιλογές (α) έως (ε) της παραγράφου 1 είναι δυνατόν να συνδυαστούν μόνο όταν καθεμία

από αυτές καλύπτει διαφορετική κατηγορία δαπανών ή όταν χρησιμοποιούνται για διαφορετικά έργα που αποτελούν μέρος μιας πράξης ή διαδοχικών σταδίων μιας πράξης.

4. Όταν μια πράξη ή ένα έργο που αποτελεί μέρος μιας πράξης υλοποιείται αποκλειστικά μέσω δημόσιας σύμβασης έργων, αγαθών ή υπηρεσιών εφαρμόζονται μόνο τα στοιχεία α) και ε) του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1.

5. Όταν η πράξη χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ εφαρμόζονται οι επιλογές α), β), γ) και ε), της παραγράφου 1 εφόσον οι κλίμακες μοναδιαίου κόστους και τα κατ' αποκοπή ποσά προσδιορίζονται σε κατ' εξουσιοδότηση πράξη της Επιτροπής που έχει εκδοθεί βάση του άρθρου 14.1 του Καν. 1304/2013.

6. Όταν η δημόσια σύμβαση στο πλαίσιο μιας πράξης ή έργου που αποτελεί μέρος πράξης περιορίζεται σε ορισμένες κατηγορίες δαπανών, μπορούν να εφαρμοστούν για το σύνολο της πράξης ή του έργου που αποτελεί μέρος μιας πράξης όλες οι εναλλακτικές επιλογές (α) έως και (δ) της παραγράφου 1.

7. Σε πράξεις ή έργα που αποτελούν μέρος μιας πράξης, που δεν εμπίπτουν στην παράγραφο 4 και λαμβάνουν στήριξη από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, οι επιχορηγήσεις και η επιστρεπτέα συνδρομή για τις οποίες η δημόσια στήριξη δεν υπερβαίνει τα 100.000 ευρώ, λαμβάνουν υποχρεωτικά τη μορφή τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους, κατ' αποκοπή ποσών ή κατ' αποκοπή ποσοστών, με την επιφύλαξη της παραγράφου 8. Πράξεις που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων εξαιρούνται της παραπάνω υποχρέωσης, εκτός αν συνιστούν ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Σε περίπτωση που η χρηματοδότηση γίνεται με βάση κατ' αποκοπή ποσοστά, οι κατηγορίες των δαπανών στις οποίες εφαρμόζεται το κατ' αποκοπή ποσοστό μπορούν να επιστρέφονται σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο στοιχείο α) της παραγράφου 1.

8. Η παράγραφος 7 του παρόντος άρθρου ισχύει από 2.8.2018. Η διαχειριστική αρχή του προγράμματος δύναται με απόφαση της να παρατείνει την έναρξη ισχύος της παραγράφου 7 του παρόντος άρθρου έως την 1.8.2019. Πλέον, εάν εκτιμήσει ότι η εφαρμογή της παραγράφου 7 του παρόντος άρθρου προκαλεί δυσανάλογη διοικητική επιβάρυνση, δύναται να παρατείνει την έναρξη ισχύος της για κατάλληλο χρονικό διάστημα, ενημερώνοντας την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πριν την λήξη της περιόδου παράτασης και πάντως πριν από την 1.8.2019.

9. Για πράξεις που λαμβάνουν στήριξη από το ΕΚΤ, και η δημόσια στήριξη δεν υπερβαίνει τις 50.000 ευρώ, η παράγραφος 7 έχει εφαρμογή από 2.8.2018, δυνάμει του άρθρου 272 σημείο 66) του Κανονισμού 2018/1046 (Κανονισμός Omnibus).

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Άρθρο 11

Δαπάνες στη βάση του πραγματικού κόστους

1. Ως πραγματικές νοούνται οι δαπάνες που αντιστοιχούν σε πληρωμές που έχουν πραγματοποιηθεί από τους

δικαιούχους, δικαιολογούνται από τους όρους και τους στόχους των εγκεκριμένων πράξεων, προβλέπονται στην απόφαση ένταξης ή στην απόφαση χρηματοδότησης για τις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων και τεκμηριώνονται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά στοιχεία ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας εκτός αν οι ειδικοί κανονισμοί για κάθε Ταμείο προβλέπουν αλλιώς.

2. Οι πραγματικές δαπάνες θα πρέπει να είναι εύλογες, τεκμηριωμένες και σύμφωνες με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Εύλογες χαρακτηρίζονται οι δαπάνες όταν υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι δεν υπερβαίνουν τις τρέχουσες τιμές της αγοράς ή το σύνθητες κόστος του δικαιούχου για το φυσικό αντικείμενο στο οποίο αντιστοιχούν.

3. Πραγματική δαπάνη η οποία αντιστοιχεί σε περισσότερες από μία πράξεις/δραστηριότητες επιμερίζεται στη βάση αντικειμενικής μεθόδου κατανομής η οποία διασφαλίζει τη μη διπλή χρηματοδότηση της ίδιας δαπάνης και την αποζημίωσή της μέχρι το 100% αυτής. Η προτεινόμενη μέθοδος κατανομής για τον επιμερισμό εγκρίνεται από τη Διαχειριστική Αρχή.

4. Οι συνεισφορές σε είδος από το δικαιούχο ή τρίτο προς το δικαιούχο μέρος που συμμετέχει στην πράξη, για την υλοποίηση της πράξης, θεωρούνται πραγματικές δαπάνες του δικαιούχου εάν πληρούνται οι σχετικοί όροι του άρθρου 14 παρούσας. Μισθοί και επιδόματα που πληρώνονται από τρίτο μέρος, προς όφελος των συμμετεχόντων σε δράσεις του ΕΚΤ και πιστοποιούνται από το δικαιούχο, αποτελούν συνεισφορές σε είδος.

5. Οι δαπάνες απόσβεσης παγίων στοιχείων του δικαιούχου που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση της πράξης θεωρούνται πραγματικές εφόσον τηρούνται οι διατάξεις του άρθρου 15 της παρούσας.

6. Δαπάνες για τις οποίες έχει αναληφθεί δέσμευση πληρωμής τους από τον δικαιούχο και δεν έχουν πληρωθεί δεν θεωρούνται πραγματικές δαπάνες. Επιταγές ή άλλες παρόμοιες μορφές ανάληψης υποχρέωσης (π.χ. επιταγές κατάρτισης, επιταγές, vouchers) θεωρούνται ως πραγματικές δαπάνες μετά την εξαργύρωσή τους και όχι κατά την παράδοσή τους.

7. Δαπάνες δημοσίων συμβάσεων οι οποίες συνάπτονται από το δικαιούχο ή για λογαριασμό του είναι πραγματικές ακόμα και αν οι διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων εκτελούνται από τρίτο μέρος.

8. Οι δαπάνες που προσδιορίζονται και καταβάλλονται από το δικαιούχο βασιζόμενες σε τιμές μονάδας που καθορίζονται μέσω διαδικασιών ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων αποτελούν πραγματικές δαπάνες του δικαιούχου.

9. Στις περιπτώσεις πράξεων μη κρατικών ενισχύσεων, οι πληρωμές των πραγματικών δαπανών πρέπει να αποδεικνύονται μέσω της κίνησης του διακριτού τραπεζικού λογαριασμού που τηρείται για κάθε πράξη στην τράπεζα της Ελλάδας ή εφόσον προβλέπεται σε εμπορική τράπεζα.

10. Στη περίπτωση εταιρικών σχημάτων υλοποίησης μιας πράξης η μεταφορά χρημάτων από τον κύριο δικαιούχο σε εταίρο του σχήματος υλοποίησης δεν θεωρείται πραγματική δαπάνη.

11. Ως «λογιστικό έγγραφο ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας» νοείται κάθε έγγραφο το οποίο υποβάλλει ο δικαιούχος και το οποίο αιτιολογεί ότι η λογιστική εγγραφή αποτελεί πιστή και ανόθευτη εικόνα των εργασιών που εκτελέστηκαν, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 251/24.11.2014) και των αποφάσεων της Φορολογικής Διοίκησης που εξειδικεύουν τις διατάξεις του, καθώς και τις αποδεκτές λογιστικές πρακτικές.

Άρθρο 12

Δαπάνες για αμοιβές προσωπικού

1. Ως άμεσες δαπάνες προσωπικού ορίζονται οι δαπάνες για αμοιβές των φυσικών προσώπων τα οποία απασχολούνται για την προετοιμασία, τη διοίκηση/διαχείριση και την υλοποίηση της πράξης.

2. Στις περιπτώσεις πράξεων που δεν υλοποιούνται αποκλειστικά μέσω δημόσιας σύμβασης, οι άμεσες δαπάνες για αμοιβές προσωπικού του δικαιούχου που πιστοποιούνται βάσει κατάλληλων δικαιολογητικών εγγράφων, τα οποία καθιστούν εφικτή την εξακρίβωση του χρόνου απασχόλησης του προσωπικού στην πράξη για την εκτέλεση των ενεργειών που περιλαμβάνει και του κόστους του δικαιούχου για το χρόνο αυτό, αντιστοιχούν σε παραδοτέα της πράξης και προβλέπονται στην απόφαση ένταξης, αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες εάν πληρούν τους ακόλουθους όρους:

α) Το τακτικό προσωπικό του δικαιούχου που απασχολείται στην πράξη συνδέεται με το δικαιούχο με σχέση εξαρτημένης εργασίας (σύμβαση εργασίας πλήρους ή μερικής απασχόλησης αορίστου χρόνου, σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου). Το προσωπικό που συμμετέχει στην πράξη, οι ενέργειες που αναλαμβάνει και τα παραδοτέα στα οποία συμμετέχει και ο χρόνος απασχόλησης του σε αυτή σε σχέση με τις ενέργειες και τα παραδοτέα της πράξης, καθορίζεται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του δικαιούχου.

β) Στις περιπτώσεις φορέων του δημοσίου τομέα, το τακτικό προσωπικό του δικαιούχου που μισθοδοτείται από τον τακτικό προϋπολογισμό, απασχολείται στην πράξη για την εκτέλεση δραστηριοτήτων τις οποίες ο δικαιούχος δεν θα εκτελούσε εάν δεν είχε αναληφθεί η υλοποίηση της πράξης. Το προσωπικό που συμμετέχει στην πράξη, οι ενέργειες που αναλαμβάνει και τα παραδοτέα στα οποία συμμετέχει και ο χρόνος απασχόλησης του σε αυτή σε σχέση με τις ενέργειες και τα παραδοτέα της πράξης, καθορίζεται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του δικαιούχου.

γ) Τυχόν έκτακτο προσωπικό που απαιτείται για την υλοποίηση της πράξης απασχολείται από το δικαιούχο στη βάση σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου (πλήρους ή μερικής απασχόλησης). Στη σύμβαση προσδιορίζεται το αντικείμενο, ο χρόνος και η αμοιβή της απασχόλησης σε σχέση με τις ενέργειες και τα παραδοτέα της πράξης.

δ) Διασφαλίζεται τεκμηριωμένα η μη διπλή χρηματοδότηση των δαπανών από κάθε άλλη πηγή χρηματοδότησης.

ε) Στο προσωπικό του δικαιούχου που προσδιορίζεται σύμφωνα με τα στοιχεία α) έως και γ), δύναται να περιλαμβάνονται και τα μέλη συνεταιρισμών εργαζομένων σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ν. 4430/2016, υπό την προϋπόθεση ότι το σύστημα αμοιβών και οι όροι εργασίας των μελών του συνεταιρισμού που καθορίζεται από το καταστατικό τους ή από ειδικές ρυθμίσεις εγκεκριμένες από τη Γενική Συνέλευση σύμφωνα με το άρθρο 26, παράγραφος 6.α του ίδιου νόμου προσομοιάζει με αυτά της εξαρτημένης εργασίας και έχουν προσδιοριστεί ανεξάρτητα από τη συγχρηματοδοτούμενη πράξη.

3. Φυσικά πρόσωπα που συμβάλλονται με το Δικαιούχο με σύμβαση μίσθωσης έργου εντάσσονται στις άμεσες δαπάνες προσωπικού του δικαιούχου για το χρονικό διάστημα της υλοποίησης της σύμβασης, υπό τις παρακάτω προϋποθέσεις:

α) Στη σύμβαση προσδιορίζεται το συγκεκριμένο έργο που θα εκτελεστεί προσδιοριζόμενο σε σχέση με την συγχρηματοδοτούμενη πράξη, ο χρόνος εκτέλεσης και παράδοσης του, το συνολικό ποσό της αμοιβής του αντισυμβαλλόμενου φυσικού προσώπου, ο τόπος εκτέλεσης του έργου, καθώς και ότι το έργο συνδέεται αποκλειστικά με τις ανάγκες της συγχρηματοδοτούμενης πράξης για την οποία συνάπτεται.

β) Το φυσικό πρόσωπο εργάζεται κάτω από τις οδηγίες του δικαιούχου και, εάν δεν συμφωνηθεί διαφορετικά, στις εγκαταστάσεις του δικαιούχου, ή/ και στον τόπο εκτέλεσης του έργου, αν είναι διαφορετικός. Η διάρκεια της σύμβασης δύναται να συμπίπτει ή να είναι μικρότερη από τη διάρκεια της συγχρηματοδοτούμενης πράξης.

γ) Το αποτέλεσμα της εργασίας ανήκει στον δικαιούχο.

δ) Η αμοιβή του φυσικού προσώπου, καθορίζεται με βάση τις χρονικές απαιτήσεις για την ολοκλήρωση του παρεχόμενου έργου και δεν είναι σημαντικά διαφορετική από αυτή που έχει ο δικαιούχος για το προσωπικό του το οποίο εκτελεί παρόμοια καθήκοντα ή αν δεν έχει τέτοιο προσωπικό, από αυτή που απαντάται στην αγορά για παρόμοια απασχόληση, προσόντα και εμπειρία. Η αμοιβή του φυσικού προσώπου πρέπει να συνδέεται άρρηκτα με τα στάδια υλοποίησης του έργου του. Ρήτρα καταβολής της αμοιβής τμηματικά κατά μήνα ή άλλο χρονικό όριο χωρίς συνάρτηση με την πρόοδο του έργου είναι μη επιλέξιμη.

ε) Το αντικείμενο της σύμβασης δεν καλύπτει πάγιες και διαρκείς ανάγκες του δικαιούχου. Απασχόληση του φυσικού προσώπου σε αντικείμενο άσχετο με εκείνο που περιγράφεται στη σύμβαση καθιστά τις δαπάνες της σύμβασης μη επιλέξιμες στο σύνολό τους.

4. Φυσικά πρόσωπα (ερευνητές, προπτυχιακοί ή μεταπτυχιακοί φοιτητές, υποψήφιοι διδάκτορες) που συμμετέχουν στην υλοποίηση της πράξης στη βάση σύμβασης ή απόφασης του αρμοδίου οργάνου, η οποία προβλέπει την χορήγηση υποτροφίας, ως αντάλλαγμα για την απασχόληση του φυσικού προσώπου στην πράξη, εντάσσονται στις δαπάνες προσωπικού του δικαιούχου, εφόσον η χορήγηση της υποτροφίας γίνεται σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου και η σύμβαση ή η σχετική απόφαση προσδιορίζει επαρκώς το αντικείμενο της συμμετοχής του φυσικού προσώπου στο έργο, το χρό-

νο απασχόλησης και ιδίως τις ώρες απασχόλησης, εάν προβλέπεται ωριαία αποζημίωση, το ποσό της υποτροφίας και τον τρόπο καταβολής του καθώς και τον τόπο εκτέλεσης του έργου του. Σπουδαστές που λαμβάνουν υποτροφία, από οποιοδήποτε πηγή, με σκοπό την οικονομική ενίσχυσή τους για τη συνέχιση/ολοκλήρωση των σπουδών τους ή τη βράβευσή τους λόγω εξαιρετικών επιδόσεων δεν εντάσσονται στο προσωπικό του δικαιούχου.

5. Φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν στην υλοποίηση της πράξης ως υπεργολάβοι (πχ συμβάσεις παροχής υπηρεσιών) δεν θεωρούνται προσωπικό του δικαιούχου. Το προσωπικό του δικαιούχου δεν επιτρέπεται να απασχολείται στην πράξη στη βάση σύμβασης παροχής υπηρεσιών (υπεργολάβος) ή σύμβασης μίσθωσης έργου.

6. Οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού του δικαιούχου, το οποίο απασχολείται για την προετοιμασία ή και διαχείριση/διοίκηση πράξεων, οι οποίες υλοποιούνται αποκλειστικά μέσω δημοσίων συμβάσεων, δεν είναι επιλέξιμες, εκτός από τις περιπτώσεις πράξεων με μεγάλο πλήθος έργων ή πράξεων με σύνθετο τεχνικό αντικείμενο, το οποίο ξεπερνά τις συνήθεις δραστηριότητες του δικαιούχου.

7. α) Η επιλογή τυχόν έκτακτου προσωπικού για τις ανάγκες της πράξης με οποιαδήποτε σχέση (σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, σύμβαση μίσθωσης έργου, χορήγηση υποτροφίας), πραγματοποιείται τηρώντας την ισχύουσα νομοθεσία και τις γενικές αρχές της συνθήκης ΕΚ και ειδικά την αρχή της ίσης μεταχείρισης, της μη διάκρισης, της ισότητας των φύλων και της διαφάνειας. Ειδικά για τις περιπτώσεις συμβάσεων μίσθωσης έργου δημοσιεύεται πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες στην ιστοσελίδα του δικαιούχου ή/και του επιχειρησιακού προγράμματος με αναφορά στα επαγγελματικά προσόντα που υπαγορεύονται από τη φύση και το σκοπό του προς υλοποίηση έργου.

β) Το ακαδημαϊκό/ερευνητικό προσωπικό τρίτων που η συμμετοχή τους στην πράξη θεωρείται ουσιώδης για την εκτέλεσή της και αξιολογείται στο πλαίσιο της διαδικασίας επιλογής για την χρηματοδότηση της πράξης από το πρόγραμμα, συμμετέχει σε αυτή χωρίς άλλη διαδικασία επιλογής.

8. Οι δαπάνες για αμοιβές του προσωπικού που απασχολείται στην πράξη στη βάση σύμβασης εξαρτημένης εργασίας υπολογίζονται κατά κανόνα, με βάση το συνολικό πραγματικό χρόνο απασχόλησης του προσωπικού στην πράξη και το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης του προσωπικού αυτού για το δικαιούχο. Το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης υπολογίζεται ως το ημερήσιο τεκμηριωμένου ετήσιου μικτού κόστους απασχόλησης, όπως αυτό ορίζεται από την κείμενη νομοθεσία και αποτυπώνεται στο λογιστικό σύστημα του δικαιούχου, και του αριθμού των 1720 παραγωγικών ωρών για άτομα που εργάζονται με καθεστώς πλήρους απασχόλησης ή αναλογία των 1720 ωρών για άτομα που εργάζονται με καθεστώς μερικής απασχόλησης.

Σε περίπτωση που το τελευταίο ετήσιο μικτό κόστος απασχόλησης του προσωπικού για το δικαιούχο δεν είναι

διαθέσιμο (12 συνεχείς μήνες), το ετήσιο μικτό κόστος απασχόλησης μπορεί να υπολογιστεί από το διαθέσιμο τεκμηριωμένο κόστος απασχόλησης ή από το κόστος απασχόλησης που προβλέπεται στη σχετική σύμβαση του απασχολούμενου με το δικαιούχο, κατάλληλα προσαρμοσμένο για περίοδο 12 μηνών.

Το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης που υπολογίζεται σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια αποτελεί επιλογή απλοποιημένου κόστους του άρθρου 10, παρ. 1(β) της παρούσας.

9. Στο ετήσιο μικτό κόστος απασχόλησης συμπεριλαμβάνεται και το ανάλογο ποσό από τυχόν επιδόματα/επιμίσθια που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου ή τη σύμβαση εργασίας τα οποία χορηγούνται σε τακτική βάση και δεν συνδέονται με την απόδοση του απασχολούμενου. Έκτακτες αποδοχές που δεν προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου ή στη σύμβαση εργασίας ή/και καταβάλλονται κατά περίπτωση (ad hoc) δεν είναι επιλέξιμες και δεν λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του ετήσιου μικτού κόστους απασχόλησης.

10. Οι δαπάνες για υπερωριακή ή άλλη τυχόν πρόσθετη απασχόληση που περιλαμβάνεται στο τελευταίο τεκμηριωμένο ετήσιο μικτό κόστος απασχόλησης σύμφωνα με το λογιστικό σύστημα του δικαιούχου, εξαιρούνται από τον υπολογισμό του μικτού ωριαίου κόστους απασχόλησης.

11. Οι ασφαλιστικές εισφορές είναι επιλέξιμη δαπάνη εφόσον αυτές βαρύνουν πραγματικά το δικαιούχο για την απασχόληση του προσωπικού στην πράξη.

12. Στις περιπτώσεις που το προσωπικό απασχολείται στην πράξη για το σύνολο του συμβατικού του χρόνου ή για σταθερό ποσοστό του συμβατικού χρόνου απασχόλησης, οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού μπορούν να υπολογίζονται όχι με βάση το ωριαίο κόστος απασχόλησης της παραγράφου 8, αλλά ως το γινόμενο του σταθερού ποσοστού του συμβατικού του χρόνου με το μικτό μηνιαίο κόστος απασχόλησης. Το μικτό μηνιαίο κόστος απασχόλησης υπολογίζεται ως το ετήσιο μικτό κόστος απασχόλησης, σύμφωνα με τις παραγράφους 8, 9, 10 και 11 του παρόντος άρθρου δια δώδεκα (12).

Το μικτό μηνιαίο κόστος απασχόλησης που υπολογίζεται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο αποτελεί επιλογή απλοποιημένου κόστους του άρθρου 10 παράγραφος 1(β) της παρούσας.

13. Οι άμεσες δαπάνες τακτικού ή/και έκτακτου προσωπικού είναι επιλέξιμες μέχρι του ποσού που τυχόν προσδιορίζεται στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων του φορέα διαχείρισης ή του ποσού που τεκμηριωμένα ισχύει για ανάλογη εμπειρία και θέση. Για τις περιπτώσεις συμβάσεων μίσθωσης έργου στις δαπάνες συνυπολογίζεται και ο ΦΠΑ της σύμβασης έργου, εφόσον προβλέπεται και βαρύνει πραγματικά και οριστικά το δικαιούχο, σύμφωνα με το άρθρο 17 της παρούσας.

14. Ο μέγιστος χρόνος απασχόλησης προσωπικού που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υλοποίηση της πράξης δεν μπορεί να ξεπερνά το άθροισμα του συνήθους συμβατικού χρόνου πλήρους απασχόλησης των 8 ωρών ημερησίως και του μέγιστου υπερωριακού χρόνου που

προβλέπεται από την κάθε φορά κείμενη νομοθεσία. Η ανάθεση υπερωριακής απασχόλησης γίνεται σύμφωνα με τις κάθε φορά ισχύουσες διατάξεις.

Για το προσωπικό που το κόστος απασχόλησής του στην πράξη υπολογίζεται με βάση το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης της παραγράφου 8, ο συνολικός αριθμός ωρών που μπορεί να δηλωθεί για κάθε απασχολούμενο σε ένα δεδομένο έτος, δεν μπορεί να υπερβαίνει τον αριθμό των ωρών που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του μικτού ωριαίου κόστους απασχόλησης.

15. Οι δαπάνες για απασχόληση του προσωπικού πέραν του συμβατικού του χρόνου είναι επιλέξιμες και καταβάλλονται είτε α) ως αποζημίωση υπερωριακής απασχόλησης με βάση το εφαρμοζόμενο θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου ως πραγματικές δαπάνες, είτε β) ως πρόσθετη αμοιβή, με βάση το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης της παραγράφου 8.

15α. Αποζημιώσεις που προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου για την εκτέλεση συγκεκριμένων ενεργειών, είναι επιλέξιμες δαπάνες εφόσον είναι απαραίτητες για την υλοποίηση της πράξης και καταβάλλονται στη βάση του πραγματικού κόστους.

16. Δαπάνες για αμοιβές φυσικών προσώπων, ανεξάρτητα από τη σχέση τους με το δικαιούχο, τα οποία είτε συμμετέχουν σε επιτροπές, ομάδες εργασίας κ.λπ. για την υλοποίηση πράξεων, είτε υλοποιούν αυτόνομα προκαθορισμένο έργο με κατ' αποκοπή αμοιβή στο πλαίσιο πράξης, οι οποίες προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις ή συνιστώνται και συγκροτούνται με διοικητικές ή κανονιστικές πράξεις και λειτουργούν εκτός του κανονικού ωραρίου εργασίας είναι επιλέξιμες.

17. Οι αποζημιώσεις προσωπικού για απασχόληση πέραν του συμβατικού χρόνου υπόκεινται στα κάθε φορά ισχύοντα ανώτατα όρια αμοιβών.

18. Για την τεκμηρίωση των άμεσων δαπανών προσωπικού που βαρύνουν την πράξη απαιτούνται:

A.1 Απόφαση της διοίκησης (ή του αρμόδιου οργάνου) του δικαιούχου με την οποία καθορίζεται το προσωπικό που θα απασχοληθεί στην πράξη (τακτικό και έκτακτο), τα καθήκοντά του σε σχέση με το φυσικό αντικείμενο της πράξης και ο χρόνος απασχόλησής τους σε αυτή. Στην περίπτωση που η απασχόληση του προσωπικού στην πράξη αποτελεί σταθερό ποσοστό της μηνιαίας απασχόλησής του, η απόφαση προσδιορίζει το σταθερό ποσοστό. Επιπλέον:

A.2 Για το τακτικό προσωπικό του δικαιούχου

1) Μηνιαία συνολικά απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης (global timesheets), στα οποία θα αποτυπώνονται σε επίπεδο φυσικού προσώπου οι πραγματικές ώρες απασχόλησής του ανά ημέρα και για κάθε πράξη ή άλλη δραστηριότητα στο δικαιούχο, υπογεγραμμένα από τον απασχολούμενο και τον υπεύθυνο της διοίκησης του δικαιούχου.

Για τις περιπτώσεις που το φυσικό πρόσωπο απασχολείται στην πράξη για το σύνολο ή για σταθερό ποσοστό του συμβατικού του χρόνου δεν απαιτείται η συμπλήρωση φύλλων χρονοχρέωσης αλλά βεβαίωση του υπευθύνου της διοίκησης του δικαιούχου, η οποία συνυπογράφεται από τον απασχολούμενο, σχετικά με

το ποσοστό απασχόλησης του φυσικού προσώπου στην πράξη, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σχετική απόφαση του εδαφίου Α.1.

2) Μισθοδοτικές καταστάσεις του δικαιούχου όπου εμφανίζονται, οι μικτές ετήσιες αποδοχές, οι αντίστοιχες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και τα τυχόν επιδόματα που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου για το έτος αναφοράς στο οποίο βασίζεται ο υπολογισμός του μικτού ωριαίου κόστους απασχόλησης. Στις μισθοδοτικές καταστάσεις θα πρέπει να εμφανίζονται διακριτά οι αποζημιώσεις για την υπερωριακή και την πρόσθετη απασχόληση του προσωπικού, τυχόν επιδόματα που δεν χορηγούνται σε τακτική βάση και άλλες τυχόν αποδοχές που καταβάλλονται κατά περίπτωση (ad hoc).

Στην περίπτωση που ο υπολογισμός του μικτού ωριαίου κόστους απασχόλησης βασίζεται σε προσαρμογή των διαθέσιμων στοιχείων βάσει της παραγράφου 8, εδάφιο 2, διαθέσιμες μισθοδοτικές καταστάσεις ή τη σχετική σύμβαση, στη βάση των οποίων υπολογίζεται το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης.

Α.3 Για το έκτακτο προσωπικό που συμμετέχει στην πράξη με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου

1) Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το δικαιούχο,

2) Στην περίπτωση που το φυσικό πρόσωπο απασχολείται σε περισσότερες από μία συγχρηματοδοτούμενες πράξεις και η απασχόληση του δεν αποτελεί σταθερό ποσοστό του συμβατικού του χρόνου, μηνιαία συνολικά απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης (global timesheets), στα οποία θα αποτυπώνονται σε επίπεδο φυσικού προσώπου οι πραγματικές ώρες απασχόλησής του ανά ημέρα στην κάθε πράξη. Τα απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης είναι υπογεγραμμένα από τον απασχολούμενο και τον υπεύθυνο της διοίκησης του δικαιούχου.

3) Στην περίπτωση που το φυσικό πρόσωπο απασχολείται στην πράξη για το σύνολο ή για σταθερό ποσοστό του συμβατικού του χρόνου, βεβαίωση του υπευθύνου της διοίκησης του δικαιούχου, σχετικά με το ποσοστό απασχόλησης του φυσικού προσώπου στην πράξη, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σχετική απόφαση του εδαφίου Α.1. Η βεβαίωση συνυπογράφεται από το φυσικό πρόσωπο.

Α.4 Για όσους συμβάλλονται στην πράξη με σύμβαση μίσθωσης έργου

1) Σύμβαση μίσθωσης έργου, σε συνέχεια ανοικτής διαδικασίας σύμφωνα με την παράγραφο 7α, εκτός των περιπτώσεων που τα φυσικά πρόσωπα έχουν αξιολογηθεί κατά τη διαδικασία επιλογής της πράξης για χρηματοδότηση σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 7β.

2) Άδεια του αρμόδιου κατά περίπτωση οργάνου, για τις περιπτώσεις προσωπικού του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπου απαιτείται.

3) Βεβαίωση παραλαβής του έργου στην αντίστοιχη περίοδο.

Α.5 Για όσους συμβάλλονται στην πράξη με σύμβαση/απόφαση χορήγησης υποτροφίας

1) Σύμβαση ή απόφαση χορήγησης υποτροφίας, σε συνέχεια ανοικτής διαδικασίας σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου και την παράγραφο 7α του παρόντος άρθρου.

2) Μηνιαία συνολικά απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης (global timesheets), στα οποία θα αποτυπώνονται οι πραγματικές ώρες απασχόλησης του υποτρόφου στην πράξη, ανά ημέρα, υπογεγραμμένα από τον υπότροφο και τον υπεύθυνο της διοίκησης του δικαιούχου, όταν η σύμβαση ή η απόφαση για τη χορήγηση της υποτροφίας προσδιορίζει ωριαία αποζημίωση για τη συμμετοχή στην πράξη.

Άρθρο 13

Δαπάνες μετακινήσεων

1. Οι δαπάνες μετακίνησης του τακτικού προσωπικού του δικαιούχου ή/και των επί μέρους φορέων που συμμετέχουν στην εκτέλεση της πράξης, για:

α) τα έξοδα κίνησης και ειδικότερα το αντίτιμο των εισιτηρίων των μέσων μαζικής μεταφοράς (ή συγκοινωνιακών μέσων) η δαπάνη χιλιομετρικής αποζημίωσης λόγω χρήσης ιδιόκτητου ή μισθωμένου μεταφορικού μέσου στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η χρήση του, η δαπάνη διοδίων, ο ναύλος οχήματος σε μετακινήσεις με θαλάσσιο μέσο μεταφοράς, η μίσθωση οχήματος ή η δαπάνη λόγω χρήσης επιβατικού αυτοκινήτου δημόσιας χρήσης (ταξί) στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η χρήση τους,

β) τα έξοδα διανυκτέρευσης για το αναγνωριζόμενο ποσό για κάθε τύπο ξενοδοχειακής μονάδας ή ενοικιαζόμενου καταλύματος και

γ) την ημερήσια αποζημίωση, η οποία καταβάλλεται στον μετακινούμενο για την κάλυψη των εξόδων, τα οποία προκαλούνται λόγω της μετακίνησης και παραμονής του εκτός έδρας για εκτέλεση υπηρεσίας, είναι επιλέξιμες, εφόσον οι μετακινήσεις είναι απαραίτητες για την υλοποίηση της πράξης, προβλέπονται στην απόφαση ένταξης και πραγματοποιούνται σύμφωνα με το σχετικό θεσμικό πλαίσιο που εφαρμόζει ο δικαιούχος.

2. Οι δαπάνες της ανωτέρω παραγράφου αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες, μέχρι τα ανώτατα όρια που ορίζονται στις διατάξεις της υποπαραγράφου Δ9 της παραγράφου Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (ΦΕΚ 94/Α') «Δαπάνες μετακινούμενων εντός και εκτός επικράτειας», όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά, καθώς και στην κοινή υπουργική απόφαση με αριθμ. πρωτ. 2/68332/ΔΕΠ (ΦΕΚ Β'/2943/16.9.2016) «Ρυθμίσεις για τις μετακινήσεις στο πλαίσιο ενεργειών Τεχνικής Βοήθειας του ΕΣΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ, του ΕΟΧ και του Μηχανισμού Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη», εκτός εάν ορίζονται χαμηλότερα όρια από το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των δικαιούχων.

3. Οι δαπάνες του δικαιούχου για τη μετακίνηση φυσικών προσώπων που συμμετέχουν στην υλοποίηση της πράξης βάσει σύμβασης μίσθωσης έργου ή υποτροφίας είναι επιλέξιμες, εφόσον οι μετακινήσεις είναι απαραίτητες, προσδιορίζονται στη σχετική σύμβαση και αποζημιώνονται από το δικαιούχο σύμφωνα με τα εφαρμόζόμενα για το προσωπικό του δικαιούχου που συμμετέχει στην πράξη.

4. Δαπάνες μετακίνησης προσωπικού του δικαιούχου ή άλλων φυσικών προσώπων, το κόστος απασχόλησης των οποίων δεν προσδιορίζεται και δεν συμπεριλαμβάνεται

στον προϋπολογισμό της πράξης, δεν είναι επιλέξιμες εφόσον δεν προβλέπεται ρητά η συμμετοχή τους στην υλοποίηση του έργου.

5. Οι δαπάνες μετακίνησης ειδικών εμπειρογνομόνων που συμμετέχουν σε ενέργειες για την υλοποίηση της πράξης, είναι επιλέξιμες εφόσον προβλέπονται στην απόφαση ένταξης και αποζημιώνονται στη βάση του πραγματικού κόστους.

Άρθρο 14

Εισφορές σε είδος

1. Οι εισφορές σε είδος υπό μορφή παροχής εργασιών, αγαθών, υπηρεσιών, γης και ακινήτων για τις οποίες δεν έχει πραγματοποιηθεί πληρωμή που να τεκμηριώνεται με τιμολόγια ή έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος, μπορεί να συνιστούν επιλέξιμη δαπάνη, υπό την προϋπόθεση ότι το επιτρέπουν οι κανόνες επιλεξιμότητας του Ταμείου και πληρούνται όλα τα ακόλουθα κριτήρια:

α) η δημόσια δαπάνη που καταβάλλεται για την πράξη η οποία περιλαμβάνει εισφορές σε είδος δεν υπερβαίνει τη συνολική επιλέξιμη δαπάνη, εξαιρουμένων των εισφορών σε είδος, κατά την περάτωση της πράξης. Οι συνεισφορές σε είδος μειώνουν ισόποσα τις χορηγούμενες από το Π.Δ.Ε. πιστώσεις στο δικαιούχο,

β) η αξία που αποδίδεται στις εισφορές σε είδος δεν υπερβαίνει τις δαπάνες που είναι γενικά αποδεκτές στην εν λόγω αγορά,

γ) η αξία και η χορήγηση της εισφοράς μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ανεξάρτητης εκτίμησης και επαλήθευσης,

δ) στην περίπτωση παροχής γης ή ακινήτων, μπορεί να πραγματοποιηθεί πληρωμή σε μετρητά για τους σκοπούς σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης ετήσιου ονομαστικού ύψους που δεν υπερβαίνει το 1€. Η αξία της γης ή των ακινήτων πιστοποιείται από ανεξάρτητο ειδικευμένο εμπειρογνώμονα ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα και δεν υπερβαίνει το όριο του 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για την οικεία πράξη,

ε) στην περίπτωση εισφορών σε είδος υπό μορφή άμισθης εργασίας, η αξία της εν λόγω εργασίας αποτιμάται με βάση τον επαληθευμένο χρόνο εργασίας και το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης για ισοδύναμη εργασία.

2. Για πράξεις συγχρηματοδοτούμενες από ΕΚΤ: Οι συνεισφορές σε είδος με τη μορφή επιδομάτων ή μισθών που καταβάλλονται από τρίτον υπέρ των συμμετεχόντων σε μια πράξη δύναται να είναι επιλέξιμες για συνδρομή από το ΕΚΤ, εφόσον οι συνεισφορές σε είδος γίνονται σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες, συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών κανόνων και δεν υπερβαίνουν το κόστος που βαρύνει τον τρίτο.

3. Στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων ισχύουν οι ειδικότεροι όροι του καθεστώτος ενίσχυσης.

Άρθρο 15

Αποσβέσεις

Οι δαπάνες απόσβεσης παγίων στοιχείων μπορεί να θεωρηθούν επιλέξιμες όταν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) τα πάγια στοιχεία χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση της πράξης,

β) δεν έχουν χρησιμοποιηθεί για την αγορά τους δημόσιες επιχορηγήσεις, κοινοτικές ή εθνικές,

γ) υπολογίζονται με τους κατάλληλους λογιστικούς κανόνες και αποτυπώνονται στο λογιστικό σύστημα που τηρεί ο δικαιούχος,

δ) το ποσό της δαπάνης δικαιολογείται με δικαιολογητικά έγγραφα που έχουν ισοδύναμη αποδεικτική αξία με τιμολόγια,

ε) οι δαπάνες απόσβεσης αφορούν αποκλειστικά την περίοδο υλοποίησης της πράξης και ειδικότερα την χρονική περίοδο που τα πάγια χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς της πράξης.

Άρθρο 16

Πάγια στοιχεία

1. Οι δαπάνες κτήσης ή κατασκευής παγίων (αγορά γηπέδων, κατασκευή έργων υποδομής, κτιρίων, επίπλωσης, εξοπλισμού, μηχανημάτων, οχημάτων, κλπ) απαραίτητων για την ικανοποίηση του στόχου της πράξης, είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, το ΕΓΤΑΑ, το ΕΤΘΑ και το Ταμείο Συνοχής, υπό τους ακόλουθους όρους και προϋποθέσεις:

A. Ακίνητα

A.1. Εδαφικές Εκτάσεις

1. Οι δαπάνες για την απόκτηση των απαραίτητων για την πράξη εδαφικών εκτάσεων είναι επιλέξιμες εφ' όσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

(α) Η αξία της εδαφικής έκτασης πιστοποιείται από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα.

(β) Η έκταση δεν ανήκει στο δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

(γ) η επιλέξιμη, για συνεισφορά από τα Ταμεία, δαπάνη για αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης δεν υπερβαίνει το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για την οικεία πράξη. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15%. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, το όριο μπορεί να αυξηθεί υπερβαίνοντας τα αντίστοιχα προαναφερθέντα ποσοστά για πράξεις που αφορούν διατήρηση του περιβάλλοντος.

2. Σε περίπτωση απαλλοτριώσεων, εφαρμόζονται οι όροι που αναφέρονται στις ανωτέρω παραγράφους (α), (β) και (γ). Ως δαπάνη αγοράς νοείται η τιμή της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, η οποία καθορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια.

A.2. Κτιριακές εγκαταστάσεις

Το κόστος για την αγορά κτιριακών εγκαταστάσεων και των υποκειμένων εδαφικών εκτάσεων, δύναται να είναι επιλέξιμο μόνο στην περίπτωση που πρόκειται για ήδη υπάρχοντα κτίρια, προσαρμοσμένα στις ειδικές λειτουργικές ανάγκες της πράξης και πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

(α) Η αξία της εδαφικής έκτασης και των κτιριακών εγκαταστάσεων πιστοποιείται από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα.

(β) Η κτιριακή εγκατάσταση δεν έχει αποτελέσει τα προηγούμενα δέκα έτη αντικείμενο εθνικής ή κοινοτικής επιχορήγησης.

(γ) Η κτιριακή εγκατάσταση οφείλει να χρησιμοποιείται για το σκοπό και την περίοδο που έχουν αποφασιστεί από τη Διαχειριστική Αρχή.

(δ) Η χρήση της κτιριακής εγκατάστασης είναι σύμφωνη με τους στόχους του Ταμείου από το οποίο και συγχρηματοδοτείται.

(ε) Η κτιριακή εγκατάσταση δεν χρησιμοποιείται για κατοικία.

(στ) Η αγορά κτιριακών εγκαταστάσεων από φορέα ο οποίος δεν εμπίπτει στο δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη, με εξαίρεση τις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων.

(ζ) Η κτιριακή εγκατάσταση δεν ανήκει στο δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Α.3. Λοιπές δαπάνες ακινήτων

Οι ειδικές επιβαρύνσεις που αφορούν στην απαλλοτρίωση και στην αγορά κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως είναι η εκτίμηση του εμπειρογνώμονα, η νομική βοήθεια και η προσωρινή μίσθωση της έκτασης, είναι επιλέξιμες.

Οι δαπάνες για τη χορήγηση δουλείας διόδου στον τόπο του έργου, κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του, οι αποζημιώσεις απώλειας της συγκομιδής και η αποκατάσταση των ζημιών, είναι επιλέξιμες εφόσον κρίνονται απαραίτητες για την υλοποίηση της πράξης.

Β. Εξοπλισμός

Εξοπλισμός ως πάγιο στοιχείο, θεωρείται κάθε στοιχείο το οποίο με κατάλληλη χρήση και συντήρηση έχει ωφέλιμη ζωή μεγαλύτερη του ενός έτους, διατηρεί το αρχικό του σχήμα και εμφάνιση κατά τη χρήση, δεν χάνει την ταυτότητά του με ενσωμάτωση σε άλλο ή πιο σύνθετο στοιχείο και καταχωρίζεται, κατά περίπτωση, στο μητρώο παγίων.

Β.1. Αγορά εξοπλισμού

1. Η δαπάνη αγοράς εξοπλισμού για την ίδρυση ή εκσυγχρονισμό υποδομής είναι επιλέξιμη.

2. Η δαπάνη για την αναβάθμιση ή επέκταση της ωφέλιμης ζωής εξοπλισμού που ανήκει στο δικαιούχο είναι επιλέξιμη εφόσον αυξάνει την αξία του υφισταμένου παγίου σύμφωνα τα προβλεπόμενα στην εθνική νομοθεσία και η δαπάνη απόσβεσής του δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη στο πλαίσιο της πράξης.

2α. Η δαπάνη έκτακτης συντήρησης/επισκευής υφισταμένου εξοπλισμού που ανήκει στο δικαιούχο και χρησιμοποιείται για την εκτέλεση της πράξης δεν είναι επιλέξιμη, εκτός εάν αυτή αυξάνει την αξία του υφισταμένου παγίου και δηλώνεται στην πράξη ως απόσβεση.

2β. Η δαπάνη προληπτικής/τακτικής συντήρησης εξοπλισμού που ανήκει στο δικαιούχο και η δαπάνη αγοράς αναλωσίμων για την ορθή λειτουργία του είναι επιλέξιμες για το χρονικό διάστημα που ο εξοπλισμός χρησιμοποιείται για τους σκοπούς της πράξης.

3. Η δαπάνη αντικατάστασης βραχύβιου εξοπλισμού ή εξοπλισμού μικρής ωφέλιμης ζωής είναι επιλέξιμη υπό την προϋπόθεση ότι η διάρκεια ζωής του είναι μικρότερη από τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης και δικαιολογείται η χρήση του στην πράξη.

Β.2. Ανταλλακτικά ως πάγιος εξοπλισμός

Οι δαπάνες προμήθειας ανταλλακτικών είναι επιλέξιμες εφόσον αυτά είναι παρελκόμενα των κύριων εξαρ-

τημάτων του εξοπλισμού που προμηθεύεται, αποτελούν δηλαδή αναπόσπαστο τμήμα τους για την ομαλή λειτουργία τους σύμφωνα με τους όρους προμήθειας του εξοπλισμού που προσφέρει ο προμηθευτής και δεν υπερβαίνουν, σε ποσοστό, το 10% της δαπάνης απόκτησής του υπό προμήθεια εξοπλισμού.

Β.3. Μεταχειρισμένος εξοπλισμός

1. Οι δαπάνες για αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού είναι επιλέξιμες εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(i) ο εξοπλισμός δεν έχει χρηματοδοτηθεί από εθνική ή ενωσιακή πηγή χρηματοδότησης τα τελευταία δέκα (10) έτη,

(ii) η τιμή του μεταχειρισμένου εξοπλισμού δεν υπερβαίνει, κατά τη χρονική στιγμή της προμήθειάς του, την αγοραία αξία του και είναι κατώτερη από την αξία αντίστοιχου καινούργιου εξοπλισμού,

(iii) ο εξοπλισμός έχει τα τεχνικά χαρακτηριστικά που απαιτούνται για την πράξη και είναι σύμφωνος με τους εφαρμοζόμενους κατά περίπτωση κανόνες.

Οι παραπάνω προϋποθέσεις τεκμηριώνονται από:

(α) υπεύθυνη δήλωση του προμηθευτή με την οποία βεβαιώνεται ότι ο εξοπλισμός δεν αποκτήθηκε κατά τα προηγούμενα δέκα (10) έτη με τη συνδρομή ενωσιακής ή εθνικής χρηματοδότησης, και

(β) εμπειρογνωμοσύνη/ες ή άλλη κατάλληλη εκτίμηση κατά περίπτωση, προκειμένου να αποδεικνύεται ότι ο μεταχειρισμένος εξοπλισμός δεν υπερβαίνει την αγοραία αξία του και ότι είναι κατώτερος από την αξία αντίστοιχου καινούργιου εξοπλισμού.

2. Σε περίπτωση σύνθετου πράγματος που αποτελείται από συστατικά μέρη και παραρτήματα, τμήματα των οποίων είναι μεταχειρισμένα και άλλα καινούργια, τότε οι δαπάνες για την αγορά του σύνθετου πράγματος είναι επιλέξιμες εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(i) τμήμα του σύνθετου πράγματος δεν έχει χρηματοδοτηθεί από εθνική ή ενωσιακή πηγή χρηματοδότησης τα τελευταία δέκα (10) έτη,

(ii) η αξία του πράγματος δεν πρέπει να υπερβαίνει κατά τη χρονική στιγμή της προμήθειάς του την αγοραία αξία του, ούτε την αξία αντίστοιχου από λειτουργικής απόψεως καινούργιου πράγματος.

Οι ως άνω (i) και (ii) προϋποθέσεις τεκμηριώνονται με υπεύθυνη δήλωση του προμηθευτή με την οποία βεβαιώνεται ότι τα μεταχειρισμένα τμήματα δεν αποκτήθηκαν κατά τα προηγούμενα δέκα (10) έτη με τη συνδρομή ενωσιακής ή εθνικής χρηματοδότησης και με κατάλληλη/ες εμπειρογνωμοσύνη/ες ή άλλη κατάλληλη εκτίμηση, αντίστοιχα.

3. Οι δαπάνες για αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού της παραγράφου 1 δεν είναι επιλέξιμες στις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Καν. 651/2014 και των κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

4. Κατά παρέκκλιση των παραγράφων 1 και 2, αν ο μεταχειρισμένος εξοπλισμός της παραγράφου 1 ή/και το σύνθετο πράγμα της παραγράφου 2 προσφέρεται από οικονομικό φορέα στο πλαίσιο ανοικτής διαγωνιστικής

διαδικασίας, όπου κριτήριο επιλογής είναι μεταξύ άλλων και η οικονομική προσφορά, τότε δεν εξετάζονται οι ανωτέρω προϋποθέσεις 1(ii) και 2(ii).

Γ. Ιδιοπαραγωγές και αυτοπαραδόσεις

1. Στις περιπτώσεις που κατά την εκτέλεση μιας πράξης κρατικών ενισχύσεων προβλέπεται ιδιοπαραγωγή παγίων, οι σχετικές δαπάνες που πραγματοποιεί ο δικαιούχος είναι επιλέξιμες εφόσον τηρούνται τα προβλεπόμενα στην ισχύουσα φορολογική νομοθεσία. Ως επιλέξιμες δαπάνες ορίζονται οι πραγματικές δαπάνες στις οποίες υποβάλλεται ο δικαιούχος.

2. Σε περίπτωση που η λογιστική απεικόνιση των δαπανών είναι χαμηλότερου ύψους των πραγματικών δαπανών, ως επιλέξιμες δαπάνες ορίζονται οι δαπάνες που προσδιορίζονται με βάση τη λογιστική τους απεικόνιση.

Δ. Μεταφορικά μέσα

Η δαπάνη προμήθειας μεταφορικών μέσων είναι επιλέξιμη όταν αποτελεί αντικείμενο της πράξης και προσδιορίζεται συγκεκριμένα στην απόφαση ένταξης.

Ε. Αγορά άυλων παγίων στοιχείων

Η αγορά και η χρήση άυλων παγίων στοιχείων, όπως π.χ. διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, λογισμικού κλπ, είναι επιλέξιμη δαπάνη εφόσον αποτελεί αντικείμενο της πράξης.

II. Οι δαπάνες κτήσης πάγιων στοιχείων δεν είναι επιλέξιμες από το ΕΚΤ, με εξαίρεση δαπάνες για αγορά επίπλωσης ή εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένων εργαλείων και συσκευών, υπό τους ακόλουθους όρους:

α) ο εξοπλισμός είναι απαραίτητος για την υλοποίηση της πράξης και χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την πράξη, καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησής της,

β) το κόστος απόκτησης κάθε διακριτού στοιχείου εξοπλισμού δεν είναι μεγαλύτερο από 1.500 ευρώ ή άλλο όριο το οποίο σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, δίνει τη δυνατότητα απόσβεσης του στοιχείου εντός του έτους απόκτησης του,

γ) το συνολικό κόστος απόκτησης όλων των διακριτών στοιχείων εξοπλισμού στο πλαίσιο της πράξης αποτελεί μικρό τμήμα του συνολικού κόστους υλοποίησης της πράξης.

III. Δαπάνες ενοικίων για τη χρήση παγίων στοιχείων που είναι αναγκαία για την υλοποίηση της πράξης είναι επιλέξιμες δαπάνες από τα Ταμεία υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό κόστος για τη χρήση των παγίων καθ' όλη τη διάρκεια της πράξης δικαιολογεί τη μη απόκτησή τους με άλλο τρόπο και με την επιφύλαξη των λοιπών κανόνων επιλεξιμότητας.

Άρθρο 17

Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

1. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι επιλέξιμη δαπάνη, εφ' όσον ο δικαιούχος δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ΦΠΑ όπως εκάστοτε ισχύει. Ειδικότερα, είναι επιλέξιμη δαπάνη εφ' όσον βαρύνει δαπάνες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση εξαιρούμενων ή απαλλασσόμενων του ΦΠΑ δραστηριοτήτων του δικαιούχου.

2. Στις περιπτώσεις που ο ΦΠΑ βαρύνει δαπάνες οι οποίες χρησιμοποιούνται τόσο για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα

έκπτωσης όσο και για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες παρέχεται το σχετικό δικαίωμα, ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη κατά το ποσοστό που δεν μπορεί να ανακτηθεί.

3. Δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη ο ΦΠΑ που μπορεί να ανακτηθεί με οποιονδήποτε τρόπο ακόμη και εάν δεν ανακτάται από το δικαιούχο, καθώς και ο ΦΠΑ που βαρύνει δαπάνες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση δραστηριοτήτων που υπάρχουν στα ειδικά καθεστάτα κατά αποκοπή καταβολής του φόρου.

Άρθρο 18

Κρατήσεις υπέρ τρίτων

Κρατήσεις που πραγματοποιούνται από τους δικαιούχους για λογαριασμό τρίτων είναι επιλέξιμη δαπάνη εφόσον καταβάλλεται στους τρίτους σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Δεν είναι επιλέξιμες οι κρατήσεις υπέρ του ίδιου του δικαιούχου ή για λογαριασμό του ή παρακρατήσεις που επιστρέφουν στο δικαιούχο με οποιοδήποτε τρόπο.

Άρθρο 19

Χρηματοδοτική μίσθωση

Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι επιλέξιμες δαπάνες εφόσον αιτιολογούνται για την υλοποίηση του έργου και με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

(α) Ο μισθωτής είναι ο άμεσος δικαιούχος της κοινοτικής συγχρηματοδότησης.

(β) Τα μισθώματα που καταβάλλει ο μισθωτής στον εκμισθωτή, συνοδευόμενα από εξοφλημένο τιμολόγιο ή λογιστικό έγγραφο ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος, αποτελούν τη δαπάνη που είναι επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση.

(γ) Σε περίπτωση σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης που περιλαμβάνει ρήτρα αγοράς ή προβλέπει ελάχιστη περίοδο χρηματοδοτικής μίσθωσης ίση με τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του πάγιου στοιχείου που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, το ανώτατο ποσό που είναι επιλέξιμο για την κοινοτική συγχρηματοδότηση δεν πρέπει να υπερβαίνει την καθαρή αγοραία αξία του εκμισθούμενου πάγιου στοιχείου. Οι άλλες δαπάνες που σχετίζονται με τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (φόροι, περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, κόστος αναχρηματοδότησης, γενικά έξοδα, έξοδα ασφαλίστων κ.λπ.) δεν είναι επιλέξιμες.

(δ) Η κοινοτική ενίσχυση για τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που αναφέρονται στο σημείο (γ) ανωτέρω καταβάλλεται στον μισθωτή σε μία ή περισσότερες δόσεις ανάλογα με τα μισθώματα που έχουν πραγματικά καταβληθεί. Εάν η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης λήγει μετά την τελική ημερομηνία έως την οποία λαμβάνονται υπόψη οι πληρωμές στο πλαίσιο του ΕΠ, θεωρούνται επιλέξιμες μόνον οι δαπάνες για τα ληξιπρόθεσμα μισθώματα που καταβλήθηκαν από τον μισθωτή έως την τελική ημερομηνία των πληρωμών στο πλαίσιο του ΕΠ.

(ε) Σε περίπτωση συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς και των οποίων η διάρκεια είναι μικρότερη από τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του πάγιου στοιχείου που αποτελεί το

αντικείμενο της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα μισθώματα είναι επιλέξιμα για κοινοτική συγχρηματοδότηση κατ' αναλογία προς την περίοδο της επιλέξιμης πράξης.

(στ) Ωστόσο, ο μισθωτής πρέπει να μπορεί να αποδεικνύει ότι η χρηματοδοτική μίσθωση είναι η πλέον αποτελεσματική από πλευράς κόστους μέθοδος για την απόκτηση της χρήσης του εξοπλισμού. Εάν η χρησιμοποίηση εναλλακτικής μεθόδου (π.χ. μίσθωση εξοπλισμού) συνεπαγόταν χαμηλότερο κόστος, το επιπλέον κόστος αφαιρείται από την επιλέξιμη δαπάνη.

Άρθρο 20 Προκαταβολές

1. Στην περίπτωση δημοσίων συμβάσεων, οι συμβατικές προκαταβολές που αφορούν στην εκτέλεση έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών, είναι επιλέξιμες εφόσον προβλέπονται στις σχετικές προκηρύξεις και συμβάσεις ή είναι σύμφωνες με την ισχύουσα νομοθεσία και καταβάλλονται σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται κάθε φορά. Σε κάθε περίπτωση και μέχρι την ολοκλήρωση της πράξης, οι προκαταβολές θα πρέπει να καλυφθούν από τις δαπάνες που καταβάλλονται από τους δικαιούχους και να αφορούν εργασίες οι οποίες πιστοποιούνται από τους δικαιούχους και δικαιολογούνται με εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας.

2. Στην περίπτωση των κρατικών ενισχύσεων, οι προκαταβολές που έχουν καταβληθεί στον δικαιούχο από το φορέα που χορηγεί την ενίσχυση ή, σε περιπτώσεις όπου ο δικαιούχος είναι ο φορέας που χορηγεί την ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 2 σημείο 10) στοιχείο α) του Καν. 1303/2013, έχουν καταβληθεί από τον δικαιούχο στον φορέα που λαμβάνει την ενίσχυση, είναι επιλέξιμες υπό τους ακόλουθους σωρευτικούς όρους:

α) οι προκαταβολές υπόκεινται στην υποχρέωση τραπεζικής εγγύησης ή άλλου χρηματοδοτικού ιδρύματος εγκατεστημένου στο κράτος μέλος ή καλύπτονται από μέσο που παρέχεται ως εγγύηση από δημόσια οντότητα ή από το κράτος μέλος,

β) οι προκαταβολές δεν υπερβαίνουν το 40% του συνολικού ποσού της ενίσχυσης που χορηγείται σε δικαιούχο για μια δεδομένη πράξη ή, σε περιπτώσεις όπου ο δικαιούχος είναι ο φορέας που χορηγεί την ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 2 σημείο 10) στοιχείο α) του Καν. 1303/2013, του συνολικού ποσού της ενίσχυσης που προβλέπεται να χορηγηθεί στον φορέα που λαμβάνει την ενίσχυση στο πλαίσιο δεδομένης πράξης, γ) οι προκαταβολές καλύπτονται από τις δαπάνες που καταβάλλονται από τον δικαιούχο ή, σε περιπτώσεις όπου ο δικαιούχος είναι ο φορέας που χορηγεί την ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 2 σημείο 10) στοιχείο α) του Καν. 1303/2013, τις δαπάνες που καταβάλλονται από τον φορέα που λαμβάνει την ενίσχυση για την υλοποίηση της πράξης και δικαιολογούνται με εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας εντός τριών ετών από το έτος καταβολής της προκαταβολής, ή την 31η Δεκεμβρίου 2023, όποια ημερομηνία είναι προγενέστερη. Μετά την παραπάνω καταληκτική ημερομηνία δεν είναι επιλέξιμη η προκαταβολή κατά το

μέρος που δεν έχει καλυφθεί από πραγματικές πληρωμές του δικαιούχου.

3. Ειδικότερα για το ΕΓΤΑΑ, οι προκαταβολές δεν υπερβαίνουν το 50% του συνολικού ποσού της δημόσιας ενίσχυσης, ενώ η πληρωμή τους υπόκειται στη σύσταση τραπεζικής εγγύησης ή ισοδύναμης εγγύησης που αντιστοιχεί στο 100% του ποσού της προκαταβολής. Όσον αφορά τους δικαιούχους του δημοσίου, η προκαταβολή καταβάλλεται στους δήμους, στις περιφερειακές αρχές και στις ενώσεις τους, καθώς και στους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Η διευκόλυνση που παρέχεται ως εγγύηση από δημόσια αρχή θεωρείται ισοδύναμη με την εγγύηση που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, υπό τον όρο ότι η αρχή αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει το καλυπτόμενο από την εγγύηση ποσό εάν δεν θεμελιώνεται δικαίωμα στην καταβληθείσα προκαταβολή.

Η εγγύηση μπορεί να αποδεσμευτεί όταν ο αρμόδιος οργανισμός πληρωμών εξακριβώσει ότι το ποσό της πραγματικής δαπάνης που αντιστοιχεί στη δημόσια συνεισφορά που σχετίζεται με την πράξη υπερβαίνει το ποσό της προκαταβολής.

Άρθρο 21 Χρηματοοικονομικά έξοδα, τραπεζικά έξοδα και άλλες επιβαρύνσεις του δικαιούχου

1. Οι χρεωστικοί τόκοι, τα έξοδα συναλλάγματος και οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, καθώς και τα λοιπά καθαρά χρηματοοικονομικά έξοδα του δικαιούχου δεν είναι επιλέξιμα. Οι προμήθειες χρηματοπιστωτικών συναλλαγών που διενεργούνται στο πλαίσιο της πράξης, είναι επιλέξιμες και δύνανται να συμψηφίζονται με τυχόν πιστωτικούς τόκους που προκύπτουν από τη διαχείριση του τραπεζικού λογαριασμού της πράξης.

2. Για τους δικαιούχους κρατικών ενισχύσεων οι επιδοτήσεις επιτοκίων, προμηθειών εγγύησης και τόκων δανείων είναι επιλέξιμες σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στην απόφαση έγκρισης χρηματοδότησης.

3. Τα τραπεζικά έξοδα για το άνοιγμα και την τήρηση λογαριασμών είναι επιλέξιμες δαπάνες, εφόσον απαιτείται από τους όρους χρηματοδότησης της πράξης το άνοιγμα χωριστού λογαριασμού.

4. Οι αμοιβές νομικών συμβούλων, συμβολαιογράφων, τεχνικών ή χρηματοοικονομικών εμπειρογνομόνων, ορκωτών λογιστών είναι επιλέξιμες εφόσον συνδέονται άμεσα με την εκτέλεση της πράξης και είναι αναγκαίες για την προετοιμασία και την εκτέλεσή της.

5. Τα έξοδα παρακολούθησης και ελέγχου είναι επιλέξιμες δαπάνες εφ' όσον σχετίζονται με απαιτήσεις που η διαχειριστική αρχή θέτει στον δικαιούχο, οι οποίες είναι επιπρόσθετες των καθηκόντων του και προβλέπονται στον προϋπολογισμό που εγκρίνεται με την απόφαση ένταξης.

6. Τα έξοδα εγγυήσεων που παρέχονται από τράπεζες ή άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, είναι επιλέξιμες δαπάνες εφόσον οι εγγυήσεις προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία ως απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση της πράξης.

7. Οι δαπάνες για πρόστιμα, χρηματικές ποινές και έξοδα για την επίλυση διαφορών δεν είναι επιλέξιμες.

Άρθρο 22**Μη επιλέξιμες δαπάνες**

Οι ακόλουθες δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες για συνεισφορά από τα Ταμεία και από το ποσό στήριξης που μεταφέρεται από το Ταμείο Συνοχής στη διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»:

α) χρεωστικοί τόκοι, εκτός επιχορηγήσεων που δίνονται υπό τη μορφή επιδότησης επιτοκίου ή επιδότησης προμηθειών εγγύησης,

β) η αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης για ποσό που υπερβαίνει το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για την οικεία πράξη. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15%. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, το όριο μπορεί να αυξηθεί υπερβαίνοντας τα αντίστοιχα προαναφερθέντα ποσοστά για πράξεις που αφορούν διατήρηση του περιβάλλοντος,

γ) φόρος προστιθέμενης αξίας, εκτός της περίπτωσης που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας για τον ΦΠΑ,

δ) για πράξεις συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ, επιπλέον των ανωτέρω δαπανών, η αγορά υποδομών, γης και ακινήτων και ειδικά σε ότι αφορά εξοπλισμό, η δαπάνη αγοράς εξοπλισμού μεγαλύτερη από 1.500 ευρώ.

ΤΙΤΛΟΣ IV**ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΗ ΒΑΣΗ****ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ****Άρθρο 23****Προσδιορισμός επιλογών
απλοποιημένου κόστους**

1. Η επιχορήγηση ή η επιστρεπτέα συνδρομή που αποδίδεται στην πράξη ή σε μέρος αυτής, όταν η πράξη ή το μέρος αυτής δεν υλοποιείται αποκλειστικά μέσω δημόσιας σύμβασης, δύναται να υπολογίζονται με τη χρήση επιλογών απλοποιημένου κόστους που προσδιορίζονται στα σημεία (β), (γ) και (δ) της παρ. 1 του άρθρου 10, και είναι επιλέξιμη εφόσον οι επιλογές απλοποιημένου κόστους περιλαμβάνουν μόνο επιλέξιμες δαπάνες, σύμφωνα με τους όρους της παρούσας και προσδιορίζονται εκ των προτέρων με μία από τις ακόλουθες μεθόδους:

α) με μια δίκαιη, αντικειμενική και επαληθεύσιμη μέθοδο υπολογισμού που βασίζεται σε οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:

(i) στατιστικά δεδομένα, άλλες αντικειμενικές πληροφορίες ή κρίση εμπειρογνώμονα,

(ii) επαληθευμένα ιστορικά δεδομένα του κάθε δικαιούχου,

(iii) εφαρμογή των συνήθων πρακτικών λογιστικής κοστολόγησης του κάθε δικαιούχου,

αα) σε σχέδιο προϋπολογισμού που καταρτίζεται κατά περίπτωση και συμφωνείται εκ των προτέρων από τη διαχειριστική αρχή, ή στην περίπτωση του ΕΓΤΑΑ από τη διαχειριστική αρχή που είναι αρμόδια για την επιλογή των πράξεων, εάν η δημόσια δαπάνη δεν υπερβαίνει τις 100.000 ευρώ,

β) σύμφωνα με τους κανόνες εφαρμογής των αντίστοιχων κλιμάκων κόστους κατά μονάδα, κατ' αποκοπή

ποσών και κατ' αποκοπή ποσοστών που εφαρμόζονται σε άλλες πολιτικές της Ένωσης για παρόμοιο τύπο πράξης και δικαιούχο και καθορίζονται σε κανονισμό της ΕΕ,

γ) σύμφωνα με τους κανόνες εφαρμογής των αντίστοιχων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους κατά μονάδα, εφάπαξ /κατ' αποκοπή ποσών και κατ' αποκοπή ποσοστών που εφαρμόζονται σε άλλα συστήματα για επιχορηγήσεις που χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από εθνικούς πόρους για παρόμοιο τύπο πράξης και δικαιούχο,

δ) βάσει ποσοστών που καθορίζονται από τον Καν. 1303/2013 καθώς και με συγκεκριμένες μεθόδους για τον υπολογισμό δαπανών σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες κάθε Ταμείου,

ε) εγκεκριμένες από την ΕΕ μεθόδους υπολογισμού των έμμεσων δαπανών που χρησιμοποιήθηκαν στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 υπό την προϋπόθεση ότι η εφαρμογή τους στην περίοδο 2014-2020 διέπεται από τους ίδιους όρους,

στ) με κατ' εξουσιοδότηση πράξη της Επιτροπής η οποία εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 149 του Καν. 1303/2013, τον ορισμό των τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους ή την κατ' αποκοπή χρηματοδότηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πρώτο εδάφιο στοιχεία β) και δ) του παρόντος άρθρου, τις σχετικές μεθόδους που αναφέρονται στην παράγραφο 5 στοιχείο α) του παρόντος άρθρου, προσδιορίζοντας τις αναλυτικές λεπτομέρειες σχετικά με τις προϋποθέσεις χρηματοδότησης και την εφαρμογή τους.

2. Σταθερό κατ' αποκοπή ποσοστό που υπολογίζεται σύμφωνα με την παρ. 1 στοιχείο α) ή γ) για την αποζημίωση έμμεσων δαπανών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 25% των επιλέξιμων άμεσων δαπανών της πράξης ή του μέρους αυτής που προκαλεί έμμεσες δαπάνες.

3. Η επιχορήγηση ή η επιστρεπτέα συνδρομή που αποδίδεται σε πράξη ή σε μέρος αυτής και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο δύναται να υπολογίζεται με τη χρήση τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους ή/και κατ' αποκοπή ποσών που προσδιορίζονται σε κατ' εξουσιοδότηση πράξη της Επιτροπής η οποία εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 14.1, του Καν. 1304/2013. Τα ποσά που υπολογίζονται στη βάση αυτών των επιλογών, θεωρούνται δημόσια δαπάνη που καταβάλλεται στους δικαιούχους και είναι επιλέξιμα σύμφωνα με τον Καν. 1303/2013. Δύναται να δηλωθούν στην Επιτροπή, ακόμα κι αν ο δικαιούχος αποζημιώνεται στη βάση του πραγματικού κόστους ή με χρήση επιλογών απλοποιημένου κόστους που έχουν υπολογιστεί σύμφωνα με τη παράγραφο 1 στοιχείο α) και αα), του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 24**Γενικές αρχές εφαρμογής****επιλογών απλοποιημένου κόστους**

1. Οι επιλογές απλοποιημένων δαπανών που προσδιορίζονται με τις μεθόδους της παρ. 1 του άρθρου 23, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις εφαρμογής τους για τον υπολογισμό της επιχορήγησης ή της επιστρεπτέας συνδρομής των Ταμείων προβλέπονται στους εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας, εκτός εάν αυτές προσδιορίζο-

νται σύμφωνα με το στοιχείο γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 23 της παρούσας.

2. Η πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων χρηματοδότησης μπορεί να προσδιορίζει τις επιλογές απλοποιημένων δαπανών που εφαρμόζονται ή τη μέθοδο που δύναται να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό τους, καθώς και τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την καταβολή της αντιστοιχούσας επιχορήγησης.

3. Οι επιλογές απλοποιημένων δαπανών που θα εφαρμοστούν στην πράξη καθώς και οι όροι για την καταβολή της υπολογιζόμενης με αυτές επιχορήγησης περιλαμβάνονται στην απόφαση Ένταξης της πράξης και δεν μπορούν να τροποποιηθούν κατά τη διάρκεια υλοποίησής της ούτε κατά την ολοκλήρωσή εκτός εάν η τροποποίηση αφορά σε προσδιορισμένο εκ των προτέρων κανόνα αναπροσαρμογής των εφαρμοζόμενων επιλογών.

4. Οι επιλογές που αναφέρονται στα σημεία (β), (γ) και (δ) της παρ. 1 του άρθρου 10, μπορούν να συνδυάζονται μόνον στην περίπτωση που κάθε μία από αυτές καλύπτει διαφορετικές κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών της πράξης ή στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται για διαφορετικά υποέργα στο πλαίσιο της ίδιας πράξης. Οι ίδιες κατηγορίες δαπανών δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο υπολογισμού σε περισσότερα από ένα εκ των παραπάνω σημείων.

Άρθρο 25

Άμεσα εφαρμοζόμενες επιλογές
απλοποιημένου κόστους
(χωρίς απαίτηση εκ των προτέρων
προσδιορισμού)

Α. Έμμεσες δαπάνες

1. Όταν η υλοποίηση μιας πράξης ή ενός μέρους μιας πράξης δημιουργεί έμμεσες δαπάνες, αυτές υπολογίζονται κατ' αποκοπή με την εφαρμογή ενός σταθερού ποσοστού σε μια ή περισσότερες προκαθορισμένες κατηγορίες δαπανών, ως ακολούθως:

α) σταθερό ποσοστό έως 15% των επιλέξιμων άμεσων δαπανών προσωπικού χωρίς να υπάρχει απαίτηση να γίνει υπολογισμός για τον προσδιορισμό του εφαρμοζόμενου ποσοστού,

β) με εφαρμογή ενός σταθερού ποσοστού 25% επί του συνόλου των επιλέξιμων άμεσων δαπανών, εξαιρουμένων των επιλέξιμων άμεσων δαπανών για υπεργολαβική ανάθεση και των δαπανών για πόρους που διατίθενται από τρίτους, οι οποίοι δεν χρησιμοποιούνται στα κτίρια και τις εγκαταστάσεις του δικαιούχου καθώς και της χρηματοδοτικής στήριξης σε τρίτους, για τα ακόλουθα είδη πράξεων ή έργων που αποτελούν μέρος μιας πράξης, που υποστηρίζονται:

i) από το ΕΤΠΑ βάσει των κωδικών παρέμβασης 056, 057 ή 060-065 όπως ορίζονται στον πίνακα 1 του παραρτήματος Ι του εκτελεστικού Καν. 215/2014 και εκτελούνται βάσει μιας από τις επενδυτικές προτεραιότητες που ορίζονται στο άρθρο 5(1)(α) και (β), (2)(β), (3)(α) και (γ), και (4)(στ) του Καν. 1301/2013 (Κανονισμός ΕΤΠΑ),

ii) από το ΕΚΤ βάσει του κωδικού παρέμβασης 04 όπως ορίζεται στον πίνακα 6 του παραρτήματος Ι του εκτελεστικού Καν. 215/2014 και συμβάλλουν στην ενίσχυση της

έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, σύμφωνα με το άρθρο 3(2)(γ) του Καν. 1304/2013 (Κανονισμός ΕΚΤ).

iii) από το ΕΓΤΑΑ σύμφωνα με τα άρθρα 17, 26 ή 35 του Καν. 1305/2013 (Κανονισμός ΕΓΤΑΑ) και συμβάλλουν στην προτεραιότητα που ορίζεται στο άρθρο 5 (1) του Κανονισμού ΕΓΤΑΑ. Για πράξεις που χρηματοδοτούνται σύμφωνα με τα άρθρα 17 και 26 του Καν. ΕΓΤΑΑ, λαμβάνονται υπόψη μόνο οι πράξεις που υλοποιούνται από επιχειρησιακή ομάδα της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας και χρηματοδοτούνται βάσει του άρθρου 35 (1) (γ),

iv) από το ΕΤΘΑ σύμφωνα με τα άρθρα 28, 37 ή 45 (5) της μελλοντικής νομικής πράξης της Ένωσης που θα καθορίσει τους όρους χρηματοδοτικής στήριξης της θαλάσσιας και αλιευτικής πολιτικής για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020.

γ) με την εφαρμογή ενός κατ' αποκοπή ποσοστού με μέγιστο όριο το 7% των συνολικών επιλέξιμων άμεσων δαπανών, εκτός εάν ο δικαιούχος λαμβάνει επιχορήγηση για την λειτουργία του από τον κρατικό προϋπολογισμό, για τα ακόλουθα είδη πράξεων ή έργων που αποτελούν μέρος μιας πράξης, που υποστηρίζονται:

i) από το ΕΤΠΑ βάσει των κωδικών παρέμβασης 085, 086 ή 087 όπως ορίζονται στον πίνακα 1 του παραρτήματος Ι του εκτελεστικού Καν. 215/2014 και εκτελούνται βάσει μιας από τις επενδυτικές προτεραιότητες που ορίζονται στο άρθρο 5(5)(α) και (6)(δ) του Καν. 1301/2013 (Κανονισμός ΕΤΠΑ),

ii) από το ΕΚΤ βάσει του κωδικού παρέμβασης 01 όπως ορίζεται στον πίνακα 6 του παραρτήματος Ι του εκτελεστικού Καν. 215/2014 και συμβάλλουν στη στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, ενεργειακά αποτελεσματική και περιβαλλοντικά βιώσιμη σύμφωνα με το άρθρο 3(2)(α) του Καν. 1304/2013 (Κανονισμός ΕΚΤ).

iii) από το ΕΓΤΑΑ σύμφωνα με τα άρθρα 17 και 25 του Καν. 1305/2013 (Κανονισμός ΕΓΤΑΑ) και συμβάλλουν στην προτεραιότητα που ορίζεται στο άρθρο 5 (4) ή (5) του Καν. ΕΓΤΑΑ,

iv) από το ΕΤΘΑ σύμφωνα με τα άρθρα 36, 38, 39 (1), 46 (1)(ε) και (θ), 54 και 79γ (1)(β) της μελλοντικής νομικής πράξης της Ένωσης που θα καθορίσει τους όρους χρηματοδοτικής στήριξης της θαλάσσιας και αλιευτικής πολιτικής για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020.

δ) με την εφαρμογή ενός κατ' αποκοπή ποσοστού που εγκρίθηκε από την ΕΕ στο πλαίσιο της περιόδου 2007-2013 υπό την προϋπόθεση ότι θα εφαρμοστεί στην περίοδο 2014-2020 με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που ίσχυαν για την περίοδο 2007-2013 και ιδίως σε ίδιες ή όμοιες κατηγορίες πράξεων ή/και δικαιούχων.

2. Στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων ή το αργότερο στην απόφαση ένταξης προσδιορίζονται οι έμμεσες δαπάνες που χρησιμοποιούνται ως βάση υπολογισμού των έμμεσων δαπανών καθώς και το εφαρμοζόμενο ποσοστό για τον υπολογισμό τους. Με εξαίρεση την περίπτωση δ) της παραγράφου 1, η πρόσκληση μπορεί τεκμηριωμένα να προσδιορίζει χαμηλότερα ποσοστά

από τα αναφερόμενα ανωτέρω εφόσον διασφαλίζεται η ισότιμη μεταχείριση των δικαιούχων.

3. Σε πράξεις ή μέρη αυτών που αφορούν στη χρηματοδότηση της λειτουργίας του δικαιούχου (επιχορηγήσεις λειτουργίας) και όχι την υλοποίηση πράξης από αυτόν, οι κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες.

4. Σε πράξεις ή μέρη αυτών που υλοποιούνται από δικαιούχους οι οποίοι επιχορηγούνται για τη λειτουργία τους από οποιαδήποτε πηγή, οι κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται η μη διπλή χρηματοδότησή τους.

5. Η επιλεξιμότητα των κατ' αποκοπή έμμεσων δαπανών εξαρτάται από την επιλεξιμότητα των άμεσων δαπανών που αποτελούν τη βάση υπολογισμού τους. Εμπροσθοβαρείς έμμεσες δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες ακόμα και αν αυτές επιβαρύνουν πραγματικά το δικαιούχο.

6. Κάθε μείωση των επιλέξιμων άμεσων δαπανών επί των οποίων υπολογίζονται οι κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες της πράξης μειώνει αντίστοιχα και το ποσό των επιλέξιμων έμμεσων δαπανών.

Β. Δαπάνες πράξεων εκτός των άμεσων δαπανών προσωπικού

1. Οι επιλέξιμες δαπάνες μίας πράξης εξαιρουμένων των άμεσων δαπανών προσωπικού μπορούν να υπολογίζονται με την εφαρμογή ενός σταθερού ποσοστού ύψους έως 40% επί των επιλέξιμων άμεσων δαπανών προσωπικού, χωρίς προηγούμενο υπολογισμό για τον προσδιορισμό του εφαρμοζόμενου ποσοστού. Το κατ' αποκοπή υπολογιζόμενο ποσό από την εφαρμογή του ποσοστού καλύπτει τόσο τις λοιπές άμεσες δαπάνες της πράξης όσο και τις έμμεσες δαπάνες.

Για τις πράξεις που λαμβάνουν στήριξη από το ΕΚΤ, το ΕΤΠΑ ή το ΕΓΤΑΑ, οι μισθοί και τα επιδόματα που καταβάλλονται στους συμμετέχοντες θεωρούνται πρόσθετες επιλέξιμες δαπάνες που δεν περιλαμβάνονται στο κατ' αποκοπή ποσοστό.

2. Το κατ' αποκοπή ποσοστό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν εφαρμόζεται σε δαπάνες προσωπικού που έχουν υπολογιστεί βάσει κατ' αποκοπή ποσοστού σύμφωνα με την παράγραφο Γ του παρόντος άρθρου.

Γ. Δαπάνες προσωπικού

Οι συνολικές άμεσες δαπάνες προσωπικού μιας πράξης μπορεί να υπολογίζονται με την εφαρμογή ενός σταθερού κατ' αποκοπή ποσοστού έως 20% επί των επιλέξιμων άμεσων δαπανών, άλλων από τις δαπάνες προσωπικού, της εν λόγω πράξης. Δεν απαιτούνται υπολογισμοί για τον προσδιορισμό του εφαρμοζόμενου ποσοστού υπό την προϋπόθεση ότι στις άμεσες δαπάνες της πράξης δεν περιλαμβάνονται συμβάσεις δημοσίων έργων που υπερβαίνουν σε αξία το όριο που ορίζεται στο άρθρο 4 στοιχείο α) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

Άρθρο 25Α

Εφαρμοζόμενες επιλογές

απλοποιημένου κόστους

(με απαίτηση εκ των προτέρων προσδιορισμού)

1. Οι επιλογές απλοποιημένου κόστους οι οποίες υπολογίζονται εκ των προτέρων στη βάση δίκαιης, αντι-

κειμενικής και επαληθεύσιμης μεθόδου υπολογισμού, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 1 στοιχείο α), προσδιορίζονται σε έκθεση τεκμηρίωσης της μεθοδολογίας υπολογισμού, στην οποία περιλαμβάνονται υποχρεωτικά οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής τους, με την επιφύλαξη ειδικότερων κανόνων που προβλέπονται στους κανονισμούς των ταμείων.

2. Οι επιλογές απλοποιημένου κόστους που προσδιορίζονται σύμφωνα με την ανωτέρω παράγραφο 1, καθορίζονται στο Παράρτημα Ι της παρούσας.

3. Για κάθε επιλογή απλοποιημένου κόστους του Παραρτήματος Ι καθορίζονται τα εξής:

α) ο τύπος της πράξης στην οποία εφαρμόζεται η επιλογή απλοποιημένου κόστους,

β) το ποσοστό κατ' αποκοπή χρηματοδότησης και η βάση υπολογισμού του ή το ποσό της κλίμακας μοναδιαίου κόστους και η μονάδα μέτρησης ή το κατ' αποκοπή ποσό και η δραστηριότητα που αντιστοιχεί σε αυτό,

γ) οι επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών που καλύπτουν οι επιλογές απλοποιημένου κόστους του σημείου β).

ΤΙΤΛΟΣ V

ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΔΑΠΑΝΩΝ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΚΤ

Άρθρο 26

Επιλεξιμότητα συμμετεχόντων

βάσει της γεωγραφικής θέσης

1. Οι συμμετέχοντες σε πράξεις συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ θα πρέπει τεκμηριωμένα να διαμένουν ή να φοιτούν ή να εργάζονται στη γεωγραφική περιοχή που καλύπτει το πρόγραμμα, ανεξάρτητα από την περιοχή στην οποία λαμβάνει χώρα η πράξη ή η ενέργεια στο πλαίσιο της πράξης που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ.

2. Στην περίπτωση συμμετεχόντων χωρίς μόνιμη διεύθυνση κατοικίας (π.χ. άστεγοι, άποροι, φιλοξενούμενοι κλπ), η επιλεξιμότητα στη βάση του εφαρμοζόμενου κριτηρίου της προηγούμενης παραγράφου αποδεικνύεται με κατάλληλα έγγραφα που προσδιορίζονται στην πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων.

3. Η επιλεξιμότητα των συμμετεχόντων αξιολογείται τη χρονική στιγμή εισόδου στην πράξη. Στην περίπτωση που προβλέπονται διαδοχικές ενέργειες για τον ίδιο συμμετέχοντα, θα πρέπει να διασφαλίζεται η συνέχιση της επιλεξιμότητάς τους.

4. Στην περίπτωση που η πράξη απευθύνεται σε επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν ή θα απασχολήσουν συμμετέχοντες, ή σε φυσικά πρόσωπα τα οποία θα απασχοληθούν σε επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν τις εγκαταστάσεις στις οποίες θα απασχοληθούν οι συμμετέχοντες στην περιοχή του προγράμματος.

5. Δαπάνες για την υλοποίηση πράξεων ΕΚΤ, που αφορούν σε συμμετέχοντες οι οποίοι δεν είναι επιλέξιμοι βάσει της γεωγραφικής θέσης, ανεξάρτητα από το εάν οι συμμετέχοντες καλύπτουν τα υπόλοιπα κριτήρια επιλεξιμότητας που τυχόν προσδιορίζονται στην πρόσκληση του δικαιούχου για την επιλογή συμμετεχόντων, δεν είναι επιλέξιμες.

Άρθρο 27**Μισθολογικό κόστος**

1. Η επιχορήγηση του μισθολογικού κόστους συμμετεχόντων ή μέρος αυτού, η οποία περιλαμβάνει κατά κανόνα το μικτό μισθό και τις εργοδοτικές εισφορές σύμφωνα με τη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφάλισης εργαζομένων, είναι επιλέξιμη υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Η επιχορήγηση του μισθολογικού κόστους συμμετεχόντων στοχεύει σε ενδυνάμωση της απασχολησιμότητας ή σε σταθεροποίηση της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτο-απασχόλησης.

β) Οι συμμετέχοντες με σχέση εξαρτημένης εργασίας απασχολούνται στη βάση σύμβασης, είτε πλήρους είτε μερικής απασχόλησης.

γ) Το επιλέξιμο μισθολογικό κόστος αντιστοιχεί στο ελάχιστο ποσό που προβλέπεται από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο που αφορά τη θέση απασχόλησης ή την υλοποίηση της πράξης. Τυχόν υπερβάλλον μισθολογικό κόστος του δικαιούχου δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη.

δ) Η διάρκεια επιχορήγησης του μισθολογικού κόστους προσδιορίζεται με τρόπο που να εξυπηρετεί τους στόχους της πράξης.

2. Στις περιπτώσεις που οι συμμετέχοντες λαμβάνουν επίσημα κατάρτιση κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας τους, η επιχορήγηση του μισθολογικού κόστους του δικαιούχου για αυτούς και για την περίοδο που διαρκεί η κατάρτιση είναι επιλέξιμη, εφόσον αποδεικνύεται τεκμηριωμένα η βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων τους μέχρι το χρόνο ολοκλήρωσης της πράξης. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να καλύπτονται από σύμβαση εργασίας και συμφωνία κατάρτισης στην οποία θα προσδιορίζονται ο σκοπός, η διάρκεια και η χρονική περίοδος της κατάρτισης.

Άρθρο 28**Επίδομα κατάρτισης**

Το επίδομα που παρέχεται σε συμμετέχοντες σε δράσεις κατάρτισης για το χρονικό διάστημα που αυτή διαρκεί είναι επιλέξιμο εφόσον αυτό αποτελεί τεκμηριωμένα κίνητρο για την παρακολούθηση ή/και ολοκλήρωση της δράσης από τους συμμετέχοντες, με βάση τα χαρακτηριστικά της ομάδας συμμετεχόντων.

Άρθρο 29**Άλλες μορφές άμεσης χρηματοδοτικής συνεισφοράς σε συμμετέχοντες**

1. Οι δαπάνες για την καταβολή άμεσης χρηματοδοτικής συνεισφοράς σε συμμετέχοντες, χωρίς υποχρέωση του συμμετέχοντα παροχής αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με τη χρήση της χρηματοδοτικής συνεισφοράς είναι επιλέξιμη υπό την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα παροχής της χρηματοδοτικής συνεισφοράς στους συμμετέχοντες προκειμένου να υλοποιηθεί η πράξη και το ποσό της συνεισφοράς είναι παρόμοιο με το ποσό που δίνεται στο πλαίσιο ανάλογων εθνικών δράσεων ή έχει εκτιμηθεί εκ των προτέρων.

2. Υποτροφίες αριστείας που δίνονται σε σπουδαστές/ερευνητές με στόχο την ενίσχυση του ακαδημαϊκού βιογραφικού τους και των ακαδημαϊκών/ερευνητικών τους προσόντων, είναι επιλέξιμες,

Άρθρο 30**Δαπάνες μετακίνησης και ασφάλισης συμμετεχόντων**

Οι δαπάνες μετακίνησης και ασφάλισης συμμετεχόντων σε πράξεις του ΕΚΤ είναι επιλέξιμες εφόσον είναι ουσιώδεις για την υλοποίηση της πράξης και προβλέπονται στην απόφαση ένταξης. Η ασφάλιση θα πρέπει επιπλέον να προβλέπεται ως υποχρεωτική από το θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης της πράξης.

Άρθρο 31**Δαπάνες για συμμετοχή σε αξιολόγηση πράξεων**

Οι δαπάνες για καταβολή κινήτρου σε συμμετέχοντες σε πράξεις ΕΚΤ προκειμένου να λάβουν μέρος στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της πράξης μετά την ολοκλήρωση της είναι επιλέξιμες.

ΤΙΤΛΟΣ VI**ΛΟΙΠΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ****Άρθρο 32****Πράξεις που παράγουν καθαρά έσοδα μετά την ολοκλήρωσή τους**

1. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στις πράξεις που παράγουν καθαρά έσοδα μετά την ολοκλήρωσή τους. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως «καθαρά έσοδα» νοούνται ταμειακές ροές που καταβάλλονται απευθείας από τους χρήστες για αγαθά ή υπηρεσίες παρεχόμενα από την πράξη, όπως τέλη τα οποία βαρύνουν άμεσα τους χρήστες για τη χρήση της υποδομής, την πώληση ή τη μίσθωση γης ή κτιρίων, ή πληρωμές για υπηρεσίες μείον τυχόν λειτουργικά έξοδα και έξοδα αντικατάστασης βραχυύιου εξοπλισμού τα οποία προκύπτουν κατά την αντίστοιχη περίοδο. Η εξοικονόμηση λειτουργικών δαπανών που επιφέρει η πράξη, με εξαίρεση την εξοικονόμηση δαπανών που προκύπτει από την εφαρμογή μέτρων ενεργειακής απόδοσης, θεωρείται ως καθαρό έσοδο εκτός αν αντισταθμίζεται με ισοδύναμη μείωση των επιχορηγήσεων λειτουργίας.

2. Όταν δεν είναι επιλέξιμο για συγχρηματοδότηση όλο το επενδυτικό κόστος, τα καθαρά έσοδα κατανέμονται κατ' αναλογία στα επιλέξιμα και στα μη επιλέξιμα μέρη του επενδυτικού κόστους.

3. Η επιλέξιμη δαπάνη της πράξης προς συγχρηματοδότηση από τα Ταμεία μειώνεται εκ των προτέρων, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα της πράξης να παράγει καθαρά έσοδα σε μια συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς, η οποία καλύπτει τόσο την υλοποίηση της πράξης όσο και την περίοδο μετά την ολοκλήρωσή της.

4. Τα δυνητικά καθαρά έσοδα της πράξης καθορίζονται εκ των προτέρων από μία από τις ακόλουθες μεθόδους που επιλέγει η διαχειριστική αρχή για ένα τομέα, υποτομέα ή τύπο πράξης:

α) Με την εφαρμογή ενός κατ' αποκοπή ποσοστού καθαρών εσόδων για τον τομέα ή υποτομέα που ισχύει για την πράξη όπως ορίζεται στο παράρτημα V του Καν. 1303/2013, στον κατ' εξουσιοδότηση Καν. 1516/2015 (κατ' αποκοπή ποσοστό για πράξεις του τομέα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας) ή σε οποιαδήποτε από τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις από την Επιτροπή που αναφέρονται κατωτέρω.

Όπου εφαρμόζεται η μέθοδος αυτή, όλα τα καθαρά έσοδα που παράγονται κατά τη διάρκεια της υλοποίησης και μετά την ολοκλήρωση της πράξης θεωρείται ότι έχουν ληφθεί υπόψη με την εφαρμογή του κατ' αποκοπή ποσοστού και συνεπώς δεν αφαιρούνται εν συνεχεία από τις επιλέξιμες δαπάνες της πράξης.

Όταν ένα κατ' αποκοπή ποσοστό για ένα νέο τομέα ή υποτομέα έχει καθορισθεί μέσω έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξης από την Επιτροπή, η διαχειριστική αρχή μπορεί να επιλέξει να εφαρμόσει τη μέθοδο αυτή για τις νέες πράξεις σε σχέση με τον συγκεκριμένο τομέα ή υποτομέα.

β) Με τον υπολογισμό των προεξοφλημένων καθαρών εσόδων της πράξης, λαμβάνοντας υπόψη την ενδεδειγμένη περίοδο αναφοράς για τον τομέα ή υποτομέα που ισχύει για την πράξη, την κερδοφορία που αναμένεται κανονικά από την εκάστοτε κατηγορία επένδυσης, την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και, εάν απαιτείται, θέματα ισότητας που συνδέονται με τη σχετική ευημερία του οικείου κράτους μέλους ή της οικείας περιφέρειας.

Όπου εφαρμόζεται η μέθοδος αυτή, τα καθαρά έσοδα που παράγονται κατά τη διάρκεια της υλοποίησης της πράξης και προκύπτουν από πηγές εσόδων που δεν έχουν ληφθεί υπόψη στον καθορισμό των δυνητικών καθαρών εσόδων της πράξης, αφαιρούνται από τις επιλέξιμες δαπάνες της πράξης, το αργότερο κατά την αίτηση τελικής πληρωμής που υποβάλλει ο δικαιούχος.

γ) Με την εφαρμογή ενός κατ' αποκοπή ποσοστού καθαρών εσόδων που καθορίζεται από εθνική αρχή για τομέα ή υποτομέα που δεν καλύπτεται από το στοιχείο α). Πριν από την εφαρμογή του κατ' αποκοπή ποσοστού, η αρχή ελέγχου επαληθεύει ότι το κατ' αποκοπή ποσοστό έχει καθορισθεί σύμφωνα με δίκαιη, αντικειμενική και επαληθεύσιμη μέθοδο βάσει ιστορικών στοιχείων ή αντικειμενικών κριτηρίων.

5. Στις περιπτώσεις που δεν είναι αντικειμενικά δυνατό να καθοριστούν εκ των προτέρων τα έσοδα βάσει μίας εκ των μεθόδων (α) ή (β), τα καθαρά έσοδα που παράγονται εντός τριών ετών από την ολοκλήρωση της πράξης ή έως την προθεσμία για την υποβολή των εγγράφων για το κλείσιμο του προγράμματος όπως καθορίζεται στους ειδικούς κανόνες για κάθε Ταμείο, αναλόγως ποια ημερομηνία είναι προγενέστερη, αφαιρούνται από τις δαπάνες που δηλώνονται στην Επιτροπή.

6. Όλες οι ανωτέρω παράγραφοι δεν εφαρμόζονται σε:

α) πράξεις ή μέρη πράξεων που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΚΤ,

β) πράξεις των οποίων το συνολικό επιλέξιμο κόστος πριν την εφαρμογή των ανωτέρω παραγράφων (δηλ. πριν από την αφαίρεση των καθαρών εσόδων) δεν υπερβαίνει το 1.000.000 EUR,

γ) επιστρεπτέα συνδρομή που υπόκειται σε υποχρέωση πλήρους επιστροφής,

δ) τεχνική βοήθεια,

ε) πράξεις για τις οποίες η επιχορήγηση λαμβάνει τη μορφή κατ' αποκοπή ποσών ή τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους,

στ) πράξεις για τις οποίες τα ποσά ή τα ποσοστά στή-

ριξης καθορίζονται στο Παράρτημα II του Κανονισμού ΕΓΤΑΑ ή στον Κανονισμό ΕΤΘΑ,

ζ) πράξεις για τις οποίες η στήριξη δυνάμει του προγράμματος συνιστά κρατική ενίσχυση,

η) στήριξη προς ή από μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής.

Άρθρο 33

Πράξεις που παράγουν καθαρά έσοδα κατά την υλοποίησή τους και για τις οποίες δεν ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 32 παρ. 1 έως 5

1. Οι ακόλουθες παράγραφοι ισχύουν για πράξεις που παράγουν καθαρά έσοδα κατά τη διάρκεια της υλοποίησής τους και για τις οποίες δεν ισχύουν οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 5 του άρθρου 32.

2. Η επιλέξιμη δαπάνη της προς συγχρηματοδότηση πράξης από τα Ταμεία μειώνεται κατά τα καθαρά έσοδα τα οποία δεν ελήφθησαν υπόψη κατά τον χρόνο έγκρισης της πράξης και που παρήχθησαν άμεσα μόνο κατά τη διάρκεια της υλοποίησής της, το αργότερο κατά την αίτηση τελικής πληρωμής που υποβάλλει ο δικαιούχος. Όταν δεν είναι επιλέξιμο για συγχρηματοδότηση όλο το κόστος, τα καθαρά έσοδα κατανέμονται κατ' αναλογία στα επιλέξιμα και στα μη επιλέξιμα μέρη του κόστους.

3. Η ανωτέρω παράγραφος δεν εφαρμόζεται σε:

α) τεχνική βοήθεια,

β) επιστρεπτέα συνδρομή που υπόκειται σε υποχρέωση πλήρους αποπληρωμής,

γ) πράξεις που υπόκεινται στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων,

δ) πράξεις για τις οποίες η δημόσια στήριξη λαμβάνει τη μορφή κατ' αποκοπή ποσών ή τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους με την προϋπόθεση ότι τα καθαρά έσοδα έχουν ληφθεί εκ των προτέρων υπόψη,

ε) πράξεις για τις οποίες τα ποσά ή τα ποσοστά στήριξης καθορίζονται στο Παράρτημα II του Κανονισμού ΕΓΤΑΑ ή στον Κανονισμό ΕΤΘΑ, εξαιρουμένων των πράξεων για τις οποίες γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο στον κανονισμό ΕΤΘΑ, ή

στ) πράξεις για τις οποίες το συνολικό επιλέξιμο κόστος δεν υπερβαίνει τα 100.000 EUR,

ζ) μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής.

4. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου και του άρθρου 32, κάθε χρηματική εισροή που λαμβάνει ο δικαιούχος, απορρέουσα από συμβατικές κυρώσεις, ως αποτέλεσμα παραβίασης όρων της σύμβασης μεταξύ του δικαιούχου και τρίτου μέρους ή τρίτων μερών ή εισροή που προέκυψε ως αποτέλεσμα της απόσυρσης προσφοράς τρίτου μέρους, το οποίο επελέγη σύμφωνα με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις, η κατάπτωση εγγυήσεων ή ποινικής ρήτρας δεν θεωρείται έσοδο και δεν αφαιρείται από τις επιλέξιμες δαπάνες της πράξης.

Άρθρο 34

Μεγάλα έργα

1. Στο πλαίσιο ενός επιχειρησιακού προγράμματος ή επιχειρησιακών προγραμμάτων, το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής μπορούν να χρηματοδοτούν μια πράξη (μεγάλο έργο) που αποτελείται από ένα σύνολο έργων,

δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών που έχουν ως στόχο να ολοκληρώσουν μια αδιαίρετη εργασία συγκεκριμένης οικονομικής ή τεχνικής φύσης με σαφώς προσδιορισμένους στόχους και για την οποία το συνολικό επιλέξιμο κόστος υπερβαίνει

- τα 50.000.000 EUR ή

- τα 75.000.000 EUR στην περίπτωση πράξης που συνεισφέρει στον θεματικό στόχο του σημείου (7) του άρθρου 9 του Καν. 1303/2013.

2. Σε μία πράξη τα ανωτέρω όρια καθορίζονται σε σχέση με το συνολικό επιλέξιμο κόστος αφού ληφθούν υπόψη τα αναμενόμενα καθαρά έσοδα της πράξης (δηλ. το συνολικό επιλέξιμο κόστος αφού ληφθούν υπόψη οι απαιτήσεις του άρθρου 61 του Καν. 1083/2013, μη προεξοφλημένο).

3. Τα χρηματοδοτικά μέσα δεν θεωρούνται μεγάλα έργα.

4. Οι δαπάνες για μεγάλο έργο μπορούν να περιλαμβάνονται σε αίτηση πληρωμής μετά την υποβολή προς έγκριση της παραγράφου 2 του άρθρου 102 του Καν. 1303/2013. Σε περίπτωση που η Επιτροπή δεν εγκρίνει το μεγάλο έργο που επιλέχθηκε από τη διαχειριστική αρχή, η δήλωση δαπανών που ακολουθεί την απόσυρση της αίτησης πληρωμής ή την έγκριση της απόφασης της Επιτροπής διορθώνεται αναλόγως.

5. Σε περίπτωση που το μεγάλο έργο έχει αποτιμηθεί από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 102 του Καν. 1303/2013, οι δαπάνες που σχετίζονται με το εν λόγω μεγάλο έργο μπορεί να περιλαμβάνονται σε αίτηση πληρωμής αφού η διαχειριστική αρχή έχει ενημερώσει την Επιτροπή σχετικά με την υποβολή σε ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες των πληροφοριών που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 101 του Καν. 1303/2013.

Μια ανεξάρτητη αξιολόγηση ποιότητας παραδίδεται εντός έξι μηνών από την υποβολή των εν λόγω πληροφοριών στους ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

Οι αντίστοιχες δαπάνες ανακαλούνται και η δήλωση δαπανών διορθώνεται αναλόγως στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) εάν η ανεξάρτητη αξιολόγηση ποιότητας δεν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή εντός τριών μηνών από τη λήξη της προθεσμίας που αναφέρεται στο δεύτερο εδάφιο,
- β) εάν η υποβολή των πληροφοριών αποσυρθεί, ή
- γ) εάν η εν λόγω αξιολόγηση είναι αρνητική.

Άρθρο 35

Πράξεις που υλοποιούνται μέσω ΣΔΙΤ

1. Τα Ταμεία μπορούν να χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση πράξεων ΣΔΙΤ. Αυτές οι πράξεις ΣΔΙΤ συμμορφώνονται με το εφαρμοστέο δίκαιο, ιδίως όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις και την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων.

2. Στην περίπτωση πράξης ΣΔΙΤ όπου ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, οι δαπάνες στο πλαίσιο πράξης ΣΔΙΤ που έχουν πραγματοποιηθεί και καταβληθεί από τον εταίρο του ιδιωτικού τομέα μπορούν, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 65(2) του Καν. 1303/2013, να θεωρηθούν ότι πραγματοποιήθηκαν και

καταβλήθηκαν από τον δικαιούχο και να περιλαμβάνονται σε αίτηση πληρωμής προς την Επιτροπή με την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- α) ο δικαιούχος έχει συνάψει συμφωνία ΣΔΙΤ με εταίρο του ιδιωτικού τομέα,

- β) η διαχειριστική αρχή έχει επαληθεύσει ότι οι δαπάνες που δηλώθηκαν από τον δικαιούχο έχουν πληρωθεί από τον εταίρο του ιδιωτικού τομέα και ότι η πράξη είναι σύμφωνη με το εφαρμοστέο ενωσιακό και εθνικό δίκαιο, το πρόγραμμα και τους όρους για την υποστήριξη της πράξης.

3. Πληρωμές προς δικαιούχους για δαπάνες που περιλαμβάνονται σε αίτηση πληρωμής σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο καταβάλλονται σε λογαριασμό υπό μεσεγγύηση που δημιουργείται ειδικά προς τον σκοπό αυτό στο όνομα του δικαιούχου. Τα κεφάλαια που καταβάλλονται στο λογαριασμό αυτό χρησιμοποιούνται για πληρωμές σύμφωνα με τη συμφωνία ΣΔΙΤ, συμπεριλαμβανομένων τυχόν πληρωμών σε περίπτωση λύσης της συμφωνίας ΣΔΙΤ.

Άρθρο 36

Δαπάνες συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών

1. Οι δαπάνες δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, είναι επιλέξιμες εφόσον ο δικαιούχος αναθέσει τη σύμβαση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο θεσμικό του πλαίσιο και σε συμμόρφωση με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

2. α. Οι δαπάνες συγχρηματοδοτούμενων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2018 είναι επιλέξιμες εφόσον η ανάθεσή τους γίνεται κατόπιν διαδικασιών που τηρούν τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και τις γενικές αρχές για την ανάθεση ενωσιακών συμβάσεων (αρχή της μη εισαγωγής διακρίσεων, της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αμοιβαίας αναγνώρισης και της αναλογικότητας), κατόπιν δημόσιας πρόσκλησης επιλογής.

β. Η διαδικασία και οι διαδικαστικοί κανόνες επιλογής, τα μέτρα και οι προθεσμίες δημοσιότητας που αντιστοιχούν, τα λεπτομερή κριτήρια συμμετοχής, επιλογής και ανάθεσης, οι κανόνες πρόσβασης στα έγγραφα του διαγωνισμού και οι τρόποι επικοινωνίας καθώς και οι κανόνες σχετικά με την σύγκρουση συμφερόντων ορίζονται αναλυτικά στην πρόσκληση κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζουν συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού τόσο ως προς τον αριθμό όσο και ως προς την ποιότητα των υποψηφίων και δεν εισάγουν διακρίσεις ή απαιτήσεις οικονομικής ή τεχνικής φύσεως δυσανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης. Οι αποφάσεις για την ανάθεση πρέπει να είναι αιτιολογημένες και να μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο μέσων ένδικης προστασίας εκ μέρους των αποδεκτών τους. Για τα θέματα των τροποποιήσεων, μονομερούς καταγγελίας της σύμβασης και των υπεργολαβιών εφαρμόζονται οι κανόνες των Οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις.

3. Οι δαπάνες δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού αυτών, οι

οποίες αφορούν εργασίες οι οποίες προέκυψαν μετά από τροποποίηση των όρων της αρχικής σύμβασης είναι επιλέξιμες υπό τον όρο ότι η τροποποίηση πληροί τις προϋποθέσεις των άρθρων 132 και 337 του ν. 4412/2016 και των ειδικότερων άρθρων αυτού σχετικά με τις τροποποιήσεις συμβάσεων.

Άρθρο 37

Τεχνική βοήθεια (αφορά
στα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής)

1. Η Τεχνική βοήθεια μπορεί να χρηματοδοτεί τις δραστηριότητες προπαρασκευής, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, ενημέρωσης και επικοινωνίας, δικτύωσης, επίλυσης καταγγελιών και ελέγχου και δημοσιονομικού ελέγχου. Επιπλέον, η Τεχνική Βοήθεια μπορεί να χρησιμοποιείται για την υποστήριξη ενεργειών με σκοπό τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης των δικαιούχων, περιλαμβανομένων των συστημάτων ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων και μέτρων για την ενίσχυση της ικανότητας των αρχών του ΕΣΠΑ, των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και των δικαιούχων να διαχειρίζονται και να χρησιμοποιούν τους πόρους των προγραμμάτων. Οι πόροι της Τεχνικής Βοήθειας μπορούν επίσης να χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη μέτρων για την ενίσχυση της ικανότητας των σχετικών εταίρων σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 3 στοιχείο ε) του Καν. 1303/2013 και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ αυτών. Οι ενέργειες της παρούσας παραγράφου δύνανται να αφορούν προηγούμενες και επόμενες περιόδους προγραμματισμού.

2. Κάθε Ταμείο μπορεί να στηρίζει πράξεις τεχνικής βοήθειας επιλέξιμες βάσει οποιουδήποτε άλλου Ταμείου.

3. Οι ειδικοί κανόνες για κάθε Ταμείο μπορούν να προσθέτουν ή να εξαιρούν ενέργειες οι οποίες μπορούν να χρηματοδοτηθούν βάσει της τεχνικής συνδρομής κάθε Ταμείου.

4. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, οι ενέργειες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δύνανται να ανατίθενται με απευθείας ανάθεση:

α) στην ΕΤΕπ,

β) σε διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα στο οποίο η χώρα είναι μέτοχος.

5. Οι δαπάνες των Ενδιάμεσων Φορέων, στους οποίους εκχωρούνται αρμοδιότητες διαχείρισης κατηγοριών πράξεων είναι επιλέξιμες.

6. Οι επιλέξιμες δαπάνες για τις πράξεις τεχνικής συνδρομής αφορούν τις ενέργειες τεχνικής βοήθειας οι οποίες περιέχονται στην υπουργική απόφαση της παρ. 5 του άρθρου 48 του ν. 4314/2014, όπως κάθε φορά ισχύει.

Άρθρο 38

Τεκμηρίωση επιλέξιμων δαπανών
και διαθεσιμότητα εγγράφων

1. Οι επιλέξιμες δαπάνες που περιλαμβάνονται σε αίτηση πληρωμής για τα Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής, ΕΤΘΑ) τεκμηριώνονται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας, εκτός από τις ακόλουθες μορφές στήριξης:

- χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με τις δαπάνες, αλλά βασίζεται στην εκπλήρωση προϋποθέσεων ή στην

επίτευξη στόχων των προγραμμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 στοιχείο (ε).

- αμοιβές προσωπικού σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 8 και 12.

- εισφορές σε είδος σύμφωνα με το άρθρο 14,

- εφαρμοζόμενες επιλογές απλοποιημένου κόστους σύμφωνα με τα άρθρα 25 και 25Α,

- επιλογές απλοποιημένου κόστους που προσδιορίζονται σύμφωνα σε κατ' εξουσιοδότηση Καν. της ΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 14.1 του Καν. 1304/2013.

για τις οποίες τα ποσά που περιλαμβάνονται σε μια αίτηση πληρωμής είναι οι δαπάνες που υπολογίζονται σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη μορφή στήριξης.

2. Με εξαίρεση επιλογές απλοποιημένων δαπανών που δύνανται να εφαρμοστούν χωρίς εκ των προτέρων υπολογισμό, σύμφωνα με το άρθρο 25 της παρούσας, η μέθοδος υπολογισμού και τα ποσοτικά δεδομένα που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό επιλογών απλοποιημένων δαπανών τεκμηριώνονται κατάλληλα. Το αρχείο τεκμηρίωσης αποτελεί τμήμα της διαδρομής ελέγχου και υπόκειται στο πεδίο ελέγχου των αρμόδιων εθνικών και ευρωπαϊκών ελεγκτικών οργάνων. Η τήρηση του σχετικού αρχείου υπόκειται στις απαιτήσεις του άρθρου 140 του Καν. 1303/2013.

3. Τα εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας που αφορούν σε δαπάνες οι οποίες αποζημιώνονται με τις επιλογές απλοποιημένου κόστους του άρθρου 10 παρ. 1 στοιχεία β), γ), δ) και ε) και τηρούνται στο λογιστικό σύστημα του δικαιούχου, δεν αποτελούν αντικείμενο ελέγχου από τα αρμόδια εθνικά και ευρωπαϊκά ελεγκτικά όργανα για την επαλήθευση/έλεγχο της επιλεξιμότητας των σχετικών δαπανών. Τα ως άνω αναφερόμενα έγγραφα είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου στο πλαίσιο οριζόντιων θεματικών ελέγχων π.χ. κανόνων δημοσίων συμβάσεων. Οι δικαιούχοι υποχρεώνονται στην επίδειξη όλων των εγγράφων που σχετίζονται με την υλοποίηση των πράξεων που υλοποιήθηκαν κάνοντας χρήση των επιλογών απλοποιημένου κόστους στο βαθμό που δεν έχει παρέλθει η υποχρέωση τήρησης των σχετικών εγγράφων με βάση το εθνικό πλαίσιο.

4. Με την επιφύλαξη των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει ότι όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με τις δαπάνες που υποστηρίζονται από τα Ταμεία για πράξεις για τις οποίες το συνολικό ποσό της επιλέξιμης δαπάνης δεν υπερβαίνει το 1.000.000 EUR, τίθενται για διάστημα τριών ετών στη διάθεση της Επιτροπής και του Ελεγκτικού Συνεδρίου εάν το ζητήσουν, από την 31η Δεκεμβρίου που ακολουθεί την υποβολή των λογαριασμών στους οποίους περιλαμβάνεται η δαπάνη της πράξης.

5. Στην περίπτωση πράξεων άλλων από εκείνες που αναφέρονται στην παράγραφο 4, όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα διατίθενται για διάστημα δύο ετών από την 31η Δεκεμβρίου μετά την υποβολή των λογαριασμών, στους οποίους περιλαμβάνεται η τελική δαπάνη της ολοκληρωμένης πράξης.

6. Η χρονική περίοδος που αναφέρεται στην παρ. 4 διακόπτεται είτε στην περίπτωση ενδίκων διαδικασιών είτε κατόπιν δεόντως αιτιολογημένης αίτησης της Επιτροπής.

7. Η διαχειριστική αρχή κοινοποιεί στους δικαιούχους την ημερομηνία έναρξης της περιόδου που αναφέρεται παρ. 4.

8. Τα έγγραφα διατηρούνται υπό τη μορφή είτε πρωτοτύπων είτε επικυρωμένων αντιγράφων των πρωτοτύπων ή σε κοινώς αποδεκτούς φορείς δεδομένων, περιλαμβανομένων των ηλεκτρονικών εκδόσεων των πρωτότυπων εγγράφων ή εγγράφων που υπάρχουν μόνο σε ηλεκτρονική μορφή. Σε περίπτωση που διατηρούνται έγγραφα σε κοινά αποδεκτούς φορείς δεδομένων σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στην παράγραφο 10, δεν απαιτούνται τα πρωτότυπα έγγραφα.

9. Τα έγγραφα διατηρούνται σε μορφή που επιτρέπει ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων για διάστημα που δεν υπερβαίνει το αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους συγκεντρώθηκαν τα δεδομένα ή για τους οποίους υποβάλλονται σε περαιτέρω επεξεργασία.

10. Η διαδικασία πιστοποίησης της αντιστοιχίας των εγγράφων που διατηρούνται σε κοινά αποδεκτούς φορείς δεδομένων με τα πρωτότυπα έγγραφα ικανοποιούν τις εθνικές νομικές απαιτήσεις και είναι αξιόπιστες για τους σκοπούς του δημοσιονομικού ελέγχου.

11. Όταν τα έγγραφα υπάρχουν μόνο σε ηλεκτρονική μορφή, τα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιούνται πληρούν τα αποδεκτά πρότυπα ασφαλείας που διασφαλίζουν ότι τα διατηρούμενα έγγραφα είναι σύμφωνα με τις εθνικές νομικές απαιτήσεις και είναι αξιόπιστα για τους σκοπούς του δημοσιονομικού ελέγχου.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 38Α

Επιλεξιμότητα δαπανών

συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΓΤΑΑ

1. Ισχύουν οι επιμέρους κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών των μέτρων όπως περιγράφονται στα άρθρα 14 έως 44, Κεφάλαιο Ι, του Καν. 1305/2013.

2. Ισχύουν οι κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για διάφορα μέτρα όπως περιγράφονται στα άρθρα 45 έως 48 του Καν. 1305/2013.

3. Για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται δυνάμει του Καν. (ΕΕ) 1310/2013 και του άρθρου 16 του Καν. (ΕΕ) 807/2014, ως ανειλημμένες υποχρεώσεις στο πλαίσιο του ΠΑΑ 2014-2020, ισχύουν οι κανόνες επιλεξιμότητας του σχετικού κοινοτικού και εθνικού νομοθετικού πλαισίου.

4. Όσον αφορά στις λειτουργικές δαπάνες που ενισχύονται δυνάμει του Καν. 1305/2013, είναι επιλέξιμα τα ακόλουθα είδη δαπανών:

- α) δαπάνες λειτουργίας,
- β) δαπάνες προσωπικού,
- γ) δαπάνες κατάρτισης,
- δ) δαπάνες δημόσιων σχέσεων,
- ε) χρηματοοικονομικές δαπάνες,
- στ) δαπάνες συγκρότησης δικτύων.

5. Οι μελέτες θεωρούνται επιλέξιμες δαπάνες μόνο εάν συνδέονται με ειδική δράση στο πλαίσιο του προγράμματος ή με τους ειδικούς σκοπούς και στόχους του προγράμματος.

6. Οι συνεισφορές σε είδος υπό μορφή παροχής εργασιών, αγαθών, υπηρεσιών, γης και ακινήτων για τα οποία δεν καταβλήθηκαν ποσά τοις μετρητοίς που να δικαιολογούνται από τιμολόγια ή έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας, μπορούν να είναι επιλέξιμες για στήριξη εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 14, 15 και 22 της παρούσας.

7. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με βάση τις συνήθεις δαπάνες ή τις πρόσθετες δαπάνες και το απολεσθέν εισόδημα, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι σχετικοί υπολογισμοί είναι επαρκείς και ακριβείς, και πραγματοποιούνται εκ των προτέρων βάσει σωστού, δίκαιου και επαληθεύσιμου υπολογισμού. Για το σκοπό αυτό, ένας φορέας λειτουργικά ανεξάρτητος από τις αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του προγράμματος και διαθέτει την κατάλληλη τεχνογνωσία εκτελεί τους υπολογισμούς ή επιβεβαιώνει την ορθότητα και την ακρίβεια των υπολογισμών. Δήλωση που επιβεβαιώνει την ορθότητα και την ακρίβεια των υπολογισμών συμπεριλαμβάνεται στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης.

Άρθρο 38Β

Επιλεξιμότητα δαπανών

συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΤΘΑ

1. Ισχύουν οι επιμέρους κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών όπως περιγράφονται στα άρθρα 25 έως 69 και 76 έως 80 του Καν. 508/2014.

2. Συμπληρωματικά των ανωτέρω και ειδικότερα για τις δράσεις των άρθρων 32, 40 και 41 του Καν. 508/2014 ισχύουν οι κανόνες που περιγράφονται στον Κανονισμό 531/2015.

Άρθρο 38Γ

Μέσα Χρηματοοικονομικής Τεχνικής

(ή Χρηματοοικονομικά Μέσα

ή Χρηματοδοτικά Μέσα)

1. Τα Ταμεία μπορούν να χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη Χρηματοοικονομικών Μέσων (εφεξής ΧΜ) βάσει ενός ή περισσότερων προγραμμάτων, ακόμη και όταν οργανώνονται μέσω ταμείων χαρτοφυλακίου, για να συμβάλουν στην επίτευξη ειδικών στόχων που ορίζονται στο πλαίσιο μιας προτεραιότητας.

Όπου ΧΜ εννοείται «μέτρο της Ένωσης για χρηματοδοτική στήριξη που παρέχεται από τον προϋπολογισμό για την επίτευξη ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στόχων πολιτικής της Ένωσης, το οποίο είναι δυνατόν να έχει τη μορφή επενδύσεων μετοχικού ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου, δανείων ή εγγυήσεων, ή άλλων μέσων επιμερισμού κινδύνου, και το οποίο είναι δυνατόν να συνδυάζεται, εφόσον ενδείκνυται, με άλλες μορφές χρηματοδοτικής στήριξης ή με κονδύλια υπό καθεστώς επιμερισμένης διαχείρισης ή με κονδύλια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης (ΕΤΑ)».

2. Τα ΧΜ εφαρμόζονται για να υποστηρίξουν επενδύσεις που αναμένεται να είναι οικονομικά βιώσιμες και δεν συγκεντρώνουν επαρκή χρηματοδότηση από πηγές της αγοράς. Οι διαχειριστικές αρχές, οι φορείς που διαχειρίζονται τα ταμεία χαρτοφυλακίου, καθώς και οι φορείς που υλοποιούν ΧΜ συμμορφώνονται με το εφαρμοστέο

δίκαιο, ιδίως όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις και την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων.

3. Στο πλαίσιο των ΧΜ:

α) η «πράξη» συνίσταται στις χρηματοδοτικές συνεισφορές από ένα ή περισσότερα προγράμματα σε ΧΜ και στη συνακόλουθη χρηματοδότηση που παρέχουν τα εν λόγω μέσα. Στην περίπτωση ΧΜ που εφαρμόζονται μέσω ταμείου χαρτοφυλακίου, η πράξη αποτελείται από τη συνεισφορά του/των προγράμματος/προγραμμάτων στο ταμείο χαρτοφυλακίου, τις ακόλουθες συνεισφορές στους Ενδιάμεσους Χρηματοδοτικούς Οργανισμούς (εφεξής ΕΧΟ) και τις ακόλουθες επενδύσεις στους τελικούς αποδέκτες,

β) το «ταμείο χαρτοφυλακίου» είναι ταμείο που έχει συσταθεί με στόχο να συνεισφέρει στήριξη από ένα ή περισσότερα προγράμματα σε διάφορα ΧΜ,

γ) «δικαιούχος» είναι είτε ο φορέας που εφαρμόζει το ΧΜ είτε το ταμείο χαρτοφυλακίου, κατά περίπτωση. Στην περίπτωση που τα ΧΜ εφαρμόζονται μέσω δομής που περιλαμβάνει ταμείο χαρτοφυλακίου, τότε ο φορέας που εφαρμόζει το ταμείο χαρτοφυλακίου είναι ο μόνος δικαιούχος της πράξης,

δ) «τελικός αποδέκτης» είναι το νομικό ή φυσικό πρόσωπο που λαμβάνει χρηματοδότηση μέσω ΧΜ,

ε) «λογαριασμός υπό μεσεγγύηση» είναι τραπεζικός λογαριασμός που καλύπτεται από γραπτή συμφωνία μεταξύ της διαχειριστικής αρχής ή του ενδιάμεσου φορέα και του φορέα που εφαρμόζει το ΧΜ, που έχει συσταθεί ειδικά για να διατηρεί κεφάλαια που πρέπει να καταβληθούν μετά την περίοδο επιλεξιμότητας, αποκλειστικά για τους σκοπούς της παραγράφου 14.1 στοιχείο γ), της παραγράφου 14.2 και της παραγράφου 14.3 του παρόντος άρθρου, ή τραπεζικός λογαριασμός που έχει συσταθεί με όρους που παρέχουν ισοδύναμες εγγυήσεις σχετικά με τις πληρωμές από τα κεφάλαια.

4. Σε περίπτωση που τα ΧΜ παρέχουν χρηματοδοτική στήριξη προς τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, η στήριξη αυτή έχει στόχο τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, την παροχή κεφαλαίων εκκίνησης, δηλαδή, κεφάλαια σποράς και κεφάλαια έναρξης επιχείρησης, κεφάλαια επέκτασης, κεφάλαια για την ενίσχυση των γενικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης, ή της υλοποίησης νέων έργων, της διείσδυσης σε νέες αγορές ή της ανάπτυξης νέων αγαθών/υπηρεσιών από υφιστάμενες επιχειρήσεις, με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων και, σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες για κάθε Ταμείο. Η στήριξη μπορεί να περιλαμβάνει επενδύσεις τόσο σε υλικά όσο και σε άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία, καθώς και κεφάλαια κίνησης εντός των ορίων των ισχυόντων κανόνων της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων και με στόχο την προσέλκυση κεφαλαίων του ιδιωτικού τομέα για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει τις δαπάνες μεταφοράς των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας σε επιχειρήσεις υπό την προϋπόθεση ότι η μεταφορά αυτή πραγματοποιείται μεταξύ ανεξάρτητων επενδυτών.

5. Οι επενδύσεις που πρόκειται να στηριχθούν μέσω ΧΜ δεν πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί ως προς το φυσικό

κό αντικείμενο ή να έχουν εκτελεστεί πλήρως κατά την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης για τη στήριξη της επένδυσης.

6. Όταν ΧΜ παρέχουν στήριξη σε τελικούς αποδέκτες και αφορούν επενδύσεις υποδομών με σκοπό τη στήριξη της αστικής ανάπτυξης ή της αστικής αναγέννησης ή παρόμοιων επενδύσεων υποδομών με σκοπό τη διαφοροποίηση μη γεωργικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές, η στήριξη αυτή δύναται να περιλαμβάνει το ποσό που είναι αναγκαίο για την αναδιάρθρωση του χαρτοφυλακίου δανείων που αφορά την υποδομή που αποτελεί τμήμα της νέας επένδυσης, κατ' ανώτατο όριο μέχρι το 20% του συνολικού ποσού της στήριξης του προγράμματος από το ΧΜ στην επένδυση.

7. Τα ΧΜ μπορούν να συνδυάζονται με επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις επιτοκίου και επιδοτήσεις προμηθειών εγγύησης. Σε περίπτωση που η στήριξη από τα Ταμεία παρέχεται μέσω ΧΜ και συνδυάζεται σε μία ενιαία πράξη, με άλλες μορφές στήριξης οι οποίες συνδέονται άμεσα με τα ΧΜ έχοντας στόχο τους ίδιους τελικούς αποδέκτες, συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής υποστήριξης (μόνο για την τεχνική προετοιμασία της προγραμματιζόμενης επένδυσης προς όφελος του τελικού αποδέκτη που θα στηριχθεί από το εν λόγω ΧΜ), των επιδοτήσεων επιτοκίου και των επιδοτήσεων προμηθειών εγγύησης, οι διατάξεις που ισχύουν για τα ΧΜ εφαρμόζονται σε όλες τις μορφές στήριξης στο πλαίσιο της εν λόγω πράξης.

Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να τηρούνται οι ισχύοντες κανόνες της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων και να τηρούνται χωριστές λογιστικές εγγραφές για την κάθε μορφή στήριξης.

8. Οι τελικοί αποδέκτες που λαμβάνουν στήριξη από ΧΜ μπορούν επίσης να λάβουν βοήθεια από άλλη προτεραιότητα ή πρόγραμμα των Ταμείων ή από άλλο μέσο που χρηματοδοτείται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, μεταξύ άλλων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) που καθορίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1017 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων, κατά περίπτωση.

Σε αυτή την περίπτωση, τηρούνται ξεχωριστά αρχεία για κάθε πηγή βοήθειας και η στήριξη από ΧΜ αποτελεί μέρος μιας πράξης με επιλέξιμες δαπάνες ξεχωριστές από τις άλλες πηγές βοήθειας.

9. Ο συνδυασμός της στήριξης που παρέχεται μέσω επιχορηγήσεων και ΧΜ όπως αναφέρονται στις παραγράφους 7 και 8, μπορεί, στο πλαίσιο των ισχυόντων κανόνων της Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις, να καλύπτει την ίδια δαπάνη, υπό τον όρο ότι το άθροισμα όλων των συνδυασμένων μορφών στήριξης δεν υπερβαίνει το συνολικό ποσό της εν λόγω δαπάνης. Οι επιχορηγήσεις δεν χρησιμοποιούνται για την αποπληρωμή στήριξης που ελήφθη από ΧΜ. Τα ΧΜ δεν χρησιμοποιούνται για την προχρηματοδότηση επιχορηγήσεων.

10. Οι εισφορές σε είδος δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες ως προς τα ΧΜ, με εξαίρεση τις εισφορές σε γη ή ακίνητα για επενδύσεις με στόχο την υποστήριξη της αγροτικής ανάπτυξης, της αστικής ανάπτυξης ή της αστικής αναγέννησης, όταν η γη ή το ακίνητο αποτελούν

μέρος της επένδυσης. Τέτοιες εισφορές σε γη ή ακίνητα είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι όροι του άρθρου 14 της παρούσης.

11. Ειδικοί κανόνες για την αγορά γης:

11.1 Τα ΧΜ που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΓΤΑΑ μπορούν να υποστηρίξουν επενδύσεις που περιλαμβάνουν την αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης για ποσό που δεν υπερβαίνει το 10% της συνεισφοράς του προγράμματος που καταβλήθηκε στον τελικό αποδέκτη. Σε περίπτωση εγγυήσεων, το εν λόγω ποσοστό εφαρμόζεται στο ποσό του υποκείμενου δανείου ή άλλων μέσων που συνεπάγονται την ανάληψη κινδύνου.

11.2 Όταν τα ΧΜ παρέχουν στήριξη σε τελικούς αποδέκτες για επενδύσεις υποδομών με στόχο την υποστήριξη δραστηριοτήτων αστικής ανάπτυξης ή αστικής αναγέννησης, το όριο που αναφέρεται στην παράγραφο 11.1 ορίζεται σε 20%.

11.3 Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η διαχειριστική αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από τα όρια των παραγράφων 11.1 και 11.2 για πράξεις που αφορούν τη διατήρηση του περιβάλλοντος.

12. Ο ΦΠΑ δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη μιας πράξης ΧΜ, εκτός από την περίπτωση του ΦΠΑ που είναι μη ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας για τον ΦΠΑ. Ο ΦΠΑ στο επίπεδο των επενδύσεων που πραγματοποιούνται από τους τελικούς αποδέκτες αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη, ανεξάρτητα από το καθεστώς ΦΠΑ του τελικού αποδέκτη. Όταν τα ΧΜ συνδυάζονται με επιχορηγήσεις σύμφωνα με τις παραγράφους 7 και 8 του παρόντος άρθρου, οι διατάξεις του άρθρου 22 και του άρθρου 17 εφαρμόζονται στην επιχορήγηση.

13. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος άρθρου, οι εφαρμοστέοι κανόνες της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων θα είναι εκείνοι που ισχύουν κατά τη στιγμή που η διαχειριστική αρχή ή ο φορέας που υλοποιεί το ταμείο χαρτοφυλακίου δεσμευτεί συμβατικά να παράσχει συνεισφορές από πρόγραμμα σε ΧΜ, ή όταν το ΧΜ δεσμευτεί συμβατικά να παράσχει συνεισφορές από πρόγραμμα σε τελικούς αποδέκτες, ανάλογα με την περίπτωση.

14. Επιλέξιμες δαπάνες κατά το κλείσιμο ενός προγράμματος:

14.1 Κατά το κλείσιμο ενός προγράμματος, οι επιλέξιμες δαπάνες του ΧΜ είναι το συνολικό ποσό των συνεισφορών των προγραμμάτων που πράγματι καταβλήθηκαν ή, σε περίπτωση εγγυήσεων, που δεσμεύτηκαν από το ΧΜ εντός της περιόδου επιλεξιμότητας, το οποίο αντιστοιχεί σε:

α) πληρωμές στους τελικούς αποδέκτες και, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 7 του παρόντος άρθρου, πληρωμές προς όφελος των τελικών αποδεκτών,

β) πόρους που δεσμεύτηκαν για συμβάσεις εγγυήσεων, ανεξαρτήτως αν είναι εκκρεμείς ή έχουν λήξει, για την εκτέλεση πιθανών καταπτώσεων εγγυήσεων για ζημίες, που υπολογίζονται επί τη βάσει συνετής εκ των προτέρων αξιολόγησης κινδύνου, που καλύπτουν πολλαπλό ποσό υποκείμενων νέων δανείων ή άλλων

μέσων ανάληψης κινδύνου για νέες επενδύσεις σε τελικούς αποδέκτες,

γ) κεφαλαιοποιημένες επιδοτήσεις επιτοκίου ή επιδοτήσεις προμηθειών εγγύησης, που πρέπει να καταβληθούν για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 10 έτη μετά την περίοδο επιλεξιμότητας, οι οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με τα ΧΜ, έχουν καταβληθεί σε λογαριασμό υπό μεσεγγύηση που συστάθηκε ειδικά γι' αυτόν τον σκοπό, για την αποτελεσματική εκταμίευση μετά την περίοδο επιλεξιμότητας, που όμως αφορούν δάνεια ή άλλα μέσα ανάληψης κινδύνου που εκταμιεύθηκαν για επενδύσεις σε τελικούς αποδέκτες εντός της περιόδου επιλεξιμότητας,

δ) αποζημίωση δαπανών διαχείρισης που έχουν πραγματοποιηθεί ή πληρωμή αμοιβών διαχείρισης του ΧΜ.

Οι κεφαλαιοποιημένες επιδοτήσεις επιτοκίου και επιδοτήσεις προμηθειών εγγύησης, που αναφέρονται στο στοιχείο γ) ανωτέρω, υπολογίζονται στο τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας ως το σύνολο των προεξοφλημένων υποχρεώσεων πληρωμής για τους σκοπούς και τις περιόδους που καθορίζονται στο εν λόγω στοιχείο, και σύμφωνα με τις σχετικές συμφωνίες χρηματοδότησης.

Οι πόροι που παραμένουν στον λογαριασμό υπό μεσεγγύηση μετά την περίοδο που αναφέρεται στο στοιχείο γ) ανωτέρω ή ως αποτέλεσμα μη αναμενόμενης εκκαθάρισης του ΧΜ πριν από τη λήξη της περιόδου αυτής, χρησιμοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 45 του Καν. 1303/2013.

14.2 Στην περίπτωση ΧΜ συμμετοχών κεφαλαίου και μικροπιστώσεων, οι κεφαλαιοποιημένες δαπάνες ή αμοιβές διαχείρισης που θα πρέπει να καταβληθούν για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα έξι έτη μετά την περίοδο επιλεξιμότητας και αφορούν επενδύσεις σε τελικούς αποδέκτες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν εντός της περιόδου επιλεξιμότητας, οι οποίες δεν μπορούν να καλυφθούν από τις διατάξεις των άρθρων 44 ή 45 του Καν. 1303/2013, μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες δαπάνες όταν καταβάλλονται σε λογαριασμό υπό μεσεγγύηση που δημιουργείται ειδικά προς τον σκοπό αυτό.

14.3 Στην περίπτωση ΧΜ συμμετοχών κεφαλαίου που στοχεύουν σε επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 37 παρ. 4 του Καν. 1303/2013 για τα οποία η συμφωνία χρηματοδότησης που αναφέρεται στο άρθρο 38 παρ. 7 στοιχείο β) του Καν. 1303/2013 υπεγράφη πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2018, τα οποία έως το τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας επένδυσαν τουλάχιστον το 55% των πόρων του προγράμματος που είχαν δεσμευθεί με την αντίστοιχη συμφωνία χρηματοδότησης, ένα περιορισμένο ποσό των πληρωμών για επενδύσεις στους τελικούς αποδέκτες που πρόκειται να πραγματοποιηθούν εντός περιόδου που δεν υπερβαίνει τα τέσσερα έτη μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας, μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες δαπάνες, εφόσον καταβληθούν σε λογαριασμό υπό μεσεγγύηση που έχει συσταθεί για τον σκοπό αυτό, με την προϋπόθεση ότι πληρούνται, αφενός οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων και, αφετέρου, όλες οι προϋποθέσεις που παρατίθενται κατωτέρω.

Τα ποσά που καταβάλλονται στο λογαριασμό υπό μεσεγγύηση:

α) χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για επακόλουθες επενδύσεις σε τελικούς αποδέκτες που έλαβαν τις αρχικές επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου από το ΧΜ κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας, οι οποίες εξακολουθούν να εκκρεμούν εν όλω ή εν μέρει,

β) χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για επακόλουθες επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τα πρότυπα της αγοράς και τις τυποποιημένες συμβατικές ρυθμίσεις της αγοράς και περιορίζονται στο απολύτως αναγκαίο για την τόνωση των συν-επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζουν τη συνέχεια της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων-στόχων, ώστε να μπορούν τόσο οι επενδυτές του δημόσιου τομέα όσο και οι ιδιώτες επενδυτές να επωφεληθούν από τις επενδύσεις,

γ) δεν υπερβαίνουν το 20% των επιλέξιμων δαπανών του ΧΜ συμμετοχών κεφαλαίου που αναφέρεται στην παρ. 14.1 πρώτο εδάφιο στοιχείο α) από το οποίο αφαιρούνται τα ανώτατα κεφάλαια και έσοδα που επιστρέφονται στο εν λόγω ΧΜ εντός της περιόδου επιλεξιμότητας.

Τα ποσά που καταβάλλονται στον λογαριασμό υπό μεσεγγύηση και τα οποία δεν θα χρησιμοποιηθούν για επενδύσεις σε τελικούς αποδέκτες που καταβάλλονται εντός της περιόδου που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, χρησιμοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 45 του Καν. 1303/2013.

14.4 Οι επιλέξιμες δαπάνες που δηλώνονται σύμφωνα με τις παραγράφους 14.1, 14.2 και 14.3 δεν υπερβαίνουν το άθροισμα α) του συνολικού ποσού της στήριξης από τα Ταμεία που καταβάλλεται για τους σκοπούς των παραγράφων 14.1, 14.2 και 14.3 και β) το αντίστοιχο ποσό της εθνικής συμμετοχής.

14.5 Εάν οι δαπάνες και οι αμοιβές διαχείρισης που αναφέρονται στις παραγράφους 14.1 στοιχείο δ) και 14.2 του παρόντος άρθρου χρεώνονται από τον φορέα που εφαρμόζει το ταμείο χαρτοφυλακίου ή τους φορείς που εφαρμόζουν τα ΧΜ σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 1 στοιχείο γ) και το άρθρο 38 παρ. 4 στοιχεία α), β) και γ) του Καν. 1303/2013, δεν επιτρέπεται να υπερβούν τα όρια που ορίζονται στα άρθρα 13 και 14 του Καν. 480/2014. Ενώ οι δαπάνες διαχείρισης περιλαμβάνουν στοιχεία άμεσων ή έμμεσων δαπανών που αποζημιώνονται βάσει δικαιολογητικών, οι αμοιβές διαχείρισης αφορούν τη συμφωνημένη αμοιβή για παροχή υπηρεσιών που έχει καθοριστεί στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής διαδικασίας σε όρους αγοράς, όπου απαιτείται. Οι δαπάνες και οι αμοιβές διαχείρισης βασίζονται σε μεθοδολογία υπολογισμού που εξαρτάται από τις επιδόσεις (άρθρο 12, Καν. 480/2014).

Οι δαπάνες και οι αμοιβές διαχείρισης μπορούν να περιλαμβάνουν τα τέλη διακανονισμού. Στην περίπτωση που τα τέλη διακανονισμού ή μέρος τους επιβαρύνουν τους τελικούς αποδέκτες, δεν δηλώνονται ως επιλέξιμες δαπάνες.

Οι δαπάνες και οι αμοιβές διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένων αυτών που πραγματοποιήθηκαν για προπαρασκευαστικές εργασίες σε σχέση με το ΧΜ πριν από την υπογραφή της σχετικής συμφωνίας χρηματοδότησης, είναι επιλέξιμες από την ημερομηνία υπογραφής της σχετικής συμφωνίας χρηματοδότησης.

15. Όταν τα ΧΜ παρέχουν εγγυήσεις, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες απαιτήσεις:

α) να επιτυγχάνεται κατάλληλος δείκτης πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος μεταξύ του ποσού της συνεισφοράς του προγράμματος που δεσμεύεται για την κάλυψη των αναμενόμενων και των μη αναμενόμενων ζημιών από νέα δάνεια ή άλλα μέσα επιμερισμού του κινδύνου που θα καλύπτονται από τις εγγυήσεις και της αξίας των αντίστοιχων εκταμιευόμενων νέων δανείων ή άλλων μέσων επιμερισμού του κινδύνου,

β) ο δείκτης πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος καθορίζεται με μια συνετή εκ των προτέρων αξιολόγηση κινδύνου για το συγκεκριμένο προϊόν εγγύησης που θα προσφερθεί, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες της αγοράς, την επενδυτική στρατηγική του ΧΜ και των αρχών της οικονομίας και της αποδοτικότητας. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση κινδύνου μπορεί να επανεξεταστεί, αν αυτό δικαιολογείται από τις μεταγενέστερες συνθήκες της αγοράς,

γ) η συνεισφορά του προγράμματος η οποία δεσμεύεται για την εκτέλεση εγγυήσεων αντικατοπτρίζει την εν λόγω εκ των προτέρων αξιολόγηση κινδύνου,

δ) αν ο ΕΧΟ ή η οντότητα που επωφελείται από τις εγγυήσεις δεν έχει εκταμιεύσει το προγραμματισμένο ποσό των νέων δανείων ή άλλων μέσων επιμερισμού κινδύνου στους τελικούς αποδέκτες, η επιλέξιμη δαπάνη μειώνεται αναλογικά.

16. Η συνεισφορά του προγράμματος καταβάλλεται στο ΧΜ εντός της περιόδου επιλεξιμότητας που καθορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 της παρούσης και επιστρέφεται από την Επιτροπή μέσω τμηματικών αιτήσεων ενδιάμεσων πληρωμών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Καν. 1303/2013.

17. Η συνεισφορά που καταβάλλουν τα Ταμεία σε ΧΜ κατατίθεται σε λογαριασμούς σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στα κράτη μέλη και επενδύονται σε προσωρινή βάση σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Οι τόκοι και τα άλλα έσοδα που προκύπτουν από τη συνεισφορά που καταβάλλουν τα Ταμεία σε ΧΜ χρησιμοποιούνται για τους ίδιους σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων της αποζημίωσης των δαπανών διαχείρισης που έχουν πραγματοποιηθεί ή της πληρωμής αμοιβών διαχείρισης του ΧΜ σύμφωνα με την παράγραφο 14.1 στοιχείο δ) και σύμφωνα με τις παραγράφους 14.2 και 14.3, με αυτούς της αρχικής συνεισφοράς από τα Ταμεία, είτε εντός του ίδιου ΧΜ είτε, μετά την εκκαθάριση του ΧΜ, σε άλλα ΧΜ ή μορφές στήριξης σύμφωνα με τους ειδικούς στόχους που καθορίζονται στο πλαίσιο μιας προτεραιότητας, μέχρι τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας.

Η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει την τήρηση των κατάλληλων αρχείων για τη χρήση των τόκων και των άλλων εσόδων.

18. Τα ελάχιστα απαιτούμενα αποδεικτικά έγγραφα που επιτρέπουν την επαλήθευση της συμμόρφωσης με το ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο και με τους όρους χρηματοδότησης ορίζονται στο άρθρο 9 παρ. 1 στοιχείο ε) του Καν. 480/2014.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΕΛΕΓΧΟΙ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΡΑΞΕΩΝ ΕΣΠΑ 2014-2020 ΑΠΟ ΑΡΧΕΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Άρθρο 39

Σκοπός και έκταση ελέγχου

1. Ο έλεγχος αφορά στη νομιμότητα των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 προκειμένου να διασφαλιστεί η επιλεξιμότητα των δαπανών τους.

2. Ο έλεγχος αποσκοπεί να επιβεβαιώσει ότι οι διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων διενεργούνται σύμφωνα με το ισχύον και εφαρμοζόμενο κατά περίπτωση εθνικό και ενωσιακό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και ότι στις διαδικασίες αυτές τηρούνται οι αρχές των δημοσίων συμβάσεων, όπως και ενδεικτικά, της ίσης μεταχείρισης, της μη-διάκρισης, της διαφάνειας και της προστασίας του ανταγωνισμού.

3. α. Ο έλεγχος δεν υποκαθιστά την ελεγκτική αρμοδιότητα άλλων δικαιοδοτικών κλάδων. Στην περίπτωση που η εξεταζόμενη δημόσια σύμβαση ελέγχεται από άλλο κατά νόμο αρμόδιο όργανο, όπως το Ελεγκτικό Συνέδριο ή την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, οι Διαχειριστικές Αρχές/ Ενδιάμεσοι Φορείς (εφεξής ΔΑ/ΕΦ) λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα των ελέγχων των οργάνων αυτών και δεν απαιτείται να επαναλαμβάνουν τον έλεγχο νομιμότητας που διενεργήθηκε, και μέχρι την έκταση του ελέγχου αυτού. Δύναται ωστόσο να υπεισέρχονται σε έλεγχο στοιχείων που δεν εξετάστηκαν κατά την έκδοση των ελεγκτικών αποφάσεων των οργάνων αυτών, και ιδίως ως προς τις απαιτήσεις του ειδικού νομοθετικού, θεσμικού και διαχειριστικού πλαισίου που διέπει τις συγχρηματοδοτούμενες πράξεις του ΕΣΠΑ 2014-2020.

β. Ο έλεγχος δεν υποκαθιστά τις ουσιαστικές ή τεχνικές κρίσεις που εξάγουν τα όργανα της Αναθέτουσας Αρχής στο πλαίσιο της διαδικασίας που ελέγχεται, για τις οποίες ωστόσο γίνεται έλεγχος ότι φέρουν επαρκή αιτιολογία.

4. Διοικητικές ή ιδιωτικές διαφορές που ανέκυψαν λόγω ή με αφορμή την διαδικασία σύναψης ή εκτέλεσης δημόσιας συγχρηματοδοτούμενης σύμβασης δεν διέπονται από την παρούσα απόφαση και δεν εξετάζονται στο παρόν ελεγκτικό πλαίσιο.

Άρθρο 40

Πεδίο εφαρμογής και στάδια ελέγχου

1. Ο έλεγχος διενεργείται πριν τη δημοσίευση της προκήρυξης του διαγωνισμού, για:

α. διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών, και

β. i) διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΕΕ) και έχουν εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, εφόσον δεν εφαρμόζεται η

προβλεπόμενη στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου μεθοδολογία εκτίμησης επικινδυνότητας,

ii) διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων έργων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και έχουν εκτιμώμενη αξία ανώτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ,

iii) διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων έργων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και έχουν εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, και ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, εφόσον δεν εφαρμόζεται η προβλεπόμενη στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου μεθοδολογία εκτίμησης επικινδυνότητας.

2. Ο έλεγχος διενεργείται πριν την υπογραφή της σύμβασης, για:

α. διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών, και

β. i) διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και έχουν εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, εφόσον δεν εφαρμόζεται η προβλεπόμενη στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου μεθοδολογία εκτίμησης επικινδυνότητας,

ii) διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων έργων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και έχουν εκτιμώμενη αξία ανώτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ,

iii) διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων έργων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και έχουν εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, και ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, εφόσον δεν εφαρμόζεται η προβλεπόμενη στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου μεθοδολογία εκτίμησης επικινδυνότητας.

3. Για τις περιπτώσεις των διαδικασιών ανάθεσης των συμβάσεων των υποπαραγράφων 1.β.i), 1.β.iii), 2.β.i) και 2.β.iii) του παρόντος άρθρου, η ΔΑ/ΕΦ δύναται να εφαρμόζει εγκεκριμένη μεθοδολογία εκτίμησης επικινδυνότητας για τον περιορισμό του αριθμού των ελέγχων αυτών κατά τα ανωτέρω περιγραφόμενα στάδια. Η μεθοδολογία αυτή δύναται να εφαρμοστεί επίσης και για περιπτώσεις συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ και ίση ή κατώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ. Η μεθοδολογία αυτή καθώς και λεπτομέρειες εφαρμογής της καθορίζονται σε συνεργασία με την Εθνική Αρχή Συντονισμού.

4. Ο έλεγχος διενεργείται κατά την υποβολή της πρώτης δήλωσης δαπάνης ενός υποέργου, για διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων που δεν ελέγχθηκαν κατά τα προηγούμενα στάδια λόγω του προϋπολογισμού τους ή λόγω εφαρμογής εγκεκριμένης μεθόδου εκτίμησης επικινδυνότητας. Για την περίπτωση πράξεων/υποέργων με πολλές συμβάσεις, οι έλεγχοι του προηγούμενου εδαφίου, δύναται να περιορίζονται σε δείγμα συμβάσεων, το

οποίο επιλέγεται από τη ΔΑ/ΕΦ λαμβάνοντας υπόψη, τον αριθμό, το είδος και τον προϋπολογισμό των επιμέρους συμβάσεων της πράξης/υποέργου.

5. Σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης ο έλεγχος διενεργείται:

i) για συμβάσεις:

α) προμηθειών ή υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ και β) έργων με εκτιμώμενη αξία ανώτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, πριν την υπογραφή της τροποποίησης και

ii) στις λοιπές συμβάσεις ήτοι:

α) προμηθειών ή υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ και

β) έργων με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, κατά τη δήλωση της δαπάνης.

iii) Ειδικά: Για διαδικασίες σύναψης συμπληρωματικών συμβάσεων, καθώς και για συμβάσεις που υπογράφονται δυνάμει ενεργοποίησης δικαιωμάτων προαίρεσης, ο έλεγχος διενεργείται πριν την έκδοση των αποφάσεων για τη σύναψη των συμβάσεων αυτών, και σε κάθε περίπτωση πριν την υπογραφή των συμβατικών κειμένων.

6. Ο έλεγχος διενεργείται κατά την αξιολόγηση του αιτήματος χρηματοδότησης της πράξης, για δημόσιες συμβάσεις που κατά τη φάση ένταξης της συγχρηματοδοτούμενης πράξης έχει ήδη δημοσιευτεί η προκήρυξή τους ή/και έχει υπογραφεί η σύμβαση τους.

7. Ειδικά στις περιπτώσεις ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο της Τεχνικής Υποστήριξης της Εφαρμογής ΕΣΠΑ 2014-2020 από αναθέτουσες αρχές που είναι και αρμόδιοι φορείς ελέγχου των συμβάσεων αυτών, ο έλεγχος διενεργείται και ολοκληρώνεται κατ' εξαίρεση με μόνη την καταχώρηση στο ΟΠΣ των σχετικών εγγράφων ελέγχου, χωρίς τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών, και εκδίδεται θετική γνώμη.

8. Για τις δημόσιες συμβάσεις συγχρηματοδοτούμενων πράξεων που υλοποιούνται κατά φάσεις στις περιόδους προγραμματισμού ΕΣΠΑ 2007-2013 και ΕΣΠΑ 2014-2020, οι ΔΑ/ΕΦ δύναται να μην επαναλαμβάνουν τον έλεγχο που διενεργήθηκε κατά την περίοδο προγραμματισμού που προηγήθηκε. Η εγκριτική γνώμη της αρμόδιας ΔΑ/ΕΦ της αρχικής προγραμματικής περιόδου, όπως αυτή είχε αποτυπωθεί, καταχωρίζεται στο ΟΠΣ. Σε περίπτωση που είχαν τεθεί και ειδικές προϋποθέσεις έγκρισης, εξετάζεται από την ΔΑ/ΕΦ κατά την ένταξη της πράξης στο νέα προγραμματική περίοδο, εάν αυτές έχουν πληρωθεί.

Άρθρο 41

Διαδικασίες και προθεσμίες ελέγχου

1. Οι διαδικασίες ελέγχου διενεργούνται μέσω του ΟΠΣ, όπου αποτυπώνονται ηλεκτρονικά τα επιμέρους στάδια και οι σχετικές προθεσμίες.

2. α. Ο Δικαιούχος υποβάλλει στη ΔΑ/ΕΦ μέσω του ΟΠΣ αίτημα για έλεγχο συνοδευόμενο με τα απαραίτητα έγγραφα.

β. Η ΔΑ/ΕΦ διατυπώνει γνώμη, θετική ή αρνητική, επί της διαδικασίας ανάθεσης και του σχεδίου σύμβασης ή

της σύμβασης, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την υποβολή του αιτήματος. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της εικοσαήμερης προθεσμίας, λογίζεται ότι η ΔΑ/ΕΦ έχει παράσχει θετική γνώμη.

3. α. Σε περίπτωση που κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί από τη ΔΑ/ΕΦ ότι το υποβληθέν αίτημα δεν συνοδεύεται από το σύνολο των απαραίτητων εγγράφων, η ΔΑ/ΕΦ ενημερώνει άμεσα το Δικαιούχο μέσω του ΟΠΣ για την υποχρέωση υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του Δικαιούχου μέχρι την αποστολή από αυτόν των συμπληρωματικών στοιχείων δεν προσμετράτε στην προθεσμία των είκοσι (20) εργάσιμων ημερών που έχει η ΔΑ/ΕΦ στη διάθεσή της για να εκφράσει γνώμη.

β. Άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων, ή εκπρόθεσμη υποβολή τους ή ελλιπής συμπλήρωση αυτών επιφέρει υποχρεωτικά την έκδοση από τη ΔΑ/ΕΦ αρνητικής γνώμης. Στην περίπτωση αυτή ο Δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέας εικοσαήμερης προθεσμίας για τη ΔΑ/ΕΦ.

4. α. Κατά τη διενέργεια του ελέγχου, εάν η ΔΑ/ΕΦ διαπιστώσει ότι το σχέδιο της διακήρυξης ή της σύμβασης ή τροποποιητικής σύμβασης χρειάζεται βελτιωτικές ή υποχρεωτικές αλλαγές, ειδοποιεί άμεσα το Δικαιούχο μέσω του ΟΠΣ για τα ζητήματα που έχουν ανακύψει και επιστρέφει σε αυτόν το σχετικό φάκελο. Ο Δικαιούχος οφείλει να υιοθετήσει τις υποχρεωτικές αλλαγές και να υποβάλλει εκ νέου το φάκελο εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του Δικαιούχου μέχρι την επανυποβολή από αυτόν του φακέλου δεν προσμετράται στην προθεσμία των είκοσι (20) εργάσιμων ημερών που έχει η ΔΑ/ΕΦ στη διάθεσή της για να εκφράσει γνώμη.

β. Ελλιπής υιοθέτηση των υποχρεωτικών αλλαγών ή άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας επανυποβολής του φακέλου ή εκπρόθεσμη υποβολή του επιφέρει υποχρεωτικά την έκδοση από τη ΔΑ/ΕΦ αρνητικής γνώμης. Στην περίπτωση αυτή ο Δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέας εικοσαήμερης προθεσμίας για τη ΔΑ/ΕΦ.

Άρθρο 42

Αποτελέσματα ελέγχου

1. Για τις περιπτώσεις των διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων που ελέγχονται υποχρεωτικά, σύμφωνα με το άρθρο 40 της παρούσας, η θετική γνώμη της ΔΑ/ΕΦ ή η τεκμαιρόμενη θετική γνώμη αποτελεί όρο για τη χρηματοδότηση της πράξης και αναφέρεται ρητά στην οικεία απόφαση διακήρυξης, στην απόφαση ανάθεσης και στα συμβατικά κείμενα.

2. Στην περίπτωση αρνητικής γνώμης ο Δικαιούχος ενημερώνεται από τη ΔΑ/ΕΦ για τους λόγους απόρριψης, καθώς και για τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί για την έκδοση θετικής γνώμης, εφόσον αυτό είναι εφικτό.

3. Στις περιπτώσεις που κατά τη διαδικασία του ελέγχου εντοπιστεί παρατυπία, στη διατύπωση γνώμης, ορί-

ζονται τα προτεινόμενα διορθωτικά μέτρα ή το ποσοστό της κατ' αποκοπή διόρθωσης που επιβάλλεται από τη ΔΑ/ΕΦ, κατά τα ειδικά οριζόμενα στην απόφαση της Επιτροπής C (2013) 9527 final/19.12.2013 και την κοινή υπουργική απόφαση Δημοσιονομικών Διορθώσεων.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΤΑ
ΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Άρθρο 43
Υποβολή ένστασης κατά
τη διαδικασία αξιολόγησης πράξεων

1. Οι δυνητικοί δικαιούχοι που συμμετέχουν στην διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης προτάσεων, στο πλαίσιο πρόσκλησης για την ένταξη πράξεων στο ΕΣΠΑ 2014-2020 δύνανται να υποβάλουν ένσταση (ενδικοφανή προσφυγή με την έννοια του άρθρου 25 του ν. 2690/1999) κατά των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

2. Οι ενστάσεις της παραγράφου 1 υποβάλλονται εγγράφως προς την αρμόδια Διαχειριστική Αρχή/Ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης, εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) εργασίμων ημερών από την επομένη της κοινοποίησης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

3. Οι ενστάσεις εξετάζονται από την Διαχειριστική Αρχή/Ενδιάμεσο Φορέα τόσο ως προς τη νομιμότητα της πράξης κατά της οποίας στρέφονται όσο και ως προς την ουσία της υπόθεσης και είτε απορρίπτονται είτε γίνονται δεκτές.

4. Ως λόγος απόρριψης ένστασης δύναται να αποτελέσει και η εξάντληση της δημόσιας δαπάνης της πρόσκλησης ή του άξονα προτεραιότητας ή του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Οι ενστάσεις του παρόντος ασκούνται άπαξ ανά στάδιο αξιολόγησης, εντός της αποκλειστικής προθεσμίας της παραγράφου 2.

5. Οι αποφάσεις επί των ενστάσεων εκδίδονται από το αρμόδιο όργανο της Διαχειριστικής Αρχής / Ενδιάμεσου Φορέα εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) εργασίμων

ημερών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής της ένστασης.

6. Οι αποφάσεις επί των ενστάσεων κοινοποιούνται αμελητί στους δυνητικούς δικαιούχους και αναρτώνται στο πρόγραμμα Διαύγεια.

7. Η δυνατότητα υποβολής ενστάσεων (ενδικοφανών προσφυγών του άρθρου 25 του ν. 2690/1999) είναι υποχρεωτική για τις πράξεις Κρατικών Ενισχύσεων Επιχειρηματικότητας. Όλες οι λεπτομέρειες σχετικά με την προθεσμία και τον τρόπο υποβολής ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, καθώς και τη διαδικασία και το όργανο εξέτασής τους καθορίζονται στην υπουργική απόφαση προκήρυξης των πράξεων αυτών.

Άρθρο 44
Τελικές διατάξεις

1. Η παρούσα απόφαση αντικαθιστά την υπ' αριθμ. 110427/ΕΥΘΥ/1020/20.10.2016 (ΦΕΚ Β' 3521) υπουργική απόφαση «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 81986/ΕΥΘΥ712/31.7.2015 (ΦΕΚ Β' 1822) υπουργικής απόφασης "Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπάνων για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 - 2020 - Έλεγχος νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από Αρχές Διαχείρισης και Ενδιάμεσους Φορείς - Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων» από την έναρξη ισχύος της».

2. Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσής της, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στα επιμέρους άρθρα της.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, η ισχύς του άρθρου 32 παρ. 6, του άρθρου 33 παρ. 3 και του άρθρου 38Γ της παρούσας, αρχίζει από 1.1.2014 δυνάμει του Κανονισμού 1303/2013 όπως έχει τροποποιηθεί από τον Κανονισμό 2018/1046 (Κανονισμός Omnibus). Ομοίως, η ισχύς των άρθρων 2, 4, 10, 20, 23, 24, 25, 32 παρ. 1, 37 και 38 της παρούσας, αρχίζει από 2.8.2018 δυνάμει του άρθρου 282 του Κανονισμού 2018/1046 (Κανονισμός Omnibus).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Επιλογές απλοποιημένου κόστους με εκ των προτέρων προσδιορισμό σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 1 στοιχείο α)

1. Τυποποιημένη κλίμακα μοναδιαίου κόστους για τη δράση «Προεισαγωγική Εκπαίδευση Στελεχών του Δικαστικού Σώματος» με δικαιούχο την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών (ΕΣΔι), που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Τύπος δράσης	Στάδιο υλοποίησης της δράσης	Μονάδα μέτρησης	Επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών	Μοναδιαίο Κόστος
Προεισαγωγική Εκπαίδευση Στελεχών του Δικαστικού Σώματος, στο πλαίσιο του Ε.Π. «Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα», άξονες προτεραιότητας 7, 8, 9 (2014GR05M2OP001)	Εισαγωγικός Διαγωνισμός	Υποψήφιος σπουδαστής με δικαίωμα συμμετοχής στον εισαγωγικό διαγωνισμό	Όλες οι κατηγορίες δαπανών	98,00 €
	Εκπαίδευση	Ανθρωπομήνας εκπαίδευσης	Όλες οι κατηγορίες δαπανών	1.420,00 €

Οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής των ανωτέρω ποσών μοναδιαίου κόστους καθώς και οι όροι αναπροσαρμογής τους προσδιορίζονται στην Έκθεση Τεκμηρίωσης της μεθοδολογίας υπολογισμού.

2. Τυποποιημένη κλίμακα μοναδιαίου κόστους για τη δράση «Προεισαγωγική Εκπαίδευση Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)» με δικαιούχο το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ), που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Τύπος δράσης	Στάδιο υλοποίησης της δράσης	Μονάδα μέτρησης	Επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών	Μοναδιαίο Κόστος
Προεισαγωγική Εκπαίδευση Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ), στο πλαίσιο του Ε.Π. «Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα», άξονες προτεραιότητας 7, 8, 9 (2014GR05M2OP001)	Εισαγωγικός Διαγωνισμός	Υποψήφιος σπουδαστής που συμμετέχει στον εισαγωγικό διαγωνισμό	1. Αποζημίωση μελών Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων και Επιτροπής Επιλογής Θεμάτων, επιτηρητών, βαθμολογητών 2. Έξοδα δημοσίευσης περίληψης διακήρυξης για τις εξετάσεις 3. Δαπάνες catering σε συνεδριάσεις της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων και της Επιτροπής Επιλογής Θεμάτων	84,00 €
	Εκπαίδευση	Ανθρωπομήνας εκπαίδευσης	1. Αποζημιώσεις κύριου διδακτικού προσωπικού και υπευθύνων πρακτικής 2. Δαπάνες μετακίνησης και διαμονής εκπαιδευτών 3. Μισθοδοσία σπουδαστών 4. Δαπάνες για catering κατά τη διάρκεια ημερίδων, εκδηλώσεων	1.973,00 €

Οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής των ανωτέρω ποσών μοναδιαίου κόστους καθώς και οι όροι αναπροσαρμογής τους προσδιορίζονται στην Έκθεση Τεκμηρίωσης της μεθοδολογίας υπολογισμού.

3. Τυποποιημένη κλίμακα μοναδιαίου κόστους για τη δράση «Πρώθηση απασχόλησης ανέργων μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα» με δικαιούχο την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας, που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Τύπος δράσης	Ωράριο απασχόλησης ωφελουμένου	Μονάδα μέτρησης	Επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών	Κλίμακα Μοναδιαίου Κόστους		
				Ηλικία Ωφελουμένου	α/α	Μοναδιαίο Κόστος
Πρωώθηση απασχόλησης ανέργων μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα, στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», άξονες προτεραιότητας 2, 4, 5 (2014GR05M9OP001)	Πρωινή εργασία	Ανθρωπομήνας απασχόλησης πρωινής εργασίας	Μισθολογικό κόστος μηνιαίας απασχόλησης ωφελουμένου (συμπεριλαμβανομένων ασφαλιστικών κρατήσεων και εργοδοτικών εισφορών)	κάτω των 25 ετών	1	660,50 €
		άνω των 25 ετών		2	757,80 €	
	Βραδινή εργασία	Ανθρωπομήνας απασχόλησης βραδινής εργασίας		κάτω των 25 ετών	3	825,70 €
				άνω των 25 ετών	4	947,20 €

Οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής των ανωτέρω ποσών μοναδιαίου κόστους καθώς και οι όροι αναπροσαρμογής τους προσδιορίζονται στην Έκθεση Τεκμηρίωσης της μεθοδολογίας υπολογισμού.

4. Τυποποιημένη κλίμακα μοναδιαίου κόστους για τη δράση «Παρεμβάσεις για την ενίσχυση των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος» με δικαιούχο την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπ. Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / Τομέας Παιδείας, που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Τύπος δράσεων	Κατηγορία προσωπικού	Μονάδα μέτρησης	Επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών	Μοναδιαίο Κόστος
Παρεμβάσεις για την ενίσχυση των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος, στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», άξονες προτεραιότητας 6, 8, 9 (2014GR05M9OP001) και των Π.Ε.Π. (2014GR16M2OP002-014)	Εκπαιδευτικοί (ΠΕ & ΤΕ)	Ανθρωπομήνας αναπληρωτών εκπαιδευτικών και ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού (ΕΕΠ)	1. Μισθολογικό κόστος προσωπικού, περιλαμβανομένων των επιδομάτων και των ασφαλιστικών εισφορών 2. Αποζημίωση για μη ληφθείσα άδεια 3. Οδοιπορικά έξοδα	1.676,35 €
	Ειδικό Βοηθητικό προσωπικό (ΔΕ)	Ανθρωπομήνας ειδικού βοηθητικού προσωπικού (ΕΒΠ)	1. Μισθολογικό κόστος προσωπικού, περιλαμβανομένων των επιδομάτων και των ασφαλιστικών εισφορών 2. Αποζημίωση για μη ληφθείσα άδεια	1.242,78 €

Οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής των ανωτέρω ποσών μοναδιαίου κόστους καθώς και οι όροι αναπροσαρμογής τους προσδιορίζονται στην Έκθεση Τεκμηρίωσης της μεθοδολογίας υπολογισμού.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 19 Δεκεμβρίου 2018

Ο Υφυπουργός

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΙΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσauξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσauξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστότοπος: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότόπό μας.

